

ਸਭ ਹਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ।

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

...

ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਸੰਬੰਧੀ

ਖਾਲਸਾ ਗੁਰਮਤ ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ-

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇਦਾਰ ੯੬ ਕ੍ਰੋੜੀ
ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ (ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ) ਪੰਜਾਬ--(ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ)

ਖੋਜ-ਕਰਤਾ

ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ-ਸੁਤੰਤ੍ਰ

ਸਰਬਤ-ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ-ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਚਲਦੀ ਵਿਧੀ (ਸ਼ਕਰਵਰਤੀ) ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ-ਪੰਜਾਬ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਤਿਗੁਰੂ-ਸਾਹਿਬ"--ਅਕਾਲੀ ਬਾਣੀ, ਗੁਰਕੀ ਬਾਣੀ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਦਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵੀਰਤਾ-ਭਰਪੂਰ ਨੂਰਾਨੀ ਬਾਣੀ ਦਸਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਕੇ ਟੀਕੇ ਪ੍ਰਯਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਭਾਗ [ਪੋਥੀਆਂ] ਅਤੇ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਉਪਰਾਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੬ ਕ੍ਰੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ "ਬੁੱਢਾ ਦਲ [ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ] ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ" ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ--"ਖਾਲਸਾ--ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਅਤੇ "ਖਾਲਸਾ--ਪ੍ਰਕਾਸ਼--ਅਸਤੋਤ੍ਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ" ਨਾਮੀ ਦੋ ਸੈਂਚੀਆਂ ਸਮੂਹ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕਾਂ ਸਮੇਤ ਛਾਪਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਖੋਜੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਸੰਬੰਧੀ "ਖਾਲਸਾ ਗੁਰਮਤ-ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੀ ਵੀਰ ਰਸੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮੂਲ ਬੀੜ ਅਤੇ ਟੀਕਾ ਪ੍ਰਯਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਛਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਟੀਕੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਭਾਗ ਪੋਥੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜਾ ਉੱਦਮ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੋ ਬੀੜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਛਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮਤ-ਭੇਦ ਅਤੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਛਾਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਛਪੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਾਵੇਲਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਇਕ ਭਾਰੀ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੌਮ ਸਿਆਸੀ ਝਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਉਲਝਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੋ ਇਸ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ-ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਜੇ ਨਿਵਾਜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ, ਉਜ਼ਲ ਦੀਦਾਰੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੬ ਕ੍ਰੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ [ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ] ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪੰਥ-ਸੇਵਕ ਬਾਬਾ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰ-ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਮਾਸਟਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪਰਮਾਣੀਕ ਬੀੜਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ (ਗੁਰੂ ਕਾਂਸ਼ੀ) ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ (ਨੰਦੇੜ--ਦੱਖਣ), ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਲੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੀੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਏਂਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧ ਤੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸੰਚੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਖੋਜੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਇੰਚਾਰਜ
ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੋਪੜ)

(G.S. / Pamphlet)

Q -
15353

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੋਗ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀਉ ॥

ਆਪ ਜੀ ਪਾਸ ਸਹਿਤ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਦੇ ਬਿਨੈ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਬੀੜ ਛਾਪਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੰਗਲਾਂ ਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਚਲੀ ਸੀ; ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਟੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁਜੀ। ਏਸੇ ਮਤਭੇਦ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਇਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ ਕਿ ਮੰਗਲਾਂ ਦੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਹੁਬਹੂ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕੋਈ ਅਡਿੱਕਾ ਜਾਂ ਉਲਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮਤਾ ਜੋ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਨ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬੀੜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਹੀ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਵਦੀ ੧॥ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੫੯ ਅਸੂਵਦੀ ੧॥ ਅਗੇ ਜੋ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਜੋ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਦਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਬੀੜ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੈਡਗੰਥੀ ਕਲਾਸਵਾਲੀਏ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਤੋਸ਼ੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣਕੇ ਚੰਗੀ ਬੀੜ ਕੱਢਕੇ ਉਪਰ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਵਾ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੜੇ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੭੯੧ ਪੁਆ ਕੇ ਸਹੀ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਬੀੜ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੀੜ ਬਾਬੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਓ ! ਸਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੀੜਾਂ ਸੰਕਧੀ ਪੂਰੀ ਖੋਜ ਹੋਈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੰਨੋ ਜੀ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਬੀੜਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ। ਆਪ ਪੜ੍ਹਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੋਗ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ! ਅਗੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਤਹਾਸਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਮਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਭੁਲੇਖੇ ਪਇ ਹੋਇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ :—

ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਲਿਖਾਰੀ ਕਵਿ ਸੋਹਨ ॥
॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਦੂਹੂੰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਕੀ ਜਿਲਤ ਬਨ੍ਹਾਏ ਆਠ ਪਹਰ ਮੈ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਏ ॥

ਜਿਲਦ ਬਨਾਏ ਤਬ ਆਵਤ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨ ਦਏ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹਾ ਬੀੜ ਦੋ ਭਈ ॥ ਭਾਈ ਗੁਰ ਦਾਸ ਬੰਨੋ ਕਈ ॥
 ਦੋ: ॥ ਦੋਇ ਗ੍ਰੰਥ ਤਬ ਦੇਖਕੈ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥
 ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਕਿਆ ਕੀਆ ਕਹੁ ਸਤ ਨਿਰਧਾਰ ॥
 ਚੋ: ॥ ਬੰਨੋ ਕਹਾ ਤੁਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜਾਨੋ ॥ ਸੰਗਤ ਹਿਤ ਮੈਂ ਉਦਮ ਠਾਨੋ ॥
 ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਗੁਰ ਤਹਾ ਦਿਖਾਇ ॥ ਦਸਖਤ ਕਰੇ ਅਧਕ ਹਰ ਖਾਏ ॥
 ਗੁਰਦਾਸ ਬੀੜ ਪਰ ਦਸਖਤ ਕਰੇ ॥ ਸੰਮਤ ਲਿਖਿਓ ਅਧਕ ਸੁਖ ਭਰੇ ॥
 ਸੰਮਤ ਸੋਲਾ ਲੈ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ॥ ਇਕਸਠ ਤਾਕੇ ਉਪਰ ਡਾਰੀ ॥
 ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਏਕਮ ਸੁਦੀ ਸੁਖ ਦਾਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥਯੋ ਪੂਰ ਸੁਹਾਈ ॥
 ਤਤਕਰੇ ਮੈ ਸੰਮਤ ਲਿਖ ਡਾਰੀ ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਧ ਗੁਰ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ॥
 ਬੰਨੋ ਕੋ ਅਸਬਚਨ ਫਰਮਾਏ ॥ ਤਾਰੋ ਦੇਸ ਨਿਜ ਅਨੰਦ ਪਾਇ ॥
 ਦੋ: ॥ ਮਮ ਆਗਿਆ ਸਭ ਹੀ ਸੁਨੋ ਸਤ ਬਾਤ ਨਿਰਧਾਰ ॥
 ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਸਮ ਮਾਨੀਓ ਭੇਦ ਨ ਕੋਊ ਬਿਚਾਰ ॥
 ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਇਸਥੋ ਲਿਖੇ ਸੋ ਸੋਧੇ ਇਸ ਬਨਾਇ ॥
 ਗੁਰਦਾਸ ਬੀੜ ਤੇ ਜੋ ਲਿਖੇ ਸੋਊ ਤਾਹਿ ਸੁਧਾਇ ॥

ਜੋ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਏਕਮ ਸੁਦੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੀ
 ਬੀੜ ਦਾ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ੧ ਵਦੀ ॥ ਲਿਖੀ ਹੈ ਏਥੇ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
 ਆਪਸ ਵਿਚ ਦੇਖੋ ਉਤੇ ॥

ਬਾਕੀ ਜੋ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਯਾਦਦਾਸਤ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਤ ੧੬੫੫ ॥
 ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਰਕਬਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਿਤਾ ਧਰਮਸਾਲਾ ਨੂੰ ॥
 ੮੯੬੪ ਯੁਮਾ ੭ ਕਨਾਲ ਮਰਲੇ ੧੫ ।

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਯਾਦਦਾਸਤ ਵਿਚ ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਾਰੇ ਸੰਮਤ ੧੬੫੫ ॥ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸਭ
 ਗਲਤ ਹੈ ।

ਜਹਾਂਗੀਰ ਤਾਂ ਸੰਮਤ ੧੬੬੨ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ ਤੇ ਤਖਤ ਬੈਠਾ ਹੈ ਸੀ ॥
 ਇਹ ਫਰਕ ੭ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਰਿਆਂ ਸੰਮਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ॥

ਜਦ ਸੰਮਤ ੧੬੫੮ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿਚ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਾਹੌਰ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਚੰਦੂ ਨੇ ਚੁਗਲੀ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਸਦਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਗਏ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਾਕੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲੇ :—

“ਖਾਕ ਨੂਰ ਕਰਦੇ ਆਲਮ ਦੁਨੀਆਇ ॥”

ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ :—

“ਅਲਹ ਅਗਮ ਖੁਦਾਈ ਬੰਦੇ ॥”

ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਝ ਕੇ ਜੋ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੈਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰਿਆ ਤੇ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਆਪ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਾਲ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਾਹੌਰੋਂ ਵਾਪਸ ਆਗਰੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਏਸ ਰਸਤੇ ਥਾਣੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ! ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੋ” ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਖਿਆ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਸ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਾਲ ਪੈ ਚੁਕਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ਆਪ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਏਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੰਘੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ ਸੋ ਐਸ ਵਕਤ ਪਰਜਾ ਤੰਗ ਹੈ ਆਪ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਪਰਜਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੁਛ ਮਾਫ ਕਰੋ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦਸਵਾਂ ਹਿਸਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਟਾ ਮੁਆਫੀ ਨਾਮੇ ਦਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਅਕਬਰ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਜੋ ਸੰਮਤ ੧੬੬੨ ਵਿਚ ਜਹਾਂਗੀਰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸੰਮਤ ੧੬੬੩, ਵਿਚ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਕੀਹ ਦੇਣੀ ਸੀ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਅਕਬਰ ਦੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਗੁਰੂ ਘਰਿ ਬਾਬਤ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਸੀ। ਓਹ ਗੁਰੂ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਚਲਾਈ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤੋਜ਼ਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਾਬਤ ਜ਼ਿਕਰ ਨੱਫਰਤ ਭਰੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਰਦੁਕ ਮਜ਼ਹੂਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਗੀ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਖੁਸਰੋ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੁਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਥੇ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ

ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਸਚੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਦੁਖ ਦੇਕੇ ਸਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਲੁਟ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਜਮੀਨ ਦੀਆਂ ਮੁਆਫੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜੱਬਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਚੁਰਮਾਨਾ ਖੁਸਰੋ ਦੇ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਦੇ ਉਗ-ਰਾਹਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਲਈ ਗਵਾਲੀਅਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਮਕ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਗਵਾਲੀਅਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਮਤ ੧੬੭੫ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤਦ ਵੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੋਰ ਸੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹੰਦੀ ਸਮੇਤ ਲਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਧਰੁਹੀ ਫਿਰਿਆ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲਸ਼ਕਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਛਪੜ ਦਾ ਕੰਢਾ ਜਾਂ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀ ਜਗਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਏਸ ਵਾਕਿਆ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਕਬਰ ਦੀ ਥਾਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖ ਛਡਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੰਗ ਦੀ ਤ੍ਰੀਕ ਬਾਰੇ ਮੈਕਾਲਫ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੬੯੧ ਹਾੜ ੨੪ ਨੂੰ ਜੰਗ ਹੋਇਆ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਕਰਤਾ ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਹਬ ਪੰਨਾ ੨੫੮ ਤੇ ਮਾਖ਼ਜ਼ਤਾਰੀਖ ਸਿਖਾਂ ਪੰਨਾ ੪੫ ॥ ਉਤੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ :

ਜਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰ ਹੋਇ ਸਵਾਰਾ ॥ ਬਿਦੀ ਚੰਦ ਪ੍ਰਤ ਬੈਨ ਉਚਾਰਾ ॥
 ਕੀਰਤਪੁਰ ਕੀ ਉਰ ਪਯਾਨਾ ॥ ਅਬ ਮੈ ਕਰੋ ਜਾਨ ਮਤਮਾਨਾ ॥
 ਤੁਮ ਹਮਰੇ ਅਬ ਧਾਮ ਪਧਾਰ ॥ ਕੀਜੋ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਤਯਾਰ ॥
 ਸੀਘਰ ਆਇ ਨ ਲਾਇ ਅਵਾਰ ॥ ਕਛੂ ਦਰਬ ਕੋ ਲੋਭ ਨ ਧਾਰ ॥
 ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਤੋਹਿ ਉਡੀਕਤ ਗੰਗਸਰ ਹਮ ਤਿਹ ਦਰਸਨ ਠਾਨ ॥
 ਕਰ ਆਇਸ ਇਹ ਭਾਤ ਕੀ ਚਾਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ॥
 ਚੋ: ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰ ਮਹਿਲੀ ਜਾਇ ॥ ਰਬ ਬਹਿਲਾ ਬਹੁ ਸਾਜ ਤਦਾਇ ॥
 ਬਿਧੀਏ ਸਭ ਕੋ ਦਈ ਸੁਨਾਇ ॥ ਗੁਰ ਆਇਸ ਨਹਿ ਦੇਰ ਸੁਹਾਇ ॥
 ਸੁਨਤ ਸਭੀ ਭੇ ਤਯਾਰ ਤਦਾਏ ॥ ਧਾਰ ਭੇਟ ਥੰਮ ਜੀ ਦਰਸਾਏ ॥
 ਬਾਬੇ ਚਢ ਰਬ ਅਨੰਦ ਧਰਾਯੋ ॥ ਹਰੀ ਰਾਇ ਕੋ ਸਾਥ ਬਹਾਯੋ ॥
 ਕਛੂ ਦਰਬ ਨਿਜ ਸੰਗ ਨ ਲੀਨੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਓਰ ਪਯਾਨਾ ਕੀਨੋ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਰਹਾ ਸਦਨ ਮਝਾਰਾ ॥ ਸਾਜਪੋਤਧਰ ਹਰਖ ਸੰਭਾਰਾ ॥
 ਦੋ: ॥ ਧੀਰ ਮਲ ਬਹੁ ਬਿਨਤ ਕੈ ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਕੋ ਰਾਖ ॥

ਤਿਹ ਢਿਗ ਨੱਤੀ ਰਹਿਤ ਭੀ ਧਰ ਪੁਰੁ ਅਭਰਾਖ ॥੨੫॥
 ਚੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਧੀਰ ਮਲ ਰਾਖਾ ॥ ਮਾਗ ਬਿਧੀ ਸਸ ਧਰ ਆਭ ਨਾਖਾ ॥
 ਤਿਨੈਨ ਦੀਨੋ ਦੀਯੋ ਉਤਾਰਾ ॥ ਬਿਧੀ ਚੇਦ ਜੋ ਬਯੋਤ ਸਵਾਰਾ ॥
 ਰਹਾ ਮਾਂਝ ਨਹਿ ਪੂਰਨ ਹੋਯੋ ॥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਕਾ ਬਦ ਜੋਯੋ ॥
 ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗ ਭੋਗ ਤਹਿ ਜਾਨੋ ॥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਹ ਬਿਦ ਪ੍ਰਾਨੋ ॥
 ਦੋ॥ ਰੂਪ ਸੁਤਾ ਕੇ ਕਾਰਨੇ ਭੇਖ ਸਸ ਜਾਨ ॥
 ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਇਹ ਪਰ ਰਹਾ ਤਾਹ ਭੋਗ ਪਹਿਚਾਨ ॥
 ਚੋ॥ ਲੀਏ ਸੈਚੀਆ ਕੀਓ ਪਯਾਨਾ ॥
 ਸਾਬ ਪਰਵਾਰ ਹਰਖ ਧਰ ਨਾਨਾ ॥
 ਜਾਇ ਗੰਗਸਰ ਦਰਸਨ ਕੀਓ ॥ ਗੁਰਦਰਸਨ ਕਰ ਅਨਦ ਠੀਓ ॥੨੬॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਭ ਕੀ ਕਰੀ ਸੰਭਾਰਾ ॥ ਬਿਧੀ ਚੇਦ ਅਸ ਬੈਠ ਉਚਾਰਾ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਪ੍ਰਭ ਸਦਨ ਰਹਾਇ ॥ ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਸੋ ਨਹਿ ਸੋਆਇ ॥
 ਦੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾਸ ਬੁਲਾਇ ਕੈ ਐਸੇ ਕਹਾ ਸੁਨਾਇ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਢਿਗ ਜਾਇ ਤੁਮ ਤਤ ਛਿਨ ਦੇਰ ਨ ਠਾਇ ॥
 ਸਗਰੀ ਨਿਸ ਅਹਿ ਪੁਨ ਨਿਸਚਾਲਾ ॥ ਪਹੁ ਚਿਤੇ ਪੁਰਕਰਤਾਰ ਇਹਾਨਾ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਕੋ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ਭਾਖੇ ਜੋ ਕਹੈ ਬੈਠ ਸੁਨਾਰੀ ॥
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਿਜ ਰੂਪ ਸਮਾਯੋ ॥ ਤੋਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਐਸ ਅਭਾਯੋ ॥
 ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਹਿਤ ਇਹਨਾ ਆਵੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਠ ਹਿਤ ਠਾਵੋ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਕਹੈ ਮੋਹਿ ਨ ਕਾਜਾ ॥ ਤਜੇ ਧਾਮ ਲਾਗਤ ਮਮ ਠਾਜਾ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਤਾਹਿ ਨਹਿ ਦੇਵੋ ॥ ਏਹ ਕੇਬਤ ਗੁਰਿਅਦੀ ਠੇਵੋ ॥
 ਦੋ॥ ਕਹਾ ਦਾਸ ਧਨ ਧਾਮ ਜੋ ਅੰਤ ਨ ਚਾਲਤ ਸਾਥ ॥
 ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਨਿਕਟ ਨ ਜਾਤ ਤੁਮ ਜੋ ਗੁਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ॥
 ਚੋ॥ ਧੀਰਮਲਪੁਨ ਬੈਠ ਉਚਾਰੇ ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਬੁਨ ਬਚ ਸਾਰੇ ॥
 ਗਯੋ ਭਾਜ ਧਨ ਧਾਮ ਤਜਾਇ ॥ ਬਾਦਸਾਹ ਕੋ ਭੈ ਉਪ ਜਾਇ ॥
 ਮੋਰੀ ਸੁਲਾ ਸਾਹੁ ਕੇ ਸੰਗਾ ॥ ਜੇ ਤਹਿ ਜਾਉ ਹੋਇ ਪੁਨ ਜੰਗਾ ॥
 ਲੂਟੈ ਸਭ ਧਨ ਧਾਮ ਤੁਮਾਰੇ ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਜਾਉ ਨ ਗੁਰ ਨਿਕਟਾਰੇ ॥
 ਪੁਨਾ ਦਾਸ ਨੱਤੀ ਢਿਗ ਗਯੋ ॥ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਿਹ ਭਾਖਤ ਭਯੋ ॥

ਹੋਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੇਖੋ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਨੇ ਜੋ ਏਸ
ਸਾਖੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਆਨ ਹੋਈ ਘਾੜਤ ਘੜ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਏਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਿਧ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬੀੜ ਲਿਖਾਈ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖੀ
ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਭਾਦੋਂ ਵਰਤੀ ੧ ਦਿਤਾ ਹੈ ਏਸੇ ਬੀੜ ਦੇ ਸਿਧ ਤੇ ਪ੍ਰਤਖ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ
ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਘਾੜਤ ਘੜ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਛਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪੰਨਾ ੩੪੦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

ਚਹ॥ ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਉਠਨਰ ਤਨਧਾਰਾ ॥ ਕਰ ਉਸਤਤ ਹੋ ਪ੍ਰਭ ਕਰਤਾਰਾ ॥
ਦੀਨ ਰਛ ਸੰਤਨ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਮੈ ਤੇ ਉਪਮਾ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈ ॥
ਹੋਅਨਾਥ ਤੁਮ ਨਾਥ ਸਦਾਵੇ ॥ ਤੁਮ ਪਾਵਨ ਹੋ ਪਤਤ ਕਹਾਵੇ ॥
ਹੋ ਗਰੀਬ ਤੁ ਨਾਮ ਨਿਵਾਜੂ ॥ ਹੋ ਜਨ ਦੀਨ ਪ੍ਰਭ ਸਿਰਤਾਜੂ ॥
ਹੋ ਨਿਮਾਣ ਤੁਮਰੋ ਬਹੁਮਾਣਾ ॥ ਹੋਉ ਨਿਮਾਣ ਤੁਮਰੋ ਵਡਤਾਣਾ ॥
ਮੋਹਿ ਚਾਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪੂਰਣ ਕੀਜੈ ॥ ਸੁਤਾ ਮੋਹਿ ਦਾਸੀ ਕਰ ਲੀਜੈ ॥
ਤੀਨ ਬੇਰ ਅਸ ਬਿਨੈ ਅਲਾਈ ॥ ਰਹੇ ਮੋਨ ਦੀਨਾ ਪਤਸਾਈ ॥
ਨਰ ਸਮਸੁਸਕਤ ਬੈਨ ਅਲਾਯੋ ॥ ਦੇਖਹੁ ਮੋਹਿ ਸਮਾ ਬਿਰਧਾਯੋ ॥
ਦੋ॥ਅਤ ਵਿਰਾਗ ਮੈ ਬੈਨ ਗੁਰ ਸਗਲ ਰਹੇ ਵਿਸਮਾਇ ॥
ਰਾਗ ਭੋਗ ਪਾਯੋ ਤਬੈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਭੀ ਸਿਧਾਇ ॥
ਚੋ॥ਚਲਨਕਾਲਨਰ ਸਮਤਨ ਕੀਨੋ ॥ ਅਧਕ ਸੋਕ ਮਨ ਅਪਨੇ ਲੀਨੋ ॥
ਮਮ ਅਨਾਥ ਨਿਜ ਰਿਦੈ ਵਿਚਾਰਾ ॥ ਕੀਨ ਬਿਨੈ ਨਹਿਅੰਗੀਕਾਰਾ ॥੨੧੧॥
ਜਬ ਕਛਦੂਰ ਠੋਰਤੇ ਆਯੋ ॥ ਆਵਤ ਬਾਬਾ ਅਗੂ ਦੇਖਾਯੋ ॥
ਚਦੇ ਤੁਰੰਗ ਬੰਡੀ ਛਬਹੋਈ ॥ ਵਿਚਰਤ ਆਏ ਮੋਜ ਸੋ ਸੋਈ ॥੨੧੨॥
ਤਾਹਿ ਸਿਖ ਪਦ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ਬਾਬੇ ਦੀਨੋ ਧੀਰਜ ਭਾਰੀ ॥੨੧੩॥
ਚਿੰਤਾਯੁਤ ਪਿਖਦਯਾ ਸਮੁੰਦਾ ॥ ਜਿਹ ਦਰਸਨ ਨਾਸਤ ਜਗਦੁੰਦਾ ॥੨੧੪॥
ਕਾਰਨ ਜਾਨ ਬੈਨ ਅਸਭਾਖੇ ॥ ਧਰੋ ਚਿੰਤ ਕਿਆ ਮਨ ਅਭਲਾਖੇ ॥
ਬਿਰਥਾ ਅਪਨੀ ਤਾਹਿ ਸੁਨਾਈ ॥ ਨਿੰਮਰੀ ਭੂਤ ਬਿਨਤ ਬਹੁਗਾਈ ॥
ਦੋ॥ ਦਯਾਧਾਰ ਵਰ ਅਸਕਹੇ ਸਭਨ ਸੁਨਤ ਧਰ ਧੀਰ ॥
ਅਪਨ ਸੁਤਾ ਮਮ ਦੀਜੀਏ ਦੁਰਲਭ ਮਿਲਨ ਸਰੀਰ ॥੨੧੫॥
ਚੋ॥ਉਤਰ ਅਸੁ ਤੇ ਗਹਿ ਭੁਜ ਤਾਂ ਕੀ ॥ ਬਾਬੇ ਭਾਲ ਮਨੋ ਛਬਛਾਕੀ ॥

ਸਦਨ ਆਇ ਸਭ ਬਾਤ ਸੁਠਾਈ ॥ ਦੋਊ ਮਾਤ ਕੋ ਹਰਖ ਧਰਾਈ ॥
 ਸੁਨੋ ਮਾਤ ਇਹ ਸਿਖ ਅਲਾਵੈ ॥ ਦੇਵੈ ਸੁਤਾ ਮੋਹਿ ਕਿਆ ਭਾਵੈ ॥
 ਦੋਊ ਮਾਤ ਅਸਬੈਨ ਅਲਾਇ ॥ ਹੇ ਸੁਤ ਕੀਜੈ ਦੇਰ ਨ ਲਾਇ ॥
 ਬਾਬੇ ਕਹਾਮਾਤ ਇਹ ਭਾਖੇ ॥ ਹੋਇ ਪ੍ਰਾਤ ਸਭਕਰ ਅਭਲਾਖੇ ॥
 ਕਹਾਮਾਤ ਸੁਤ ਬਹੁ ਧਨ ਲੀਜੈ ॥ ਤਤ ਛਿਨ ਸਕਲ ਤਿਆਰੀ ਕੀਜੈ ॥
 ਐਸੇ ਕਹੇ ਮਾਤ ਜਬ ਬੈਨਾ ॥ ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਮਨ ਆਯੋ ਚੈਨਾ ॥
 ਪਰ ਨਿਸਅਹਿ ਸਕਲ ਬਿਹਾਯੋ ॥ ਖਿਰ ਤਖਤ ਸਸ ਸੁੰਦਰ ਆਯੋ ॥
 ਦੋ॥ ਅਸ ਆਇਸ ਮਾਤਾ ਕਰੀ ਗਾਵਤ ਨਾਰ ਬਿਯੰਤ ॥
 ਭਾਵੀ ਪ੍ਰਬਲ ਦਿਖਾਨ ਹਿਤ ਕੰਤਕ ਕੀਉ ਅਨੰਤ ॥
 ਚੋ॥ ਕਛਕ ਦੂਰ ਮਹਿਲਨ ਤੇ ਜਾਨ ॥ ਜਾਹਾਂ ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਲਾਇ ਦੀਵਾਨੁ ॥
 ਤਾਂ ਨਿਸ ਰਹੇ ਤਾਹਿ ਪਹਿਚਾਨੋ ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਧ ਗੁਰ ਚਰਤ ਮਹਾਨੋ ॥
 ਹੋਤ ਰਾਗ ਬਿਬਜਾਮ ਰਹਾਯੋ ਬਹੁਰੋ ਮਨ ਨਿੰਦਾ ਮੈਲਾਯੋ ॥
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੈਨ ਸਭਨ ਤਬ ਕੀਨੋ ॥ ਬੈਠ ਪਲਘ ਗੁਰ ਅਨੰਦ ਲੀਨੋ ॥੨੨੨॥
 ਕਰ ਚਾਪੀ ਬਿਧੀਆ ਰਸਮਾਤਾ ॥ ਬੀਜਨ ਕਰੈ ਤਾਹਿ ਤਬ ਤਾਤਾ ॥
 ਘਨੇ ਦਾਸ ਬੈਠੇ ਢਿਗਜਾਨ ॥ ਗਾਵਤ ਨਾਰੀ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭਕਾਨ ॥੨੨੩॥
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਅਸਬੈਨ ਅਲਾਏ ॥ ਗਾਵਤ ਮਾਰੂ ਨਾਰ ਮਹਾਏ ॥
 ਰੋਵਤ ਕਿਧੋ ਖੋਸ ਨਿਜ ਸੀਸਾ ॥ ਭਾਖ ਦਾਸ ਕਿਆ ਕਹੈ ਜਗਦੀਸਾ ॥
 ਦੋ॥ ਇਹ ਤੋ ਗਾਵਤ ਨਾਰ ਬਹੁ ਬਾਬੇ ਰਚਾ ਵਿਵਾਹ ॥
 ਬਾਜੇ ਬਜਤ ਅਨੰਤ ਸੋਸਭਮਨ ਬਧੀ ਉਮਾਹ ॥
 ਚੋ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਸਭਹੀ ਹੋਇ ਕਾਜਾ ॥ ਇਕਠੋ ਜਾਨ ਸਭੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਤੇ ਕਹੈ ਮਾਰੂ ਬੈਨਾ ॥ ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਕੋ ਪਰਤ ਨ ਚੈਨਾ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਪੁਨ ਬੈਨ ਅਲਾਏ ॥ ਮੋਕੋ ਰੋਵਤ ਨਾਰ ਸੁਨਾਇ ॥
 ਤੀਨ ਬੇਰ ਐਸੇ ਹੀ ਕਹਾ ॥ ਸਭ ਸੁਨਤ ਮਨ ਵਿਸਮੇ ਲਹਾ ॥
 ਦਯਾ ਸਿੰਧ ਪੁਨ ਮੋਨ ਰਹਾਏ ॥ ਬਿਨਾ ਨੀਂਦ ਦ੍ਰਿਗਨੀਂਦ ਉਪਾਇ ॥
 ਭਯੋ ਪ੍ਰਾਤ ਨਿਸ ਜਬੈ ਵਿਹਾਈ ॥ ਬਾਬੇ ਆਇਸ ਐਸ ਅਲਾਈ ॥
 ਸੁਨਹੁ ਦਾਸ ਸਭਹੀ ਮੁਹਿ ਬੈਨਾ ॥ ਆਇ ਸਮਾਤ ਜਾਨ ਸੁਖਦੈਨਾ ॥
 ਲੀਜੋ ਦਰਬ ਸਮਗ੍ਰੀ ਲਿਆਵੋ ॥ ਮੋਹਿ ਵਿਵਾਹ ਨਾਹਿ ਦੇਰ ਜਨਾਵੋ ॥

ਦੋ:॥ਬਾਬੇ ਕੀ ਆਇਸ ਸੁਨੀ ਲੀਨੋ ਦਰਬ ਅਨੰਤ ॥
 ਜਹਿ ਤਹਿ ਧਾਇ ਦਾਸ ਬਹੁ ਮਨ ਮਹਿ ਹਰਖ ਬਿਅੰਤ ॥
 ਸ੍ਰੈ ਯਾ:॥ਗਾਵਤ ਨਾਰ ਮਿਲੀ ਸੁਖ ਸੋਦਰ ਬਾਜਤ ਬਾਜ ਬਡੀ ਛਬ ਹੋਈ ॥
 ਪਾਵਤ ਦਾਨ ਅਨਾਥ ਘਨੇ ਜਨ ਅਨੰਦ ਕੈ ਦਰ ਜਾਵਤ ਜੋਈ ॥
 ਜਾਮ ਗਯ ਅਹਿ ਦੋਇ ਤਬੈ ਸਿਖ ਹੇਤ ਸਿਕਾਰ ਗਏ ਰਸ ਪੋਈ ॥
 ਮਹਾਂਕਾਲ ਕਰ ਆਇਸ ਜੋ ਛਿਤ ਧੋਨ ਕੋਹੀਆ ਬਪਜਾਨਨ ਕੋਈ ॥
 ਮਿਰਗ ਜਾਨ ਸਿਖ ਤੁਪਕ ਚਲਾਈ ॥ ਲਾਗ ਧੋਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਲਾਈ ॥
 ਕੋਹੀਆਰੂਪ ਸਕਲਸੁਰ ਧਾਰਾ ॥ ਤਿਸਟ ਤਿਸਟ ਮੁਖ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ ॥
 ਤਤ ਛਿਨ ਸਕਲਸਿਖ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ॥ ਹਤੀ ਧੋਨ ਤੁਮ ਬਡ ਭੈ ਦੀਨੇ ॥
 ਕਹਾ ਸਿਖਬਿਬ ਲੀਜੋ ਧੋਨਾ ॥ ਹਮ ਕੋ ਛੋਡ ਨ ਕੋਪੋ ਨੈਨਾ ॥
 ਭਾਖ ਕੋਹੀਆ ਤੋਕੋ ਮਾਰੇ ॥ ਧੋਨ ਸੰਗ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਉਬਾਰੇ ॥
 ਜੇ ਤੁਮ ਰਾਖ ਪ੍ਰਾਨ ਕੀ ਚਾਹਾ ॥ ਧੋਨ ਜੀਵਾਏ ਖੇਦ ਨਹਿਪਾਹਾ ॥
 ਭਾਖ ਹੋਇ ਮ੍ਰਿਤ ਨ ਜੀਵੈ ॥ ਕੈਸ ਉਠੇ ਜੋ ਹਲਾ ਹਲ ਪੀਵੈ ॥
 ਦੀਉ ਕੋਹੀਆ ਖੇਦ ਅਪਾਰੂ ॥ ਸਿਖਨ ਐਸੇ ਕੀਨ ਪੁਕਾਰੂ ॥
 ਦੋ:॥ਬਾਬਾ ਜੀ ਰਛਾ ਕਰੋ ਹਮਰੀ ਚਾਹਾ ਪੁਰਾਇ ॥
 ਦੇਖੈ ਨੈਨ ਵਿਵਾਹੁ ਤੁਮ ਦੀਜੈ ਗਾਇ ਜੀਵਾਇ ॥
 ਚੋ:॥ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਬਾਬੇਜਾਨੀ ॥ ਸੇਵਤ ਸੇਵਕ ਬਿਨੈ ਪਛਾਨੀ ॥
 ਉਠੇ ਤੁਰਤ ਓਰ ਸਿਧਾਇ ॥ ਚਢਹੈ ਤਤ ਛਿਨ ਦੇਰ ਮਿਟਾਏ ॥
 ਜਾਇਸੀ ਮੁਖ ਐਸਅਲਾਯੋ ॥ ਕਾਹੇ ਕੋਹੀਆ ਸੋਰ ਮਚਾਯੋ ॥
 ਸਿਖਨ ਕੋ ਕਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਦਾ ॥ ਕਹਾ ਤਾਹਿ ਚਰਤ ਬਲੇਦਾ ॥
 ਇਹ ਠਾ ਧੋਨ ਚਰਤ ਥੀ ਆਈ ॥ ਮਾਰ ਤੁਪਕ ਇਨ ਸਿਖਨ ਘਾਈ ॥
 ਤੋ ਇਨ ਤਜੈ ਧੋਨ ਜੇ ਜੀਵੈ ॥ ਤੈਸੇ ਚਰੈ ਆਬ ਤਸ ਪੀਵੈ ॥
 ਭਾਖੇ ਬੈਨ ਐਸ ਤਿਹੁ ਜਬਹੀ ॥ ਬਾਬਾ ਉਤਰ ਅਸੂਤੇ ਤਬਹੀ ॥
 ਕਰਲਵ ਨਾਸੀ ਨੀਮ ਕੀ ਜਾਨੋ ॥ ਲਏ ਧੋਨ ਸੋ ਬੈਨ ਬਖਾਨੋ ॥
 ਦੋ:॥ਉਠਹੁ ਮਾਤ ਨਿੰਦਾ ਤਜੋ ਸੇਵਕ ਕਰੋ ਸਹਾਇ ॥
 ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤਤ ਛਿਨ ਉਠੀ ਸੁਨਤ ਬੈਨ ਇਮ ਗਾਇ ॥
 ਚੋ:॥ਚਰਤ ਘਾਸ ਕੋ ਤੈਸ ਦਿਖਾਈ ॥ ਸਕਲ ਕੋਹੀਆ ਹਰਖ ਧਰਾਈ ॥
 ਸਕਲ ਸਿਖ ਤਤ ਛਿਨ ਮੁਕਤਾਇ ॥ ਕਰ ਬੰਦਨ ਸੁਰ ਆਨੰਦ ਪਾਏ ॥

ਮਾਧੀ ਕੀ ਉਸਤਤ ਸਭ ਕਰ ਹੈ ॥ ਪੈਨ ਜਿਵਾਇ ਪਰਸ ਪਰੱਚਰੈ ॥
 ਚਰਾ ਸਿੰਘਿਯਾ ਕਰਾ ਘਲਾਈ ॥ ਬਾਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੈਨ ਜੀਵਾਈ ॥
 ਹਥਿ ਗੰਧਿਯਾ ਘੋਰੇ ਸੁਨ ਬਾਲੀ ॥ ਬਾਬੇ ਕੀ ਢਿਗ ਮ੍ਰਿਤ ਪਛਾਨੀ ॥
 ਕਰਮਿ ਪੁਪ ਸੁਮ ਅਪਨੈ ਨੈਨਾ ॥ ਨਰ ਅਨੰ ਹਰ ਸਦ ਹੀ ਸੁਖ ਐਨਾ ॥
 ਫੈਢ ਜਮ ਦਿਨ ਤਬੈ ਰਹਾਯੋ ॥ ਸੋ ਨਵਲਾਸ ਨੀਮ ਕੀ ਹਾਥਾ ॥
 ਪਗ ਪਕਿਜ ਪਰ ਨਾਯੋ ਮਾਥਾ ॥ ਕਥਨਾ ਚੋਹਿਰਾ ॥

ਪੁਨ ਸਨ ਪੁਪ ਨਾਨਾ ਭਯੋਸੀ ਪੁਖ ਬੈਨ ਉਚਾਰ ॥
 ਮ੍ਰਿਤ ਜੀਵਾਈ ਪੈਨ ਤੁਮ ਬਲਨਹਿ ਸਕੋ ਸੰਭਾਰ ॥
 ਚੈ॥ ਕਰਮਾਤ ਤੁਮ ਦੇਨ ਲਾਗਾ ॥ ਅਸ ਕਰ ਜਗ ਲਾਗੇ ਦਾਗਾ ॥
 ਨਹਿ ਸਮਾਵੈ ਏਕ ਸਿਧਾਨਾ ॥ ਚੋਇ ਤੇਗ ਕਰੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ ॥
 ਕੈਹਮ ਤਰੈ ਕਿ ਤੁਮਤਿ ਪ੍ਰਾਨਾ ॥ ਸੁਨੈ ਸੰਤ ਜਬ ਐਸ ਬਖਾਨਾ ॥
 ਬਾਬਾ ਸੁਨ ਅਸਪ੍ਰਭ ਕੇ ਬੈਨਾ ॥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮਨ ਪਾਯੋ ਚੈਨਾ ॥
 ਕਰ ਪਰ ਕਰਮਾ ਬੈਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ਦੀਉ ਨ ਉਤਰ ਸਮੁਹਾ ਮੁਰਾਰੀ ॥
 ਜਿਹਨਾ ਬੁਢਣਕੇਰ ਸਥਾਨਾ ॥ ਬਾਬੇ ਤਿਹਨਾ ਕੀਯੋ ਪਯਾਨਾ ॥

ਏਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਮਾਤਾ ਕੱਲਪ ਕੇ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ ਇਹ
 ਸਭ ਬੁਨੀਆਂ ਕਲਪਨਾ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਾਤ ਦੇਖਣਾ ਪ੍ਰੇਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀਕਾ
 ਕਰਨ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਕਰਮਾਤ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਸੋਰਹਿ ਸੋ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥ ਅਉਰ ਬਾਨਵੇਂ ਅਸੂ ਮਾਸਾ ॥
 ਚੋ॥ ਗਏ ਸਪਤ ਦਿਨ ਮਾਸ ਕੇ ਦਸਮ ਸੁਦੀ ਪਛਾਨੁ ॥
 ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ ਤਬ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੁਖ ਮਾਨੁ ॥

ਓਪਰਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਕਵੀ ਦਾ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਏਥੇ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ
 ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਦੀ ਬਾਬਤ ਅਗੈ ਹੋਰ ਚਿਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਸਹੀ
 ਕਹਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਫਿਸਰ ਦਾ ਬਿਆਨ :

ਸੀਮਤ ਸੋਲਾ ਸੋ ਕ੍ਰਿਆਸੀਹੈ ਸੀ ਭਇਆ ॥
 ਇਕ ਸਿਖ ਹਰਹਿ ਡੋਲਾ ਹੈ ਸੀ ਲੈ ਗਿਆ ॥
 ਸਾਹਿਬ ਨ ਕੀਤਾ ਛਡਿਆ ਮੇਰਾ ॥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨਾਲਿ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਦੇ ਪਾਇਆ ਜੋਤ ॥
 ਦਇਆ ਦੇਵੀ ਨਾਉ ਬੀਬੀ ਬੈਠੀ ਸਿਖਾਂ ਚਿਖਰਾਵਾਂ ਦੀ ॥

ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਕੀਤਾ ਕਾਰਜ ਨਾਲਿ ਜੇਵ ਚੜ੍ਹੀ ਭਿਰਵਾਂ ਦੀ ॥
 ਨਾ ਪਿਤਾ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਨਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਈ ਸਲਾਹ ॥
 ਕੀਤਾ ਅਪਨੇ ਆਪ ਬੇ ਪਰਵਾਹੀ ਬਿਆਹੁ ॥
 ਸੰਮਤ ਸੋਲਾ ਹੈ ਸੈ ਸੀ ਚਉਰਾਸੀ ਚੜਿਆ ॥
 ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਕ੍ਰਿਆਸੀਵੇ ਸੰਮਤੁ ਖੰਡਾ ਹਥਿ ਫੜਿਆ ॥
 ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਕਿਛੁ ਆਹਿ ਤਿਆਗ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ॥
 ਮਨਸਾ ਜੁਧ ਦੀ ਜੋ ਲੜਨਾ ਹੋਇ ਵਾਂਦੇ ॥
 ਇਸ ਕਰਿ ਸਾਹਿਬ ਡੋਲਾ ਛਡਿਆ ਸੀ ਮੋੜ ॥
 ਗੁਰਦਿਤੇ ਦੇ ਵੀਆਹ ਤੇ ਕੁੜੀਆ ਸੀ ਗਾਵਦੀਆਂ ॥
 ਸੁਣਕੇ ਇਹੁ ਬਚਨ ਅਲਾਇਆ ॥
 ਏਹੁ ਕਿਥੇ ਕਰਦੀਆ ਹੈਨ ਰੁਦਨ ਸਾਹਿਬ ਇਉ ਕਹਿਆ ॥
 ਬੀਬੀ ਦਇਆ ਦੇਵੀ ਸੁਣਿਆ ਸੁਖਨ ॥
 ਮਨ ਵਿਰੱਕਤ ਹੋਇ ਰਹਿਆ ॥
 ਮਨ ਮਹਿ ਕਹਿਆ ਮੈਹਾਂ ਨੁਖਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸਰੇ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
 ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕਲੇ ਹਥਿ ਲਗਨਿ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਰਨੀ ਲਗਿ ਬਿਰਥਾ ਸੁਨਾਈ ॥
 ਸੋ ਇਕ ਦਿਨ ਧਾਮ ਆਵਦੇ ਮਾਰਗਿ ਤਿਨ ਗਹੇ ॥
 ਡਿਗਿ ਚਰਨਾਂ ਉਪਰਿ ਰੋਇ ਰੋਇ ਕੇ ਕਹੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਨਿ ਮਾਣੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ॥
 ਮੇਰੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਜੋ ਗਾਵਦੀਆਨੁ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਰੁਦਨ ਕਹੀ ॥
 ਮੈਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਆਈ ਮਾਪੇ ਲੈ ਆਏ ॥
 ਮੇਰੇ ਕਹੋ ਕੀ ਹਥਿ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਜੋ ਐਸੇ ਮੰਦੇ ਸੁਖਨ ਅਲਾਏ ॥
 ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਨਿਰਾਸੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ॥
 ਨਾਲੇ ਪਕੜੇ ਚਰਨ ਨਾਲੇ ਰੋਵੇ ਮੁਹੋ ਨਿਮਾਣੀ ਕਹੀ ॥
 ਸਾਹਿਬ ਭਏ ਦਇਆਲ ਬਚਨ ਏਹੁ ਤਬ ਕਹਿਆ ॥
 ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਨਿਮਾਣੀ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ਹੀ ਹੋਇ ਰਹਿਆ ॥
 ਇਹੁ ਬਚਨ ਲੈ ਕੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮਿ ਉਠੀ ॥
 ਮਨ ਹੋਈ ਖੁਸਾਲੀ ਆਖੈ ਹੁਣ ਮੈਂ ਵੁੱਠੀ ॥
 ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਚਰਨ ਛੇਵਾਂ ॥
 ਤਬ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਇਹੁ ਬੀਚਾਰ ਹਿਰਦੇ ਕਰਿਆ ॥

ਜੋ ਤੁਰਕਾ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਪਕਾ ਹੈ ਹੋਇਆ ॥
 ਜੇਕਰ ਇਕ ਦੁਇ ਲਗਨਿਗੇ ਤੁਰਕਾ ਬੀਜ ਖੋਟਾ ਹੈ ਬੋਇਆ ॥
 ਜੇਕਰ ਦੁਇ ਨੂੰ ਟਿਕਾ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਆਪ ਸੁਰ ਪੁਰ ਦਾਮਗ ਲਈਏ ॥
 ਕਰਨਾ ਸਿਸਵਾਸ ਤੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਨੂੰ ਕਹਿਦੇਆਹਿਸਾਰੇ ॥ ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਹੁ ਬਡੇਆ ਹੋ ਭਾਰੇ ॥
 ਅਤੇ ਅਹੋ ਬਡੇ ਪੀਰਜਵਾਨ ਗੁਨਵਾਨ ॥ ਬਰਕਤਿ ਵਾਲੇ ਆਹੇ ਬੁਧਵਾਨ ॥
 ਇਕ ਦੁਇ ਜਗਾ ਅਜਸਤਿ ਦਿਖਾਈ ॥ ਨਾਲੇ ਮੁਈ ਗਉ ਜੀ ਵਾਈ ॥
 ਹਿੰਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਲਪਤਿ ਕਏ ॥ ਸੋ ਕਰਿ ਗੁੱਸਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਦੇਹ ਤੀਜ ਗਏ ॥
 ਜਲਾ ਸੁਣ ਜੋਕੇਆਹੇ ਹਰਿਗਇ ॥ ਤਾਂਕੋ ਦਾਦੇ ਦਈ ਗੁਰਾਇ ॥
 ਸੋਸਤ ਸੋਲਾ ਸੋ ਬਨਵੈ ਗਏ ॥ ਜੋ ਗੁਰਿਆਈ ਹਰਿਗਇ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਵਤ ਭਏ ॥
 ਤਾਹੀਂ ਸੁਣ ਕੇ ਚੀਆ ਥਾ ਮਾਣ ॥ ਤੇਰਾ ਹੀ ਹੈ ਸਭ ਕਛੁ ਤੂ ਅਪਣਾ ਹੀ ਜਾਣ ॥
 ਕਰਿਆ ਪੁਰਖਾ ਦੇ ਬਚਨ ਅੰਨਥਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤੇ ॥ ਉਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਭ ਕੋਈ ਵਰ ਸਾਤੇ ॥
 ਤੇਨ ਬਰਾਸ ਆਪ ਪੀਛੇ ਰਹੇ ॥ ਗੁਰ ਹਰਿਗਇ ਜੀ ਸਭ ਕੋਈ ਕਹੇ ॥
 ਬਰਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤੇ ਘੁਰੇ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬੀਬੀ ਦਇਆ ਦੇਈ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ॥
 ਕਰਿਆ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਪਧਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਓਦੋਂ ਹੀ ਬੀਬੀ ਦਇਆ ਦੇਈ ਦੇ ਉਦਰ ਨਿਵਾਸੀ ॥
 ਕਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਵਚ ਹੋ ਗਿਆ ਯਾਨੀ ਟਿਕਾ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ॥
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪੰਜਵੀਂ ਕ੍ਰਿਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੯੦੮, ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਲਿਖਤ ਹੈ ॥
 ਦੁਸਰਾ ਮਹਲ ਬਾਬੇ ਜੀ ਕਾ ਦੇਸਾ ਦੇਈ ਨਾਮ ॥

ਰਿਖਰਵ ਪਤੀਆਈ ਪੁਤ੍ਰੀ ਥੀ ਲਖਾਯੋ ਹੈ ॥ ਸਹਿਬ ਸਲਾਹ ਬਿਨਾ ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੇ ਡੋਲਾ ਲੀਯੋ ਹੈ ॥
 ਸੋਸਤ ਸੋਲਾ ਸੰਤ੍ਰਿਆਸੀ ਬਿਖੈ ਇਹ ਗਾਯੋ ॥ ਬਾਬੇ ਕੇ ਮਹਲ ਦੁਇ ਸੁਧਾਸਰੀ ਪਰਨਾਲੀ ਬਿਖੈ ॥
 ਗੁਰ ਹਰਿ ਗਇ ਜਨਮ ਜਨਾਯੋ ਹੈ ॥੧੦॥ ਦਯਾ ਦੇਈ ਤੇ ਜਨਮ ਲਿਖਯੋ ਹੈ ॥੧੧॥
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਛੇਵੀਂ ॥

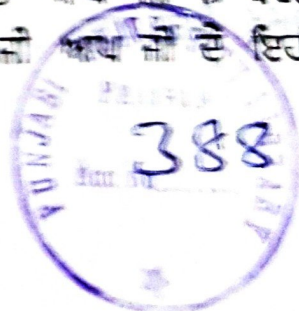
ਦੁਸਰਾ ਮਹਲ ਬਾਬੇ ਕਾ ਦਯਾ ਦੇਈ ਰਿਖਰਵਾ ਖਤ੍ਰੀਆ ਕੀ ਧੀ ॥ ਬਾਬੇ ਨੇ ਸਾਹਿਬਾ ਕੀ
 ਸਲਾਹ ਬਿਨਾ ਡੋਲਾ ਲੈ ਲੀਆ ॥ ਸੰਮਤ ੧੯੮੩ ਬਿਖੈ ਏਹਾ ਬਾਬੇ ਕੇ ਦੋ ਮਹਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ
 ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਿਖੈ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗਇ ਕਾ ਜਨਮ ਦਯਾ ਦੇਈ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ॥

ਗੁਰ ਬਿਕਾਸ ਏ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੁਰ
 ਬਿਕਾਸ ਦੇ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋ ਰਹਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸਿਖ
 ਰਿਖਰਵ ਦੇ ਤੇ ਉਨ ਪਾਸੋਂ ਗਉ ਗੱਲੀ ਲਗ ਕੇ ਮਰ ਗਈ ਤਾਂ ਓਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ
 ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਧਕੀ ਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗਏ ਜਾ ਕੇ ਗਉ ਜੀਵਾਈ ਤਾਂ ਸਿਖਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਕੇ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ
 ਮਹਲਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਸੱਦ ਕੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਰਾਮਾਤ ਲੋਕਾਂ

ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਗ ਗਏ ਹੋ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭਾਣੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਗਏ ਜੀਵਾਦੀ ਹੈ। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਬਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਇਕ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾਂਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਗਤ ਤੇ ਰਹੋ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਏਹ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗਉਂ ਉਤਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਤੇ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ ਗਲ ਪਹਿਨੇ ਪਹਿਨਾਏ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਮਤ ੧੬੯੨ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ੧੬੯੨ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਦਾ ਸਮੋਣਾ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਡੋਲਾ ਘਰ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ ਤਾਂ ਅਠ ਦਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਨਾਲੇ ਗਏ ਜੀਵਾਦੀ ਜੋ ਸਿਖਾਂ ਪਾਸੋਂ ਗੋਲੀ ਲਗਕੇ ਮਰ ਗਈ ਸੀ ਸ਼ਕਾਰ ਖੇਡਦਿਆਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਾਸ ਸਦ ਕੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਿਜੇਜ਼ ਕਰਮਾਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਗ ਗਏ ਹੋ, ਇਕ ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਉਲਟ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਭਾਣੇ ਤੋਂ ਗਏ ਜੀਵਾਦੀ ਹੈ ਦੂਜੇ ਸਾਡੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵਿਵਾਹ ਦੂਜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਇਕ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਗਤ ਤੇ ਰਹੋ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਨਿਰਾਸ਼ਗੀ ਦੇ ਸੁਣਕੇ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ ਪਹਿਨੇ ਪਹਿਨਾਏ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ। ਏਹ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਕਾਨਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਹੈ ਸੰਮਤ ੧੭੧੮ ਦੀ ਓਸ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮੋਣ ਦਾ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਹੈ। ਫੇਰ ਦਬਿਸਤਾਨਿ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਮਿਤੀ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ੯ ॥੧੦॥ ਵੀ ਦੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ॥ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਦੇ ਸਮੋਣਤੋਂ ਬਾਦ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਦੇਈ ਸਨ ਓਨਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਇਕੱਲਿਆਂ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਰੋਇ ਕੇ ਮੁਖੋਂ ਆਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਂ ਨਿਮਾਨੀ ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਤੇ ਖਿਮਾਂ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਿ ਨਹੀਂ ਆਈ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਲਿਆ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਈਆਂ ਗਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਓਨਾਂ ਦਾ ਗਉਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਰੋਣ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੈਸੀਆਂ ਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਈਆਂ ਗਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗਉਣ, ਘਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਰਚਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੋਹਾਗ ਸੁਹਾਵਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਕਰੋਪੀ ਦੇ ਜੋ

ਫੁਟੇ ਹਨ ਏਨਾ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਨਿਮਾਣੀ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਬਖਸ਼ੋ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਇਆਲ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਦੇਈ ਨੂੰ ਵਰ ਦਿਤੇ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਨਿਮਾਣੀ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ਹੀ ਹੋਇ ਰਹਿਆ ।

ਏਹੁ ਬਚਨ ਲੈਕੇ ਚਰਨ ਚੁਮਿ ਉੱਠੀ ॥ ਮਨਹੋਈ ਖੁਸ਼ਾਲੀ ਆਖੈ ਹੁਣ ਮੈ ਵੁੱਠੀ ॥

ਜੋ ਗੁਰਿਆਈ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਵਤ ਭਏ ॥ ਤਾਕੀ ਮਾਤਾ ਕੋ ਦੀਆ ਥਾ ਮਾਣ ॥

ਤੇਰਾ ਹੀ ਹੈ ਸਭ ਕਛੁ ਤੂੰ ਅਪਨਾ ਜਾਣ ॥ ਗੁਰ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਭ ਕੋਈ ਕਹੈ ॥

ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤੇ ਘੂਰੇ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬੀਬੀ ਦਇਆ ਦੇਈ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਪਧਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਦੇਈ ਦੇ ਉਦਰ ਨਿਵਾਸੀ ਬਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਵਰ ਹੋ ਗਿਆ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਜੋ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੀਰਮਲ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦੋਵੇਂ ਮਾਤਾ ਨਤੀ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹਨ ਏਹ ਗੱਲ ਗਲਤ ਹੈ ਏਹ ਤਾਂ ਦੋ ਹੀ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹਨ । ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਮਾਏ ਹਨ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਚੇਤ੍ਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ । ਤੇ ਧੀਰ ਮਲ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਨਤੀ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸੰਮਤ ੧੬੯੬ ਮਿਤੀ ੮ ਕਤਕ ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਹਨ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਦੇਈ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਸੰਮਤ ੧੬੯੬ ਮਾਘ ੧੩ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਸਨ ।

ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਸੰਮਤਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਕਵੀ ਨੇ ਇਹ ਸਹੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀਆਂ । ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ । ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਕਵੀ ਪਾਸੋਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਹੀ ਘਾੜਤ ਘੜਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਹੈ ਜੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਾਈ ਸੀ । ਅਗੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਧੀਰ ਮਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਬੀੜ ਰਖਣ ਬਾਰੇ ਅਗੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੋ । ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਸੰਮਤ ੧੬੭੦ ।

ਧੀਰ ਮਲ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਨਤੀ ਕੁਖੋਂ ਸੰਮਤ ੧੬੮੩।੧੦ ਮਾਘ ਦਾ ਦਸਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਖਤ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਦੀ ਉਮਰ ੧੩ ਸਾਲ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਜੰਗ ਕਰਕੇ ਸੰਮਤ ੧੬੯੧।੨੪। ਹਾੜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹਿ ਸਨ ਉਸ ਵਖਤ ਧੀਰਮਲ ਅਠਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਕੀ ਹੋ ਕੇ ਧੀਰ ਮਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਰੱਖ ਲਈ ਨਾਲੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਘਰ ਦਾ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ।

ਇਹ ਅਨ ਘੜਤ ਸਾਖੀ ਘੜੀ ਹੈ ਗੁਰਬਿਲਾਸੀਏ ਨੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤਾਂ ਧੀਰ ਮਲ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਮਤ ੧੧੯੬ ਮਿਤੀ ਕਤਕ ੮ ਦਾ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੀੜ ਰਖਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ

ਓਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਧੀਰ ਮਲ ਜਨਮਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਗੇ ਜੋ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮਾ ਜਾਣ ਤੇ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਧੀਰ ਮਲ ਨੂੰ ਸਦਿਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਲਈ ਅਉਣੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿਤ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ। ਪਰ ਧੀਰ ਮਲ ਆਪ ਤਾਂ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੀੜ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਅਨਘੜਤ ਸਾਖੀ ਘੜੀ ਹੈ ਗੁਰਬਿਲਾਸੀਏ ਨੇ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਤਾਂ ਸੰਮਤ ੧੬੯੫। ਚੇਤ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਹਨ ਤੇ ਧੀਰ ਮਲ ਮਾਤਾ ਨਤੀ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਸੰਮਤ ੧੬੯੬। ਮਿਤੀ ਕਤਕ ੮ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਹਨ। ਜੋ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਾਤਾ ਨਤੀ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਜਨਮੇ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੬੯੬ ੧੩ ਮਾਘ ਵਿਚ ਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਦੇਈ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਸੰਮਤ ੧੬੯੬ ੧੩ ਮਾਘ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਚੜ੍ਹਦੇ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਜੋ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਲਿਖੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਾਈ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਓਸ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੮੮ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਏਕਮ ਸੁਦੀ ਸੀ ਓਸ ਤੋਂ ਜੋ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਨੇ ਉਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਓਸ ਤੇ ਵੀ ਸੰਮਤ ੧੬੮੮ ਅਸੂ ਵਦੀ ੧ ਪੋਥੀ ਲਿਖ ਪਹੁੰਚੇ। ਲਿਖਿਆ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਬੰਨੋਵਾ ਤੀ ਬੀੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਜੋ ਉਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਕ ਖੜੀ ਸਿਖ ਨੇ ਜੋ ਮਾਂਗਟ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੋਹਤ ਪਿੰਡ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਵੀ ਸੰਮਤ ੧੬੮੮ ਕਤਕ ਸੁਦੀ ੫ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਚੰਦੂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਝੂਠੀ ਚੁਗਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਤਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਨੇ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਸਦਿਆ ਉਸ ਵਖਤ ਸੰਮਤ ੧੬੫੮ ਹੈ ਸੀ।

ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੀ ਬੀੜ ਤੇ ਜੋ ਸੰਮਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਮਿਤੀ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਵਦੀ ੧ ਪੋਥੀ ਲਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਇਹ ਸੰਮਤ ੧੩ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਪਰਲੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਸੰਮਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਸਲ ਬੀੜ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੮੮। ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਸੁਦੀ ਏਕਮ। ਸੀ ਉਹ ਬੀੜ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਭੇਟਾ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਇਤਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿਸਤੋਂ ਉਤਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਦਿਲੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਬਾਦ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਪਹੁੰਚੀ ਜਦ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ

ਵਸਾਖ ਸੰਮਤ ੧੭੨੧ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੰਤ ਭਾਣੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ
 "ਬਾਬਾ ਹੈ ਬਕਾਲੇ" ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਖੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
 ਥੀੜ ਅਰ ਨੱਲੇਰ ਤੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਹੈ ਇਹ ਵਸਤੂਆਂ
 ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੇ ਦੇਣੀਆਂ ਤੇ ਮਥਾ ਟੇਕਣਾ। ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਜੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ
 ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਤੇ
 ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਫਾਰਗ ਹੋ ਗਏ ਸਭ। ਅਗੇ ਜੋ ਧੀਰਮਲ ਦਾ ਝਗੜਾ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨੌਵੇਂ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਚਲਿਆ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ
 ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਧੀਰਮਲ ਦੀ ਖੁਦ ਗੱਦੀ ਆਪਣੀ ਚਲਦੀ ਸੀ ਮਾਝੇ ਅਰ ਦੁਆਬੇ
 ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਿਖੀ ਸੀ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਧੀਰਮਲ
 ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਰੀਕਾਂ ਪਾਸ ਤਾਂ ਝਟ ਹੀ
 ਧੀਰਮਲ ਨੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਜਾਨੋਂ
 ਮਾਰ ਕੇ ਖੋਹ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਭੇਜੀਆਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਦਿਨ
 ਕਟਦੇ ਅਰ ਬਹੁਤਾ ਬਾਹਰ ਨ ਨਿਕਲਦੇ ਫੇਰ ਵੀ ਆਖਰੀ ਛੇਕੜ ਨੂੰ ਧੀਰਮਲ ਦਾ ਇਕ
 ਭੈੜਾ ਸੀਹਾਂ ਮਸੰਦ ਜੋ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬੰਮ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਕੁਛ ਭੈੜੇ ਬੰਦਿਆਂ
 ਦੀ ਭੀੜ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਵਾਰ
 ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਸਮੇਤ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖਬੇ
 ਮੱਢੇ ਪੁਰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾ ਪਰ ਜ਼ਖਮ ਡੂੰਘਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ
 ਸੀਲ ਸਹਿਨ ਹੈ ਸਨ ਸਹਿ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਅੰਦਰਿ ਰਹਿਨ ਲਗੇ ਤੇ ਘਟ ਹੀ
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋਰ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਸਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖੀ ਸੇਵਕੀ ਮਾਝੇ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ
 ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੇਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖ ਆਇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ
 ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਹਰ
 ਬੈਠਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀਏ ਅੰਦਰਿ ਸੜੀਏ ਕਹਿ ਕੇ ਉਠਕੇ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਫੇਰ ਆ
 ਗਏ ਹਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਅਲਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਿਸਾਖੀ ਸੰਮਤ ੧੭੨੨ ਦਾ
 ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਚਲਕੇ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆਈਆਂ ਸਨ
 ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਧਨਾਡ ਖੜੀ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਦਿਲੀ ਦੀ ਸਿਖੀ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ
 ਸਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ ਆਪਣੀ ਕੰਨੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਸੀ ਕਿ
 'ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ' ਹੈ ਏਸੇ ਬਚਨ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਚੋਖੀ ਖੋਜ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕੀਤੇ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਆ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਦਿਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਢੇ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਵਿਖਾਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਨਣ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਗੁਜ਼ਰੇ

ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਹਾਲ ਸਿਰ ਤੇ ਬੀਤਿਆ ਸਭ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ
ਸਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦਿਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਖੜੀਆਂ ਸਿਖਾਂ ਤੇ
ਮੁਖੀਆਂ ਸਿਖਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਏਸ ਕਲੱਹ ਕਲੱਸ
ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੋ ਤੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਨ ਦਿਉ ਤੇ ਤਾਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਲਾਹ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਪਸੰਦ ਆਈ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ
ਦੇਸ ਛੱਡ ਪਰਦੇਸ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਦ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲਨਾ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਟੁਰ ਪਏ ਤੇ
ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਅਉਂਦਾ ਸੀ ਫਗਵਾੜੇ ਤੇ ਗੜਸ਼ੰਕਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਰਤਪੁਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਸੰਗ ਮਾਈਆ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਾਲਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ
ਚੰਦ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨਨਯ ਸਿਖ ਨਾਲ ਸਨ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ
ਤਾਂ ਧੀਰ ਮਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਚਾਚਾ ਹੁਣ ਦੇਸ ਨਿਕਾਲਾ ਕਰ
ਚਲਿਆ ਹੈ ਜਦ ਤਾਹਨੇ ਮੋਹਣੇ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਕੰਨੀ ਅਪੜੇ ਤਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਦੇ ਲਹੂ ਨੇ
ਜੋਸ਼ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਜੈਸੇ ਕੋ ਤੈਸਾ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲਿ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਾਥੀ ਲੈ ਕੇ
ਜਥੇ ਨਾਲੋਂ ਪਛੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਕਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਅਚਨਚੇਤ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ
ਵੜ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਦਿ ਬੀੜ ਲੁਟ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਇਚਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਬੀਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੂਰ ਅਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ। ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਲਈ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸਿਖ ਨੂੰ
ਸਿਰ ਪਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਚੁਕੀ ਅਉਂਦਾ ਡਿਠਾ ਤਦ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ
ਕਹਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੌੜ ਆਵੋ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿਖ ਵਾਪਸ ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮਾਤਾ
ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸੁਸਤ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਪਣਾ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਈਏ। ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਸਿਖ ਸੋ ਚਲਿ ਆਯੋ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਨ ਸੀਸ ਉਠਾਇਯੋ ॥
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਬਖਾਨਿਯੋ ॥ ਕੰਨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਆਨਿਯੋ ॥
ਤਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ॥ ਸਰਬ ਸੁਨਾਇ ਭਨਯੋ ਸੁ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤਾ ॥
ਹੁਤੇ ਗੰਭੀਰ ਬੇਗਜਿਹ ਪਾਨੀ ॥ ਭਲੇ ਰਾਖਾਯਹੁ ਮਧ ਤਿਹ ਪਾਨੀ ॥
ਜਲ ਗੰਭੀਰ ਮਹਿ ਜਬਹੀ ਟਿਕਾਇ ॥ ਸਗਲ ਬਿਲੋਕਤ ਬਹੁ ਬਿਸਮਾਇ ॥੧੧॥ਰਾਸ॥੪ਅੰਸੂ॥

ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਦਿ ਬੀੜ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਸਮਝੋ ਸੰਮਤ
੧੭੨੨ ਵਿਚ ਸਹੀ ਗਲ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਜਦ ਧੀਰਮਲ ਨੇ ਹਾਕਮਾਂ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਰਹੋਟ
ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ

ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੁਟ ਕੇ ਸਾਡਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਮਤਾਅ ਲੁਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਕੀਤੀ ਧੀਰਮਲ ਨੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛਾ ਕਰ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਤਕ ਅਪੜੇ ਉਤਨਾਂ ਚਿਰ ਤਕ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਰਿਆ ਲੰਘ ਕੇ ਹਦ ਪਾਰ ਕਰ ਬਿਲਾਸ ਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੀਰਤਪੁਰ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਦੇਸ ਨਿਕਾਲਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਆਏ ਸਨ "ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਪਿਛਾ ਕਰਨਾ ਫਸੂਲ ਜਾਣਕੇ ਜੋ ਧਾੜ ਚੜਕੇ ਪਿਛੇ ਆਈ ਸੀ ਸੋ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਗਈ" ਅਗੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੰਤ ਤਕ ਸਰਕਾਰੀ ਢੱਕ ਬਣੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਜਦ ਦਿਲੀ ਨੂੰ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਵੇਖਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਦੋਹਰਾ ॥

ਜੇਠਾ ਮਨੀਆ ਆਦਿ ਸਿਖ ਰਹੇ ਦਸਮ ਗੁਰ ਪਾਸ ॥

ਦਿਆਲਾ ਉਦਾ ਗੈਲਗੁਰ ਗਏ ਖਸਟ ਸਿਖ ਖਾਸ ॥

ਸਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਲਿਖਤੀ ਬੀੜਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪੋਥੀਆਂ ਲਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਆਦਿ ਤੇ ਇਹ ਪੋਥੀਆਂ ਸਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਪੋਥੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਲੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਵੀ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੁਇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੧੦।

ਸਤ੍ਰਹਿਸੈ ਸਿਵ ਨੈਨ ਭਨ ਪੁਨ ਅਗੁਨੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਮਦਮਾ ਰਾਜਧਰਾ ਗੁਰਜਾਨ ॥

ਅਗੇ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੧੧੦ ਅਧਿਆਇ ੪ ਵਿਚ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਇੰਜ ਦੁਹਰਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਮਦਮਾ ਜਾਨਤ ਸਕਲ ਜਹਾਨ। ਜੋ ਇਹ ਕਾਰ ਸੁਪੂਜ ਹੈ ਪੈਹੈ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ। ੧੨੨੧। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸੇਵਾ ੧੭੩੬ ਬਿ: ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਯੂ ਕੇਵਲ ੩੫ ਸਾਲਾ ਦੀ ਹੈਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੋਹਰਾ। ਸਹੀਦ ਬਿਲਾਸ। ਆਯੂ ਪੈਂਤੀ ਬਰਖਕੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਆਹਿ।

ਲਿਖੇ ਲਿਖਾਏ ਪੋਥੀਆ ਮਨ ਮਹਿ ਬਹੁ ਉਤਸਾਹਿ ॥ ਸਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹੀਂ ਕਰਾਈ ਸਾਹਿਤਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਵੰਡ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ ਜੀ

ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੁਟ ਕੇ ਸਾਡਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲ ਮਤਾਅ ਲੁਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਕੀਤੀ ਧੀਰਮਲ ਨੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛਾ ਕਰ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਤਕ ਅਪੜੇ ਉਤਨਾਂ ਚਿਰ ਤਕ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਰਿਆ ਲੰਘ ਕੇ ਹਦ ਪਾਰ ਕਰ ਬਿਲਾਸ ਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੀਰਤਪੁਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਦੇਸ ਨਿਕਾਲਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਆਏ ਸਨ "ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਪਿਛਾ ਕਰਨਾ ਫਜ਼ੂਲ ਜਾਣਕੇ ਜੋ ਧਾੜ ਚੜਕੇ ਪਿਛੇ ਆਈ ਸੀ ਸੋ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਗਈ" ਅਗੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੰਤ ਤਕ ਸਰਕਾਰੀ ਢੱਕ ਬਣੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਜਦ ਦਿਲੀ ਨੂੰ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਵਖਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਦੋਹਰਾ ॥

ਜੇਠਾ ਮਨੀਆ ਆਦਿ ਸਿਖ ਰਹੇ ਦਸਮ ਗੁਰ ਪਾਸ ॥

ਦਿਆਲਾ ਉਦਾ ਗੈਲਗੁਰ ਗਏ ਖਸਟ ਸਿਖ ਖਾਸ ॥

ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਲਿਖਤੀ ਬੀੜਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪੋਥੀਆਂ ਲਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਆਦਿ ਤੇ ਇਹ ਪੋਥੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਪੋਥੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਲੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਵੀ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੁਇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੧੦।

ਸਤ੍ਰਹਿਸੈ ਸਿਵ ਨੈਨ ਭਨ ਪੁਨ ਅਗੁਨੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਮਦਮਾ ਰਾਜਧਰਾ ਗੁਰਜਾਨ ॥

ਅਗੇ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੧੦ ਅਧਿਆਇ ੪ ਵਿਚ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਇੰਜ ਦੁਹਰਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਮਦਮਾ ਜਾਨਤ ਸਕਲ ਜਹਾਨ। ਜੋ ਇਹ ਕਾਰ ਸੁਪੂਜ ਹੈ ਪੈਰੈ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ॥੨੨੧॥ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸੇਵਾ ੧੭੩੬ ਬਿ: ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਯੂ ਕੇਵਲ ੩੫ ਸਾਲਾ ਦੀ ਹੈਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੋਹਰਾ। ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ। ਆਯੂ ਪੈਂਤੀ ਬਰਖਕੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਆਹਿ।

ਲਿਖੇ ਲਿਖਾਏ ਪੋਥੀਆ ਮਨ ਮਹਿ ਬਹੁ ਉਤਸਾਹਿ ॥ ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ। ਆਪਣੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹੀਂ ਕਰਾਈ ਸਾਹਿਤਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਵੰਡ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ ਜੀ

ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੋਥੀਆਂ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਜੋ ਆਦਿਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਫੁਟਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਤ ੧੭੩੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਦੀ ਵੈਸਾਖੀ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਅਸਥਾਨ ਰਾਜ ਸਾਜ ਧਾਰਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਢਾਈ ਸਾਲ ਬਾਦ ੧੭੩੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਸੋਢੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਸੰਮਤ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਰਚੀ ਸੀ ਉਸ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਤੇ ਉਤਾਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮੰਗ ਭੇਜੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨਾ ਨ ਦਿਤੀ ਉਨਾਂ, ਧੀਰ ਮਲੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਇਸ ਅੱਤਿਕੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਦੀ ਤੇ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਤੱਵਜੁ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਤਾਰਿਆਂ ਵਲ ਦਿਤੀ ਜੋ ਸੰਮਤ ੧੭੩੫ ਬਿ: ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਹਰਦਾਸ ਆਦਿ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਲਿਖਣ ਲਿਖਾਉਣ ਤੇ ਲਗਾਈ। ਜੋ ਧੀਰ ਮਲੀਆਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਾਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਨਾਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਰਾਗਾਂ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਸਿਰ ਚੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਜੁਆਬੀ ਦੋਹਰੇ ਤੇ ਮਹਲਾ ੧੦ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵੱਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਸਹੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ੧੦ ਜੀ ਦੇ ਦਸਖਤ ਸਹੀ ਬੀੜ ਤੇ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਵਖਤ ਦੂਜਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਮ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦਿਵਾਣ ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੨੨ ਵੈਸਾਖ ਸੰਮਤ ੧੭੬੮ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਦਿਲੀ ਪੂਜਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਅਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੋ।

ੴ ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਪੂਜ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਡੰਡੋਤ ਬੰਦਨਾ। ਬਹੁਰੇ ਸਮਾਚਾਰ ਵਾਚਨਾ ਕਿ ਇਧਰ ਆਉਨ ਪਰ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਵਾਯੂ ਕਾ ਅਧਿਕ ਵਿਕਾਰੀ ਹੋਇ ਗਇਆ ਹੈ। ਸੁਅਸਤ ਨਾਹੀ ਰਿਹਿਆ ਤਾਪ ਕੀ ਕਥਾ ਦੇ ਵਾਰ ਸੁਨੀ। ਪਰ ਮੰਦਿਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਕੋਈ ਆਲਕੁ ਨਾਹੀ। ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਬਲ ਛੁਟਿ ਗਇਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਪਰਬਤਾਂ ਬਬਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇ ਬਸੇ ਹਨ। ਮਲੇਛੋ ਕੀ ਦੇਸੁ ਮੇਂ ਦੋਹੀ ਹੈ। ਬਸਤੀ ਮੇਂ ਬਾਲਕ ਜਵਾਂ ਇਸਤਰੀ ਸਲਾਮਤ ਨਾਹੀ। ਮੁਛੁ ਮੁਛੁ ਕਰਿ ਮਾਰਦੇ ਹੈਨ। ਗੁਰੂ ਦਰੋਹੀ ਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੁ ਮਿਲਿ ਗਏ ਹੈਨ। ਹੰਦਾਲੀਏ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਮੁਕਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੈਨ। ਬਾਕੀ ਚੱਕੁ ਛੋਡ ਗਏ ਹੈਨ। ਮੁਤਸਦੀ ਭਾਗ ਗਏ ਹੈਨ। ਸਾਡੇ ਪਰ ਅਬੀ ਤੋ ਅਕਾਲ ਕੀ ਰਛਾ ਹੈ। ਕੱਲ ਕੀ ਖਬਰ ਨਾਹੀ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਕੇ ਹੁਕਮ ਅਟਲ ਹੈਨ। ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਤਰੇਲੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਤ ਹੋਇ ਗਇਆ ਹੈ। ਪੋਥੀਆਂ ਜੋ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਹਾਥਿ ਭੇਜੀ ਥੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ੩੦੩ ਚਰਿਤਰ,

ਉਪਖਿਆਨ, ਦੀ ਪੋਥੀ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸੀਹਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਲਾ ਵਿਚ ਦੇਨਾ ਜੀ। ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਕੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਖਬਰ ਅਬੀ ਮਿਲੀ ਨਾਹੀ। ਕਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ, ਪੂਰ ਬਾਰਧ ੨ ਤੋਂ ਮਿਲਾ। ਉਤਰਾਰਧ ਨਾਹੀ। ਜੋ ਮਿਲਾ ਅਸੀਂ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਦੇਸ ਵਿਚ ਗੋਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤਿ ਹੋਇ ਭਾਗ ਗਇਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਬਾਹੁੜੀ ਕਰਨਗੇ। ਤੋਲਾ ੫ ਸੋਨਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੀ ਘਰਨੀਂ ਕੇ ਆਭੂਖਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਖੰਡੂਰ ਸੇ ਭੇਜਾ ਹੈ। ੧੭ ਰਜਤਪਨ ਬੀ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਸੇ ਭਰ ਪਾਨੇ। ਪੰਜ ਰਜਤਪਨ ਇਸੇ ਤੋਸਾ ਦੀਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਰਕਾਬੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੇ ਉਠਿ ਜਾਵੇਂਗੇ। ਮੁਸਤਦੀਓ ਨੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਹੀ ਦੀਆ।

ਜੋ ਦੇਂਦੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੇ ਹੁੰਡੀ ਕਰਾਇ ਭੇਜਦੇ। ਅਸਾਡੇ ਸਰੀਰੁ ਦੀ ਰਛਿਆ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕੁਆਰ ੪ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਆਵਾਂਗੇ। ਮਿਤੀ ਵੈਸਾਖ ੨੨ ਦਸਖਾਤ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਚੱਕ ਬੁੰਗਾ ਜੁਆਖਪੋਰੀ ਸੇ। ਸੰਮਤ ੧੭੭੫ ਮਿਤੀ ੨੨ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਚਿਠੀ ਪਾਈ ਹੈ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੋਥੀਆ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਹਥ ਭੇਜੀਆਂ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੭੬੮ ਬਿ: ਦੇ ਅਸੂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਦਿਲੀ ਪੁਜਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜ ਬੀੜ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੀਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸੰਮਤ ੧੭੬੯ ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਈ ਇਹ ਬੀੜ ਅਫਗਾਨਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਿਖੇ ਸੁਰਖਿਅਤ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਕੁਲ ਪਤਰੇ ੫੭੮ ਹਨ ਤੇ ੫੬੭ ਤੋਂ ਜੰਗਨਾਮਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦। ਕਮਾਲੇ ਕਰਾਮਾਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸ: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਫਰਨਾਮਾ ਏਨਾ ਦਾ ਦੇਖੋ ਅਫਗਾਨੀ ਸਫਰਨਾਮਾ ਕ੍ਰਿਤ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਤ੍ਰ ੧੯੫੨, ੧੯੫੩ ਈ: ਪੰਨਾ ੫੧ ਦੇਖੋ। ਅਗੇ ਆਦਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪੁਨਰ ਸੰਪਾਦਨ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਦਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਓਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਆਖੀਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸੇਵਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜ ਬੀੜ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਾਘ ੧੭੬੮ ਬਿ: ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਇਸ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸੰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ੧੭੭੦ ਬਿ: ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ੬੬, ਸਾਲਾ ਦੀ ਸੀ ਇਹ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਤੇ ਦਸਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕਠੀ ਹੈ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਥਮੇ ਭਾਈ ਮਗਨ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਸੀ। ਓਨਾ ਪਾਸੋਂ ਰਾਜਾ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਦਿਲੀ ਲੈ ਆਇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਆਦਿ ਦਸਮੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਬਿੱਤ ।

ਸੇਵਾਸੀ ਕਰੇਤ ਤੇ ਰਹੇਤ ਗੁਰਾ ਪਾਸ ਸਦਾ ॥ ਲਿਖ ਲਿਖ ਬਾਣੀ ਕਰੇ ਪੋਥੀਆ ਤਿਆਰ ਇਹ ॥
 ਪੜ੍ਹਦਾ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਤੇ ਜਤਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਆਪ ਤਾਂਦੀ ॥ ਮਨ ਨੀਵਾ ਮਤ ਉਚੀ ਇਹ ਦਿਲਧਾਰ ਇਹ ॥
 ਹਠੀ ਤਪੀ ਪੂਰਾ ਸਿਖ ਸਿਦਕ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਸੀ ॥ ਸਾਖੀਆ ਸਿਦਕ ਦੀਆਂ ਕਰਦਾ ਉਚਾਰ ਇਹ ॥
 ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਗਏ ਬਰਖ ਕਈ ॥ ਜੁਧ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਡਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਇਹ ॥
 ਦੋਹਰਾ ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਦਸਮ ਢਿਗ ਥੇ ਪੁਰੀ ਬੀਚ ਅਨੰਦ ॥
 ਮਧ ਖਾਲਖੇ ਇਉਂ ਸੁਰੇ ਜਿਉਂ ਤਾਰਨ ਮੈ ਚੰਦ ॥
 ਕਥਾ ਰੋਜ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਸੰਗਤ ਤਾਈ ਸੁਨਾਇ ॥
 ਅਨੰਦ ਪੂਰੇ ਇਮਸਮਾ ਕੁਛ ਬੀਤ ਗਯੋਬੀ ਆਇ ॥

ਸਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪੱਖੀ ਦਰਸਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਪਣਾਇਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਇਤਨਾ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਥਾ ਦੀ ਇਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸਿਖਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸੇ ਵਿਦਵੱਤਾ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥

ਕੇਤੱਕ ਕਾਲ ਬਤੀਤ ਭਏ ਪੁਨ ਪੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਈ ॥
 ਦਰਸਨ ਕਰ ਦੁਖ ਦੂਰ ਭਏ ਸਭ ਪਦ ਪੰਕਜ ਗੁਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈ ॥
 ਦ੍ਰੋਕਰ ਜੋਰ ਪੱਲੂ ਗਲਡਾਰ ਕੈ ਹੇ ਜਗਦੀਸ ਸੁਨੋ ਬਿਨਤਾਈ ॥
 ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ ਚਾਚਾ ਜੀ ਆਪਕੇ ਗਏ ਹਰਿ ਜੀ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਈ ॥
 ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਰਿ ਜੀ ਪਾਛੇ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਹਯੋ ਨਿਰਜਨ ਰਾਇ ॥
 ਬਲ ਘਟਯੋ ਹੈ ਏਸ ਕਾ ਸੰਗਤ ਸਾਥ ਨ ਕਾਇ ॥

ਸੋਢੀ ਹਰਿ ਜੀ ਸੋਢੀ ਮਿਰਹਬਾਨ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤੇ ਬਾਬੇ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦਾ ਪੋਤ੍ਰਾ ਸੀ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਿਰਹਬਾਨ ਦੀ ਮਿਰਤੂ ਦੇ ਬਾਦ ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਸੰਮਤ ੧੬੯੬ ॥ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ਇਕਾਦਸੀ ਸੰਮਤ ੧੭੫੩, ਬਿ: ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਇਆ ।

ਭਾਈ ਦਰਬਾਰੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਢੀ ਹਰਿ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਘਰ ਦੀ ਫੁਟ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਨਾਟਿਕਾ ਸਕੀ। ਸੋਢੀ ਨਿਰੋਜਨ ਰਾਇ ਤੇ ਹਰਿ ਗੋਪਾਲ ਜੀ ਅਰ ਕਵਲਨੈਨ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਿਨਾ, ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ। ਆਖਰ ਉਹ ਇਸ ਫੁਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਮਤ ੧੭੫੬ ਬਿ: ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਨਗਰ ਘਰਾਂਚੇ ਤੇ ਦਿਲਵਾਂ ਅਰ ਗੁਰੂ ਕੋਠੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੇਖ ਸੱਕ ਹੋ ਗੁਰ ਬੰਸਾਵਲੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ। ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਜੀ ਪਾਸ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਲਈ ਭੇਜੋ ਸੇਵਾਦਾਰ ॥

ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦੀਏ ਛੱਡ ਗਏ ਗੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ॥

ਚੋ: ॥ ਸਤ੍ਰੁਹ ਸੈ ਪਚਵੰਜਾ ਆਹਿ ॥ ਦਿਵਸ ਵੈਸਾਖੀ ਸੰਗਤ ਮਾਹਿ ॥

ਚਹੁਦਿਸ ਸਤਿਗੁਰ ਦ੍ਰਿਸਟ ਚਲਾਈ ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾਈ ॥

ਦੋਕਰ ਜੋਰ ਖਰਾ ਹੋ ਬੋਲਾ ॥ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈ ਤੇਰਾ ਗੋਲਾ ॥

ਕਹਿਯੋ ਸੁਧਾਸਰ ਨਗਰ ਜਾਵੇ ॥ ਹਰਿਮੰਦਰ ਕੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੇ ॥

ਪੰਚ ਸਿੱਖ ਗੈਲ ਕੀਏ ਤਿਆਰ ॥ ਭੂਪਤ ਸਿੰਘ ਅੰ ਗੁਲਜਾਰ ॥

ਚੰਦਰ ਕੋਇਰ ਸਿੰਘ ਦਾਨ ॥ ਪੰਚਮ ਕੀਰਤ ਸਿੰਜਾ ਸੁਜਾਨ ॥

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗੁਰ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਮੰਨ ਬੇਨਤੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਾਂਚ ਪਹੁਲੀਏ ਸਿੱਖ ਇਹ ਗੁਰਕਾ ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ ॥

ਲੈ ਆਗਿਆ ਤਬ ਖਸਟ ਇਹ ਖਲ ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾਨ ॥

ਬੀੜ ਏਕ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਫਰਰੇਦਾਰ ਨਿਸਾਨ ॥

ਦੇ ਵਿਦਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਆ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ ॥

"ਕਬਿੱਤ"

ਲੈ ਕੇ ਸੰਗਤ ਕੂੰ ਨਾਲ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਤ ਕਾਲ

ਪਹੁਚ ਸੁਧਾਸਰ ਤਾਲ ਆਇ ਦਰਸਨ ਪਾਂਵਦਾ ॥

ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਚੋਥ ਸਤ੍ਰੁ ਹਸੈ ਛਪੰਜਾ ਮਾਹਿ ਕੀਆ ਗ੍ਰੰਥ

ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਝੰਡਾ ਹੈ ਝੁਲਾਂਵਦਾ ॥

ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਸੁਣ ਆਉਣ ਆ ਕੇ ਦਰਸਨ ਪਾਉਣ

ਫਤੇ ਗੁਰ ਕੀ ਬੁਲਾਉਣ ਗੈਲ ਸਭ ਕੂੰ ਬਹਾਵਦਾ ॥

ਭਾਈ ਦਰਬਾਰੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਢੀ ਹਰਿ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਘਰ ਦੀ ਫੁਟ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਨਾਟਿਕਾ ਸਕੀ। ਸੋਢੀ ਨਿਰੋਜਨ ਰਾਇ ਤੇ ਹਰਿ ਗੋਪਾਲ ਜੀ ਅਰ ਕਵਲਨੈਨ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਿਨਾ, ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ। ਆਖਰ ਉਹ ਇਸ ਫੁਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਮਤ ੧੭੫੬ ਬਿ: ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਨਗਰ ਘਰਾਂਚੋਂ ਤੇ ਢਿਲਵਾਂ ਅਰ ਗੁਰੂ ਕੋਠੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੇਖ ਸੱਕ ਹੋ ਗੁਰ ਬੰਸਾਵਲੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ। ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਜੀ ਪਾਸ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ॥

ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦੀਏ ਛੱਡ ਗਏ ਗੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦਰਬਾਰ ॥

ਚੋ॥ ਸਤ੍ਰੁਹ ਸੈ ਪਚਵੰਜਾ ਆਹਿ ॥ ਦਿਵਸ ਵੈਸਾਖੀ ਸੰਗਤ ਮਾਹਿ ॥

ਚਹੁੰਦਿਸ ਸਤਿਗੁਰ ਦ੍ਰਿਸਟ ਚਲਾਈ ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾਈ ॥

ਦੋਕਰ ਜੋਰ ਖਰਾ ਹੋ ਬੋਲਾ ॥ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈ ਤੇਰਾ ਗੋਲਾ ॥

ਕਹਿਯੋ ਸੁਧਾਸਰ ਨਗਰ ਜਾਵੋ ॥ ਹਰਿਮੰਦਰ ਕੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੋ ॥

ਪੰਚ ਸਿੱਖ ਗੈਲ ਕੀਏ ਤਿਆਰ ॥ ਭੂਪਤ ਸਿੰਘ ਅੰ ਗੁਲਜਾਰ ॥

ਚੰਦਰ ਕੋਇਰ ਸਿੰਘ ਦਾਨ ॥ ਪੰਚਮ ਕੀਰਤ ਸਿੰਜਾ ਸੁਜਾਨ ॥

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗੁਰ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਮੰਨ ਬੇਨਤੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਾਂਚ ਪਹੁਲੀਏ ਸਿੱਖ ਇਹ ਗੁਰਕਾ ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ ॥

ਲੈ ਆਗਿਆ ਤਬ ਖਸਟ ਇਹ ਖਲ ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾਨ ॥

ਬੀੜ ਏਕ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਫਰਰੇਦਾਰ ਨਿਸਾਨ ॥

ਦੇ ਵਿਦਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਆ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ ॥

"ਕਬਿੱਤ"

ਲੈ ਕੇ ਸੰਗਤ ਕੂੰ ਨਾਲ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਤ ਕਾਲ

ਪਹੁਚ ਸੁਧਾਸਰ ਤਾਲ ਆਇ ਦਰਸਨ ਪਾਵਦਾ ॥

ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਚੇਬ ਸਤ੍ਰੁ ਹਸੈ ਛਪੰਜਾ ਮਾਹਿ ਕੀਆ ਗ੍ਰੰਥ

ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਝੰਡਾ ਹੈ ਝੁਲਾਵਦਾ ॥

ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਸੁਣ ਆਉਣ ਆ ਕੇ ਦਰਸਨ ਪਾਉਣ

ਫਤੇ ਗੁਰ ਕੀ ਬੁਲਾਉਣ ਗੈਲ ਸਭ ਕੂੰ ਬਹਾਵਦਾ ॥

ਦਿਤੀ ਬਦਲਸੀ ਰੀਤ ਮੀਣੇ ਭਏ ਭੈ ਭੀਤ
 ਭਈ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਜੀਤ ਭੱਟ ਦੇਗ ਵਰਤਾਵਦਾ ॥
 ਦੋਹਰਾ ॥ ਦਿਨ ਦੂਨੀ ਰਾਤ ਚੋਗਨੀ ਸੰਗਤ ਵਧਦੀ ਜਾਹਿ ॥
 ਮੀਣਿਆਂ ਕਾ ਬਲ ਘਟ ਗਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇਂ ਪਾਹਿ ॥
 ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਜਾ ਵਸਯੋ ਰਾਇ ਨਿਰੰਜਨ ਆਇ ॥
 ਘਰਾਂ ਚੋ ਸੁਤ ਇਸ ਕਾ ਰਿਹਾ ਨਾਮ ਦਖਣ ਰਾਇ ॥
 ਕਬਿੱਤ ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਥਾ ਹੋਵੇ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਰਜ ਜੂਕੀ
 ਬੰਗੇ ਹੈ ਅਕਾਲ ਨਿਤ ਲਗਦਾ ਦੀਵਾਨ ਜੀ ॥
 ਰਹਿਤ ਦਸਮੇਸ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸ ਨਿਤ ਸੰਗਤਾਂ ਕੂੰ
 ਖਰੇ ਖੋਟੇ ਵਾਲੀ ਨਿਤ ਹੋਵਦੀ ਪਛਾਣ ਜੀ ॥
 ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਦੇਵੇ ਆਪ ਭਿਲਾਖੀਆ ਕੋ
 ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਜੀ ॥
 ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਗਏ ਬਰਖ ਕਈ
 ਸੁਧਾਸਰ ਵਿਖੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੋ ਪਛਾਨ ਜੀ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੂ ਆਏ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ ॥
 ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪਿਆਰ ਇਮ ਜਿਮ ਚਕੋਰ ਤੇ ਚੰਦ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੇਵਾ ਸੁਣ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਕੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਇ ਦਿਆਲ ॥
 ਦੇ ਪਤ੍ਰਕਾ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਤਕਾਲ ॥
 ਚੋ ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੋ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ॥ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਕੋ ਮੱਧ ਲਿਖਾਈ ॥
 ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹ ਕਾਮੀ ॥ ਤਿਸਕਉਹੋਵਤ ਪਰਾਪਤ ਸੁਆਮੀ ॥
 ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਐਸੀ ਹੈ ਕਰਨੀ ॥ ਇਕ ਜਿਹਵਾ ਸੇ ਜਾਇ ਨ ਬਰਨੀ ॥
 ਇਨ ਕੇ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾ ਸਰੈ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸਣ ਪਰਵਾਰੈ ॥
 ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀ ਹੋਏ ਸਹੀਦ ॥ ਗੁਰ ਬਾਬੇ ਕੇ ਸਬੀ ਮੁਰੀਦ ॥
 ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸਵਾਰੇ ਕਾਜ ॥ ਸਮ ਸੇਵਕ ਕੀ ਰਾਖੋ ਲਾਜ ॥
 ਅਗੈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਉਦੇਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਅਨਿਕ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਅਜਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨਾਇਕ ਮਾਈ ਦਾਸ ਵੱਦਿ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਰਮ ਰਖੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਫਰ ਜੰਦਖਾਨੇ ਜਾਦ ਹੋ ਤੁਸਾਂ ਉਪਰ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਸਭ ਵਰਤਾਰੇ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਰਮ ਹੋ। ਹੋਰ ਕੋਡੀ ਦਮੜੀ ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ ਰੁਪੈਯਾ ਰਛਿਆ ਦਾ ਜੋ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਏਗਾ। ਏਹ ਮੇਰੇ ਫਰਜੰਦ ਹੈਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਪੁਤਾਂ ਸੇਵਾ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਚ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੋਗੇ ਤੁਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਦਰਗਾਹਿ ਥਾਇ ਪਵੇਗੀ। ਤੁਸਾਂ ਉਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਛਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਮਤ ੧੭੬੦, ਮਿਤੀ ਕਰਤ ੧ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਲੈ ਆਗਿਆ ਗੁਰੂ ਬੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ ॥

ਪਹੁੰਚ ਨਗਰੀ ਸੁਧਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ ॥

ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਕਈ ਜੁੱਧ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦਸਮੇਸ ॥

ਛੋਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰ ਕੋ ਗਏ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ ॥

ਚੋ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇਂ ਇਹ ਸੁਨ ਪਾਈ ॥ ਛੋਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਏ ਜਗਰਾਈ ॥

ਮਾਤਾ ਸਹਿਤ ਸਜਾਦੇ ਚਾਰੇ ॥ ਹੋ ਸਹੀਦ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰੇ ॥

ਮੁਕਤੇ ਪਾਂਚ ਪਿਨਾਰੇ ਤੀਨ ॥ ਸੁਤ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਪਾਂਚੋ ਚੀਨ ॥

ਅਪਰ ਸਿੰਘ ਲਰ ਸੁਰਗ ਸਿਧਾਏ ॥ ਨਾਮ ਸਭ ਨਹੀ ਜਾਤ ਗਿਨਾਏ ॥

ਅਗੇ ਜੋ ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਜੰਗ ਤੇ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਪਹੁੰਚਣਾ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਭਾਈ ਨੇ ਇਨਾ ਵਾਕਿਆਤਾ ਦਾ ਸੰਮਤ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਿਤਾ ਹੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਈ ਹੈ। ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਬਹੁਤੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਸਣ ਵਿਚ ਪੰਜ ਦਸ ਬਲਕਿ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌਲਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਅਗੇਤ ਪਿਛੇਤ ਪਾ ਧਰੇ ਹਨ। ਤਿਵੇਂ ਏਥੇ ਭੀ ਛੇ ਸਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੁੱਧ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਰ ਜਫਰਨਾਮਾਂ ਲਿਖ ਭੇਜਣਾ ਜੋ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਨਬੇੜ ਦਿਤੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੀਏ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਕਾਂਗੜ ਦੀਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਤਿਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਉਥੇ ਟਿਕੇ ਸਨ। ਫੌਜਦਾਰ ਸੂਬੇ ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੁਣ ਕੇ ੧੭੬੨ ਬਿ: ਚੇਤ੍ਰ ੬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਭੇਜ ਕੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜੁੱਧ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਜਮੀਅਤ ਤੇ ਖਰਚ ਲਈ ਧਨ ਇਕਠਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ੧੭੬੩ ਵੈਸਾਖ ੨੧ ਵੀਰਵਾਰ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬਪੁਰ ਜੁੱਧ ਜਿਤਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਲਖੀ ਜੰਗਲ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕ ਥਾਈਂ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਸੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕਤਿਕ ੨੦ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦਖਣ ਵਲਿ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੋ ੨੬ ਕਤਿਕ ਨੂੰ ਦਖਣ ਵਲ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ।

ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਬੋਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸੀ ਚਾਰ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਰਾਜ

ਨਹੀਂ ਸਕੇ । ਇਤਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਲਿਖਾਰੀ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ । ਮੁਕਤਸਰ ਜੁੱਧ ਤੇ ਸਾਬੋਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰਾਜਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧੀ ਸਾਖੀ ਨਵੀਸਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਚੌਲੇ ਸਾਹਿਬ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ।

[੧] ਚੌਲਾ । ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਚੌਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ।

੧ ਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ :--

ਸਰਬਤ ਸੰਗਤ ਚੌਲੇ ਕੀ ਮੇਰਾ ਖਾਲਸਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ । ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ ਜਨਮ ਸਉਰੇਗਾ । [੧] ਸੁਇਨਾ ਤੋਲਾ ਇਕ ਤਿਸਕੇ ਰੁਪਯੈ ੨੦ ।

ਬੀਹ ਹਜ਼ੂਰ ਭੇਜਣੇ । ਪੈਸੇ ਸਿਖਾਨੇ ਖਰਚਣ ਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਜੋ ਸਿਖ ਫੁਰਮਾਇਸ ਲੋਚ ਕੈ ਦੇਗ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗ । ਜੋ ਸਿਖ ਹਥਿਆਰ ਬੰਨਿਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਆਵਗ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਹੋਗ । ਮਨੋਰਥ ਗੁਰੂ ਪੂਰੇ ਕਰੇਗਾ । ਸੰਗਤ ਮੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਹੈ । ਨਿਹਾਲ ਹੋਇ ਸੰਮਤ ੧੭੬੨ ਮਿਤੀ ਚੇਤੋਂ ੬ । ਸਤਰਾਂ ੧੧ । ਨੋਟ ਖਾਸ । ਸੰਗਤ ਤੁਸਾਂ ਹੁੰਡੀ ਕੋਟਾਂ ਉਪਰ ਕਰਾਇ ਭੇਜਣੀ ਜ਼ਰੂਰ । ਇਕ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਕਰਿਣਾ ।

[੧] ਏਥੇ ਕੋਟਾਂ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ ਤੇ ਫਰੀਦ ਕੋਟ ਹੈ । ਧਰਮ ਕੋਟਾਂ ਤੋਂ ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ । ਕਿਉਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ ਵਿਚ ਫੌਜਦਾਰ ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੁਣਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਟੇਡ ਦੇਕੇ ਜਮੀਅਤ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਮੁਨਾਸਬ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿ ਕਾਂਗੜ ਦੀਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਉਥੇ ਟਿਕੇ ਸਨ । ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਵੀਹ ਵਿਸਵੇ ਦੀਨੇ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਜੋ ਸੰਮਤ ੧੭੬੩ । ਵੈਸਾਖ ੨੧ ਵੀਰ ਵਾਰਿ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜੁੱਧ ਜਿਤਿਆ ਤੇ ਲਖੀ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਗਏ ਹਨ ।

—੦—

[੨] ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬੈਰਾੜਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਮ ॥

੧ ਓ ਸਿਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ॥

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ : ਸਰਬਤਿ ਸੰਗਤਿ ਬੈਰਾੜਾ ਕੀ ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ । ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਣਾ : ਜਨਮ ਸਉਰੇਗਾ । ਫੁਰਮਾਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਭੇਜਣੀ ।

੧. ਬੈਲੁਹਛਾ ਇਕ ਭਾਈ ਬਿਰਾਜ ਸਿੰਘ ।

੧. ਬੈਲੁਹਛਾ ਭਾਈ ਬਲਾਕੀ ਸਿੰਘ ।

੧. ਬੈਲੁਹਛਾ ਇਕ ਭਾਈ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ।

੧. ਬੈਲੁਹਛਾ ਇਕ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਰੂਪੇਕਾ ।

ਸਰਬਤਿ ਸੰਗਤਿ ਬੈਰਾੜਾ ਕੀ ਭਾਈ ਰੂਪੇ ਕੀ ਵਸਦੀ ਕੀ ਗੁਰੂ ਰਖੇਗਾ । ੪ ਬੈਲੁਹਛੇ ਬਹਿਲਾਂ ਨੇ ਭੇਜਣੇ ਹੁਕਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਤੁਸਾਂ ਉਪਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ।

ਅਸਾਂ ਦਖਣ ਨੇ ਕੂਚ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਨਿ ਸਿਖਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਲਣਾ ਹੋਏ, ਤਿਨਾ ਹੁਕਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹਜ਼ੂਰ ਆਵਣਾ । ਮੇਰੀ ਤੁਸਾਂ ਉਪਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਖੇਗਾ । ਸੰਮਤ ੧੭੬੩ ਮਿਤੀ ਕਤਕੋ ੨੦, ਸਤਰਾਂ ।

ਸੰਮਤ ੧੭੬੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਪਿਆਨੇ ਤੋਂ ੧੦ ਦਿਨ ਪਹਿਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਲਖੀ ਜੰਗਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿੰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਕੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗੁਰਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦਿਸਾ ਦਖਣ ਜਬ ਕੀਆ ਪਿਆਨਾ ਆਹਿ ॥

ਗਏ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਗੈਲ ਤਬ ਸੁਨੋ ਕਥਾ ਅਬਤਾਹਿ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸ਼ਹਿਰ ਸੁਨਾ ਬਘੋਰ ਇਕ ਤਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥

ਲਰਿਆ ਤਹਿ ਇਕ ਭੂਮੀਆ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ ਸਾਥ ॥

ਚੋ: ॥ ਭਈ ਜੀਤ ਝਗਰਾ ਮੁਕ ਗਯਾ । ਬਧਤ ਬਿਖਾਧ ਵਿਚੇ ਰੁਕ ਗਯਾ ॥

ਬੀਤੀ ਰੈਣ ਚੜਿਆ ਦਿਨ ਆਕੇ ॥ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾ ਕੇ ॥

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਦਿਕ ਔਰ ॥ ਬੁਢੇ ਕਾਸੀ ਰਾਮ ਜੋ ਕੌਰ ॥

ਦੇ ਧੀਰਜ ਗੁਰ ਪਿਛੇ ਹਟਾਏ ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ ਜਗਤ ਕੇ ਰਾਏ ॥

ਸੇਵਾ ਹਰੀਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ॥ ਪਹੁੰਚੇ ਆਇ ਸੁਧਾਸਰ ਤੀਰ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦਖਣ ਦਿਸਾ ਸਤਿਗੁਰ ਗਏ ਸੰਗਤ ਭਈ ਉਦਾਸ ॥

ਧੀਰਜ ਦੇਵੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਰਚ ਸਾਖੀਆ ਖਾਸ ॥

ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ॥ ਪੰਨਾ ੩੩ ॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਖਣ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਉਦਾਸੀ ਛਾ ਗਈ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ਸੋਚ ਕੇ ਬਥਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸੰਮਤ ੧੭੬੩ ਵਿਚ ਬਘੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੋ ।

ਕਵਿ ਕੋਇਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਲ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੮੦੧ ਬਿ: ਵਿਚ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੧੦
ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

ਸੰਮਤ ੧੮੪੮ ਬਿ: ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਗੰਥੀ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਮ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਕਹੇ ਹਨ । ਸੰਮਤ ੧੮੬੮ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿਖੇ ਖੁਸ਼ਵਕਤ ਰਾਏ ਨੇ
ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਤਵਾਰੀਖ ਸਿਖਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

ਸੰਮਤ ੧੯੦੦ ਬਿ: ਵਿਚ ਕਵਿ ਚੂੜਾ ਮਣਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ
ਗੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਯਾਨੀ ਏਸੇ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਇਤਿਹਾਸਕ
ਗੰਥ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਂਈ ਬੁੱਢਣ ਸਾਹ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਕਵੀ
ਸੋਹਣ ਦੀ ਮਾਰੀ ਗਪ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਇਆ ।

ਬਾਕੀ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਬਕੀ ਤਲਵੰਡੀ
ਇਤਿਹਾਸੀ ਬੀੜ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਸ ਸਾਲ ਇਹ ਬੀੜ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ
ਸਾਲ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਟ ਵਹੀ ਤੇ ਦਊਰੇ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਅਰ ਸਹੀਦ ਬਿਲਾਸ
ਤੇ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੰਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਤੇ
ਨੀਯਤ ਸਨ । ੧੭੬੩ ਬਿ: ਦੀ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਚੌਥ ਨੂੰ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਭੱਟ ਦੀ ਟੋਲੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਪਹੁੰਚੀ । ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਭਾਗੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਧਾਈ ਲਈ ਇਸ ਮੌਕਿਆ ਤੇ ਦੇਸਾ
ਸਿੰਘ ਭਟ ਨੇ ਦੂਜਾ ਦੋਹਾ ਕਹਿਆ ਜਲਹਾ ਨੇ ਪੰਵਾਰ ਬਾਂਕੇ ਅਲੀਪੁਰ ਕੇ ਬੇਝਰ ਉਤੇ ।

ਤਉਸੇ ਕੌਨ ਅਰੈ ਜਸਵਾਰ ਗਾਮ ਕਾ ਮਾਰਿਆ ਕੇਸਰੀ ਹਾਥੀ ਗੈਲ ਲਰੈ ॥
ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਤੇਰੀ ਬਰਛੀ ਕੋ ਸਨ ਤੇਰੀ ਸਾਗ ਝਰਮਲ ਕਰੈ ॥
ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਥੀ ਰਿਪ ਥਰ ਥਰ ਕਾਪੈ ਤੇਰੀ ਪਰਬਤੀ ਹਲਕ ਪਰੈ ॥
ਧਨਧਨ ਮਾਤਾ ਤਉ ਸੀਤੋ ਬਾਈ ਤੇਰੇ ਪਾਂਚ ਸਪੁਤ ਰਨੈ ਲਰ ਮਰੈ ॥
ਬੀਰ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜਸ ਤਉਕਾ ਗਾਉ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਚਉ ਕੁੰਟੀ ਮੁਖ ਰਰੈ ॥
ਧਨ ਧਨ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜਸ ਤਉਕਾ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਮੁੰਡ ਸਭ ਉਚਰੈ ॥
ਚਾਰ ਬਰਨ ਖਟ ਦਰਸਨ ਸਾਰੇ ਰਟਤ ਨਾਮ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਘਰੈ ॥
ਜਸਜੋੜ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਭਟ ਭਨਿਆ ਸਾਲਸਤ੍ਰਾਯੈ ਤ੍ਰੈਸਠੇ

ਉਜਲਦਾਨ ਦੀਉ ਗਲ ਜੋ ਟਕ ਰਰੈ ॥

ਕੀ ਬਿਧਾਈ ਪੋਤੇ ਭਾਗੂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਗੁਰੂ ਚਕ ਕੇ ਮਲਹਾਨ

ਜੇਠ ਚਾਨਨੀ ਚੌਥ ਰੁਪਉ ਸੇ ਮੁੰਡ ਭਟੋ ਕਾ ਭਰੈ ॥

ਅਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸੀ ਵਾਲੇ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰਾਜਣ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼

ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਉਚਰਾਇਆ ਤੇ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ੧੯੪੩।੫੨। ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਲ ਮਿਲਕੇ ਘੜੀ ਇਸ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਰੋਤਮ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀਏ ਨੇ ਹਕੀਕਤ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੀਰਥ ਸੰਗ੍ਰਹ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਸਾਬੋਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਗੁਰ ਤੀਰਥਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ੧੨੬।੦੧ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ੨ ਸਿਖ ੩ ਜਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਬੀੜ ਤਯਾਰ ਕਰੀ। ਇਸ ਜਗਾ ਤੰਬੂ ਰਹਿਤਾ ਥਾ ਬਡੇ ਦਰਬਾਰ ਸੇ ਬੀਸ ਕਦਮ ਦਖਣ ਹੈ। ੪। ਪੰਨਾ ੧੫੧। ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ, ਸਾਫ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਖਣ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਸਾਬੋਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਗਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦੋਹਰਾ ॥

ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈਂ ਏਕ ਬਿਰ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਚੇਤ ॥ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਹੇਤ ॥ ਚੋਧੀਰ ਮਲ ਕੇਥਾ ਜੋ ਪਾਸ। ਮਾਂਗ ਭੇਜਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਖਾਸ।

ਭਾਈ ਮਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ।

ਭਾਈ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਲਏ ॥

(੧) ਅਸੀਂ ਐਸ. ਐਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛਾਪੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਛਪ ਰਹੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵਾਸਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗਏ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਇਕ ਬਿਰਧ ਸਿੰਘ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ ਸੋਢੀਆਂ ਪਹਿਲੋਂ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿਤੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਾਪ ਆਦਿ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ।

(੨) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ 'ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਪਈ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੌਸੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਦਾਰੋਗੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕੀਤੇ ਅਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਿਆ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਲੈ ਆਏ ਸਾਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੋਧਕ ਸਜਨ ਭਾਈ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗਏ ਤਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਦਰਸਨ ਅਭਿਲਾਖਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ

ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੁੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਉਚਰਾਇਆ ਤੇ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਸਤਾਬਦੀ ੧੯੪੩।੫੨। ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਲ ਮਿਲਕੇ ਘੜੀ ਇਸ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਰੋਤਮ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀਏ ਨੇ ਹਕੀਕਤ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੀਰਥ ਸੰਗ੍ਰਹ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਗੁਰ ਤੀਰਥਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ੧੨੬।੦੧ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ੨ ਸਿਖ ੩ ਜਹਾਂ ਗੁੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਬੀੜ ਤਯਾਰ ਕਰੀ। ਇਸ ਜਗਾ ਤੰਬੂ ਰਹਿਤਾ ਥਾ ਬਡੇ ਦਰਬਾਰ ਸੇ ਬੀਸ ਕਦਮ ਦਖਣ ਹੈ। ੪। ਪੰਨਾ ੧੫੧। ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ, ਸਾਫ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਖਣ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਸਾਬਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਗਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁੰਥ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦੋਹਰਾ ॥

ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈਂ ਏਕ ਬਿਰ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਚੇਤ ॥ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗੁੰਥ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਹੇਤ ॥ ਚੌਥੀਰ ਮਲ ਕੇਥਾ ਜੋ ਪਾਸ। ਮਾਂਗ ਭੇਜਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਖਾਸ।

ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ।

ਭਾਈ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਲਏ ॥

(੧) ਅਸੀਂ ਐਸ. ਐਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛਾਪੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਛਪ ਰਹੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵਾਸਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗਏ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਇਕ ਬਿਰਧ ਸਿੰਘ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ ਸੋਢੀਆਂ ਪਹਿਲੋਂ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿਤੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਾਪ ਆਦਿ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ।

(੨) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ 'ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਗੁੰਥੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਪਈ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੋਸ਼ੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਆਦਿ ਗੁੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਦਾਰੋਗੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕੀਤੇ ਅਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਲੈ ਆਏ ਸਾਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੋਧਕ ਸਜਨ ਭਾਈ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗਏ ਤਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਦਰਸਨ ਅਭਿਲਾਖਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਗੁੰਥੀ ਦੀ

ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਅਰ ਬੀੜ ਚਾਰਜ ਠੇਠ ਨਹੀਂ ਵਾਰੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਪਿਸ਼ੇਰੀਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਵਰ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਧ ਪਾਠ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ
ਗਏ। ਜਾਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਬੀੜ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਰ ਉਸ ਵਕਤ
ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਠੇਠੇ ਭੈਰੋਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਉਹ ਬੀੜ ਨਹੀਂ
ਸੀ ਮਿਲੀ। ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿਸ਼ੇਰੀਏ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਾਰੀਖ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੀੜ ਖਾਸ ਹੈ।
ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਭਕੇ ਰਖਣਾ ਅਰ ਤੇਸੇ ਖਾਨੇ ਦੀ ਇਸ ਥਾਂ ਅਮਾਨਤ ਸਮਝਣਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਇਸ ਬੀੜ
ਦੀ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬੀੜ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮਾਯੂਸ ਸੀ। ਜੋ
ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੀੜ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਗੁੰਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(੩) ਜੋ ਬੀੜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਜਿਲਦ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰਾਜ-
ਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਰਮਾਸ਼ਾਤਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ
ਆਈ ਸੀ। ਅਰ ਦੋ ਢਾਈ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਹੋਈ ਰਹੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਅਸੀਂ ਭੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਪਾਠ
ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਇਹ ਬੀੜ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੀ।
ਲੇਕਿਨ ਉਸਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਇਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਥਾਂ ਮੰਨਕੇ ਸਾਡਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ
ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੋਲੀ ਦੇ ਥਾਂ ਜਿਲਦ ਹੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਣਵਾ ਲਈ ਗਈ।

ਇਹ ਬੀੜ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਸੀ। ਅਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਾਲੀ
ਬੀੜ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਥਾਂ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸੰਤ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰਾ ਭੀ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ
ਲਾਇਆ।

ਨੋਟ : ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਾਲ ੧੯੫੯। ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਗਏ ਸਨ।
ਨਿਹੰਗ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮੁਜਬ ਇਸ ਦੀ ਨਕਲ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਅਰ ਬੀੜ ਚਾਰਜ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿਸ਼ੌਰੀਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਧ ਪਾਠ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ। ਜਾਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਬੀੜ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਰ ਉਸ ਵਕਤ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਉਹ ਬੀੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ। ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿਸ਼ੌਰੀਏ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਤਾਗੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੀੜ ਖਾਸ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਭਕੇ ਰਖਣਾ ਅਰ ਤੇਜ਼ੇ ਖਾਨੇ ਦੀ ਇਸ ਥਾਂ ਅਮਾਨਤ ਸਮਝਣਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਇਸ ਬੀੜ ਦੀ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬੀੜ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮਾਲੂਮ ਸੀ। ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੀੜ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਗੁੰਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(੩) ਜੋ ਬੀੜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਜਿਲਦ ਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸ਼ਾਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਆਈ ਸੀ। ਅਰ ਦੋ ਢਾਈ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਅਸੀਂ ਭੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਪਾਠ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਇਹ ਬੀੜ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਉਸਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਇਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਥਾਂ ਮੰਨਕੇ ਸਾਂਭ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੌਲੀ ਦੇ ਥਾਂ ਜਿਲਦ ਹੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਣਵਾ ਲਈ ਗਈ।

ਇਹ ਬੀੜ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਸੀ। ਅਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਥਾਂ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸੰਤ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਭੀ ਮੇਰੇ ਸਾਮਣੇ ਲਾਇਆ।

ਸਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅੰਗੂਠਾ ਬਾਬਾ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਨੋਟ : ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਾਲ ੧੯੫੯। ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ।

ਨਿਹੰਗ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮੂਜਬ ਇਸ ਦੀ ਨਕਲ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸਚ ਖੰਡ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ
ਸਹਾਇ ਅਕਾ
ਲ ਬੰਗਾ
੧੮ ੩੦

ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਕਰਤਾਰ

ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਦਰਬਾਰ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਦਰਬਾਰ ਸਹੀ ॥

ਗੁਲਾਮ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸਿੰਗ ਸਿੰਦ ਬਾਲਾ ॥

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਪੁਨੀਸਾਣ ॥

॥ਸੋਦਰੁ ਮਹਲਾ ੧

ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਸੋ ਪੁਰਖੁ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਸੋਹਿਲਾ ਮਹਲਾ ੧

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ੧

ਧਨਾਸਰੀ ੧੦

ਮਾਝ ੨

ਜੈਤਸਰੀ ੧੧

ਗਉੜੀ ੩

ਟੋਢੀ ੧੨

ਆਸਾ ੪

ਬੈਰਾੜੀ ੧੩

ਗੂਜਰੀ ੫

ਤਿਲੰਗ, ੧੪

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ੬

ਸੂਹੀ, ੧੫

ਬਿਹਾਗੜਾ ੭

ਬਿਲਾਵਲੁ, ੧੬

ਵਡਹੰਸੁ ੮

ਗੋਡ, ੧੭

ਸੋਰਠਿ ੯

ਰਾਮ ਕਲੀ, ੧੮

ਨਟ ੧੯

ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ, ੮

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ੨੦

ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ ੯

ਮਾਰੂ ੨੧

ਸਵਯੇ ਮਹਲੇ ਪਹਿਲੇ ੧੦

ਤੁਖਾਰੀ ੨੨

ਕੇਦਾਰਾ

ਭੈਰਵ

ਬਸੰਤ

ਸਾਰੰਗ

ਮਲਾਰ

ਕਾਨੜਾ

ਕਲਿਆਨ

ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ

ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ

ਗਾਥਾ, ੩੧ ਫੁਨ ਹੇ 18

ਚਉਬੋਲੇ ੫

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀਉਕੇ ੬

ਸਲੋਕ ਫਰੀਦ ਜੀਉਕੇ ੭

ਸਵਯੇ ਮਹਲੇ ਦੂਜੇ ਕੇ ੧੧

ਸਵਯੇ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਕੇ ੧੨

ਸਵਯੇ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੧੩

ਸਵਯੇ ਮਹਲੇ ਪੰਜਵੇਂ ਕੇ ੧੪

ਸਲੋਕ ਵਾਰਾ ਤੇ ਵਧੀਕ ਮਹਲਾ ੧1੧੫

ਸਲੋਕ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਕੇ ੧੬

ਸਲੋਕ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੧੭

ਸਲੋਕ ਮਹਲੇ ਪੰਜਵੇਂ ਕੇ ੧੮

ਸਲੋਕ ਮਹਲੇ ਨਉਮੇ ਕੇ ੧੯

ਮੁੰਦਾਵਣੀ ੨੦

ਰਾਗੁ ਮਾਲਾ ੨੧

ਪੰਨਾ 1੧1

ਇਹ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਚਖੰਡ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤਖਤ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਏਸ ਬੀੜ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੮੩੦ ਹੈ ਤੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸੰਮਤ ੧੮੧੪ ਹੈ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਮੰਗਲ ਆਇ ਹਨ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਓਨਾ ਸਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਮੰਗਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਾਬੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਜੋ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ ਤਕ ਹੈ ਏਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਗਲ ਹਨ ੧੫੫ ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਜੋ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ ਤਕ ੩੨੧ ਮੰਗਲ ਹਨ। ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪਾਠਾਂ ਤੇ ਮੰਗਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ ਬਾਕੀ ਫੇਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦਾ ਤੇ ਬਾਬੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਪੋਥੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਅਗੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਏਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਤੇ ਮਤ ਭੇਦ ਦੇਖਕੇ ਵਿਚਾਰੋ ਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿੰਨਾ ਫਰਕ ਹੈ ਆਪਸ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਅਗੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦੇਖੋ ਬਾਬੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ

੧ ਓ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਗਲ ੧੫੫ ਹਨ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ ਤੱਕ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ੩੨੧ ਮੰਗਲ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਨਾਲੋਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ੧੬੬ ਇਕ ਸੌ ਛਿਆਠ ਮੰਗਲ ਘਟ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਧੀ ਵਿੱਚ ੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਕਿਤੇ ਨਾਮੁ
ਆਇਆ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ ਤਕ ।

ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਨੇ ਥਾ ਇਹ ਮੰਗਲ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ ਤਕ ਆਇ ਹਨ ।
ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੇਂ ਸਰਲੇ ਦੇ ਸਬਦ ਪਹਿਲੇ
ਘਰੂ ੧॥੨੪॥ ਸ਼ਬਦ ਇਕਠੇ ਹਨ । ਆਖਰੀ ਤੇ ਘਰੂ ੭ਵੇਂ ਦਾ ਇਕੋ ਹੈ ।

ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਘਰੂ ੭॥ ਦਾ ਇਕ ਸਬਦ ਆ ਕੇ ਫੇਰ ਪਹਿਲੇ ਘਰੂ ੧ ॥ ਦੇ
ਤਿੰਨ ਸਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਬਦ ਪਹਿਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਇਕਠੇ
ਫੇਰ ਫੁਲੋਚਨ ਜੀ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਇਕ ਸਬਦ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਦੂਜਾ ਸਬਦ
ਫੁਲੋਚਨ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਫੇਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਸਬਦ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ
ਥਾਣੀ ਥੇ ਮਿਸਲ ਹੈ । ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਬੰਨੇ ਜੀ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਬਹੁਤ
ਫੈਲਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜੋ ਲਿਖਤ ਹੈ । ਓਸ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ
ਪੜਤਾਲ ਕੀਤਿਆਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹਰਸਨ ਵਿਰਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਥਾਕੀ ਭਾਈ ਬੰਨੇ ਜੀ ਵਾਲੀ
ਬੀੜ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਟੈਪ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਜ਼ਪ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ।
ਅਗੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਮੀਗ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਖ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਬੀੜਾਂ ਦਾ
ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਰ ਜੋਰ ਕੈ ਠਾਡੇ ਗੁਰ ਸਮੁਹਾਇ ॥

ਗਰ ਅੰਚਰ ਅਤਦੀਨ ਹੁਵੈ ਭ੍ਰਾਹਿ ਭ੍ਰਾਹਿ ਮੁਖ ਗਾਇ ॥

ਚੋ: ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਖ ਰਿਦੇ ਮੁਸਕਾਇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਐਸੇ ਬਚਨ ਅਲਾਇ ॥

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਿਆ ਮਨ ਮੈ ਆਈ ॥ ਭਾਖੇ ਕੂਰਕ ਨ ਚੇਰ ਸੁਹਾਈ ॥

ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਚ ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਨ ਪਰੈ ਰਖ ਲਾਜਾ ॥ ਭੁਮਰੈ ਨਾਮ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ ॥

ਮੇਰੇ ਮਨ ਇਹ ਰੁਚ ਉਪਜਾਈ ॥ ਹੋਵੈ ਜੋ ਸਭ ਕੈ ਮਨ ਭਾਈ ॥

ਦੋ: ਭਾਈ ਬੰਨੇ ਜੀ ਕੀਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਉਡਾਰੂ ॥

ਨਿਜ ਮਾਂਗਟ ਵਾਸੀ ਗਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਅਨੰਦ ਧਾਰੂ ॥

ਚੋ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਬ ਦੇਕ ਹੈ ਸੰਗਤ ਹੋਤ ਉਧਾਰਿ ॥
 ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਜੇ ਆਇਸ ਕਰੋ ਕੀਜੈ ਦੂਤੀ ਉਤਾਰ ॥
 ਚੋ: ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਮੋਨ ਧਰਾਏ ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਪੁਨ ਬਿਨਤ ਕਰਾਇ ॥
 ਤੀਨ ਬੇਰ ਜਬ ਬਿਨੀ ਉਚਾਰੀ ॥ ਭਗਤਵਸ ਦਿਖ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਿ ਕਹਾ ਭਾਇ ਜੋ ਤੋਕੋ ॥ ਕੀਜੈ ਸੋਇ ਭਾਖ ਕਿਆ ਮੋਕੋ ॥
 ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਵਿਥਾਰੇ ਨਾਹੀ ॥ ਵਿਘਨ ਹੋਇ ਯਾਹਿਕੇ ਮਾਹੀ ॥
 ਚੋ: ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਰ ਬਾਤ ਸੋ ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਮਨ ਭਾਏ ॥
 ਸੁਨਤ ਐਸ ਮਨ ਹਰਖ ਕੈ ਪਦ ਪੰਕਜ ਲਪਟਾਇ ॥
 ਚੋ: ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਬਾਤ ਗੰਭੀਰ ਨ ਜਾਨੀ ॥ ਯਦਪ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਬਡ ਗਯਾਨੀ ॥
 ਤਤ ਛਿੰਨ ਕਾਗਜ ਲੀਏ ਮੰਗਾਇ ॥ ਰਚ ਸੈਂਚੀ ਮਨ ਮਹਿ ਸੁਖ ਪਾਇ ॥
 ਲਿਖਨ ਹੋਤ ਤਬ ਲਾਇ ਲਿਖਾਰੀ ॥ ਭਗਤ ਹੋਤ ਸੂਚਨ ਗਥਸਾਰੀ ॥
 ਅਉਰ ਚਰਤ ਗੁਰ ਜਾਨ ਅਪਾਰਾ ॥ ਜਾ ਕੇ ਕਥਤ ਨ ਪਰੇ ਸੁਮਾਰਾ ॥
 ਜਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰ ਹੋਇ ਸਵਾਰਾ ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਪ੍ਰਤ ਬੈਨ ਉਚਾਰਾ ॥
 ਕੀਰਤਪੁਰ ਕੀ ਓਰ ਪਯਾਨਾ ॥ ਅਬ ਮੈ ਕਰੋ ਜਾਨ ਮਤਮਾਨਾ ॥
 ਤੁਮ ਹਮਾਰੇ ਅਬ ਧਾਮ ਪਧਾਰ ॥ ਕੀਜੋ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਤਯਾਰ ॥
 ਸੀਘਰ ਆਇ ਨ ਲਾਇ ਅਵਾਰ ॥ ਕਛੂ ਦਰਬ ਕੋ ਲੋਭ ਨ ਧਾਰ ॥
 ਚੋ: ਤੋਹਿ ਉਡੀਕਤ ਗੰਗਸ ਰਹਮ ਤਿਹ ਦਰਸਨ ਠਾਨ ॥
 ਕਰ ਆਇਸ ਇਹ ਭਾਂਤ ਕੀ ਚਾਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ॥
 ਚੋ: ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰ ਮਹਿਲੀ ਜਾਇ ॥ ਰਥ ਬਹਿਲ ਬਹੁ ਸਾਜ ਤਦਾਇ ॥
 ਬਿਧੀ ਏ ਸਭ ਕੋ ਦਈ ਸੁਨਾਇ ॥ ਗੁਰ ਆਇਸ ਨਹਿ ਦੇਰ ਸੁਹਾਇ ॥
 ਸੁਨਤ ਸਭੀ ਭੇ ਤਯਾਰ ਤਦਾ ਏ ॥ ਧਾਰ ਭੇਟ ਬੰਮ ਜੀ ਦਰਸਾਏ ॥
 ਬਾਬੇ ਚਦ ਰਥ ਅਨੰਦ ਧਰਾਯੋ ॥ ਹਰੀ ਰਾਇ ਕੋ ਸਾਥ ਬਹਾਯੋ ॥
 ਕਛੂ ਦਰਬ ਨਿਜ ਸੰਗ ਨ ਲੀਨੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਓਰ ਪਯਾਨਾ ਕੀਨੋ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਰਹਾ ਸਦਨ ਮਝਾਰਾ ॥ ਸਜ ਪੋਤ ਧਰ ਹਰਖ ਸੰਭਾਰਾ ॥
 ਚੋ: ਧੀਰ ਮਲ ਬਹੁ ਬਿਨਤ ਕੈ ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਕੋ ਰਾਖ ॥
 ਤਿਹ ਢਿਗ ਨਤੀ ਰਹਿਤ ਭੀ ਧਰ ਪੁਤ੍ਰ ਅਭਲਾਖ ॥
 ਚੋ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਧੀਰਮਲ ਰਾਖਾ ॥ ਮਾਂਗ ਬਿਧੀ ਸਸਧਰ ਅਭਲਾਖਾ ॥

ਤਿਨੈ ਨ ਦੀਨੋ ਦੀਯੋ ਉਤਾਰਾ ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੋ ਬਯੋਤ ਸਵਾਰਾ ॥
 ਰਹਾ ਮਾਝ ਨਹਿ ਪੂਰਨ ਹੋਯੋ ॥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਕਾ ਬਚ ਜੋਯੋ ॥
 ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗ ਭੋਗ ਤਹਿ ਜਾਨੋ ॥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਹਾ ਬਿਦ ਪ੍ਰਮਾਨੋ ॥
 ਦੋ: ॥ ਭੂਪਸੁਤਾਕੇ ਕਾਰਨੇ ਭਯਾ ਭੇਖਸਸਜਾਨ ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਧਇਹ ਰਹਾਤਾਹ ਭੋਗ ਪਹਿਚਾਨ ॥
 ਚੋ: ॥ ਲੀਏ ਸੈਂਚੀਆ ਕੀਓ ਪਯਾਨਾ ॥ ਸਾਥ ਪਰਵਾਰ ਹਰਖ ਧਰ ਨਾਨਾ ॥
 ਜਾਇ ਗੰਗਸਰ ਦਰਸਨ ਕੀਓ ॥ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕਰ ਅਨੰਦ ਲੀਓ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਭ ਕੀ ਕਰੀ ਸੰਭਾਰਾ ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਅਸਬੈਨ ਉਚਾਰਾ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਪ੍ਰਭ ਸਦਨ ਰਹਾਯੋ ॥ ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਯੁਤ ਸੋ ਨਹਿਯੋ ਆਇ ॥
 ਦੋ: ॥ ਅਉਰ ਸਕਲ ਆਏ ਪ੍ਰਭੁ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸੁਨ ਮੁਸਕਾਇ ॥
 ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਅਵਤਾਰ ਲਖ ਕਪਟ ਪੂਰ ਬਹੁ ਭਾਇ ॥
 ਚੋ: ॥ ਸੋਰਹਿ ਸੈ ਸੰਮਤ ਪਰਕਾਸਾ ॥ ਅਉਰ ਬਾਨਵੇ ਅਸੂ ਮਾਸਾ ॥
 ਦੋ: ॥ ਗਏ ਸਪਤ ਦਿਨ ਮਾਸਕੇ ਦਸਮੀ ਸੁਦੀ ਪਛਾਨੁ ॥
 ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ ਤਬ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੁਖਮਾਨ ॥
 ਚੋ: ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾਸ ਬੁਲਾਇ ਕੇ ਐਸੇ ਕਹਾ ਸੁਨਾਇ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਢਿਗ ਜਾਇ ਤੁਮ ਤਤ ਛਿੰਨ ਦੇਰ ਨ ਲਾਇ ॥
 ਰੈਨ ਦਿਨਾ ਚਲ ਪੰਥ ਮੈ ਜਾਵਹੁ ਪੂਰ ਕਰਤਾਰ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਯੁਤ ਮਾਤ ਕੋ ਪੁਨ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਧਾਰ ॥
 ਚੋ: ॥ ਬਾਬੇ ਮ੍ਰਿਤ ਤਾਹਿ ਕਹਦੀਜੈ ॥ ਇਹਨਾਂ ਆਇ ਸੋਕ ਮਤ ਕੀਜੈ ॥
 ਦੋਇ ਘਰੀ ਦਿਨ ਤਬੈ ਰਹਾਯੋ ॥ ਕਰ ਬੰਦਨ ਸੋ ਦਾਸ ਸਿਧਾਯੋ ॥
 ਸਗਰੀ ਨਿਸਅਹਿ ਪੁਨ ਨਿਸ ਚਾਲਾ ॥ ਪਹੁੰਚਿਉ ਪੂਰ ਕਰਤਾਰ ਬਿਹਾਲਾ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਕੋ ਬੰਧਨ ਧਾਰੀ ॥ ਭਾਖੇ ਜੇ ਕਹੈ ਬੈਨ ਮੁਰਾਰੀ ॥
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਿਜ ਰੂਪ ਸਮਾਯੋ ॥ ਤੋ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਐਸ ਅਲਾਯੋ ॥
 ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਤਾਹਿ ਇਹ ਠਾਂ ਆਵੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਠ ਹਿਤ ਲਿਆਵੋ ॥
 ਧੀਰ ਮਲ ਕਹੈ ਮੋਹਿ ਨਾ ਕਾਜਾ ॥ ਤਜੋ ਧਾਮ ਲਾਗਤ ਮਮਲਾਜਾ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਤਾਹਿ ਨਹਿ ਦੇਵੋ ॥ ਇਹ ਕੈ ਬਲ ਗੁਰਿਆਈ ਲੇਵੋ ॥
 ਚੋ: ॥ ਕਹਾ ਦਾਸ ਧਨ ਧਾਮ ਜੋ ਅੰਤ ਨ ਚਾਲਤ ਸਾਥ ॥
 ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਨਿਕਟ ਨ ਜਾਤ ਤੁਮ ਗੁਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ॥

ਚੋ॥ ਧੀਰ ਮਲ ਪੁਨ ਬੈਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਤੂਨ ਬਚ ਸਾਰੇ ॥
ਗਯੋ ਭਾਜ ਧਨਧਾਮ ਤਜਾਇ ॥ ਬਾਦਸਾਹ ਕੋ ਭੈ ਉਪਜਾਇ ॥
ਮੋਰੀ ਸੁਲਾਸਾਹੁ ਕੇ ਸੰਗਾ ॥ ਜੇ ਤਹਿ ਜਾਉ ਹੋਇ ਪੁਨ ਜੰਗਾ ॥
ਲੁਟੇ ਸਭ ਧਨ ਧਾਮ ਦੁਮਾਰੇ ॥ ਤਾਤੇ ਜਾ ਉਨ ਗੁਰ ਨਿਕਟਾਰੇ ॥
ਪੁਨਾ ਦਾਸ ਨੱਤੀ ਢਿਗ ਗਯੋ ॥ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਿਹ ਭਾਖਤ ਭਯੋ ॥
ਪਤੀ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤ ਸੁਨਤ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ਤਤ ਛਿੰਨ ਧੀਰਮਲ ਪਹਿਆਈ ॥
ਹੇ ਸੁਤ ਤੁਮ ਪਿਤ ਸ੍ਰਗ ਸਿਧਾਯੋ ॥ ਤੁਝ ਲੇਵਨ ਹਿਤ ਦਾਸ ਪਠਾਯੋ ॥
ਚਲੋ ਪਿਤਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸਵਾਰੋ ॥ ਤੁਮ ਸੁਤ ਜੇਸਟ ਦੇਰ ਨਾ ਧਾਰੋ ॥

ਦੋ॥ ਧੀਰ ਮਲ ਕਹੈ ਮਾਤ ਕੋ ਹਮਰੇ ਸਾਕ ਨ ਕੋਇ ॥
ਚਲੋ ਨ ਸਦਨ ਤਿਆਗ ਮੈ ਜਾਹੁ ਇਛ ਤੁਮ ਹੋਇ ॥

ਚੋ॥ ਸੁਨਤ ਬੈਨ ਨੱਤੀ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ਦਾਸ ਸੰਗ ਚੜਕੈ ਰਥ ਧਾਈ ॥
ਰੈਨ ਦਿਨਾ ਚਲ ਪਹੁਚੇ ਤਹਾਂ ॥ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬੇ ਜਹਾਂ ॥
ਰੁਦਨਾਵ ਨੱਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਜਾਈ ॥ ਦੋਉ ਸਾਸ ਕੋ ਤਬੈ ਮਿਲਾਈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਲੀਏ ਰਾਇ ਹਰਿਸੰਗਾ ॥ ਬਾਬੇ ਕੇ ਚੁਨ ਪੁਸਪ ਉਮੰਗਾ ॥
ਜਾਇ ਦਾਸ ਤਬ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ ॥ ਧੀਰ ਮਲ ਨਹੀਂ ਅਯੋ ਮੁਰਾਰੀ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਓ ਨਹਿਮਾਨੀ ॥ ਕਠਨ ਬੈਨ ਕਹੈ ਘਨੇ ਗੁਮਾਨੀ ॥
ਨੱਤੀ ਕਹੈ ਨ ਮਾਨੈ ਬੈਨਾ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਪੂਰ ਪਿਖ ਆਗੇ ਨੈਨਾ ॥
ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਨਤੀ ਏਹ ਠਾਂ ਆਈ ॥ ਕਹਾ ਗੁਰੂ ਵਹੁ ਕਪਟੀ ਭਾਈ ॥

ਚੋ॥ ਚੁਨੇ ਪੁਸਪ ਗੁਰ ਹਰਖ ਸੋ ਗੰਗਾ ਦੀਏ ਪਠਾਇ ॥
ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਲਿਖ ਸੈਂਚੀਆ ਤਾਕੋ ਪਾਠ ਕਰਾਇ ॥

ਚੋ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਧ ਪੁਨ ਦਾਸ ਬੁਲਾਏ ॥ ਐਸੇ ਕਹੈ ਸਭ ਹੀ ਸਮਝਾਇ ॥
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਦਾ ਸੰਮਤ ॥੧੭੭੫॥ ਬਿ:

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਤ੍ਰਾ ਸੈ ਬੀਤੇ ਤਬੈ ਬਰਖ ਪੱਚਤਰ ਜਾਨ ॥
ਸਾਵਨ ਮਾਸ ਬਈਸ ਦਿਨ ਗਯੋ ਸੁਖਦ ਪਹਿਚਾਨ ॥

ਚੋ॥ ਸੁਦੀ ਪਖਬਿਤ ਪੰਚਮੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਪਾਇ ਭੋਗ ਗੁਰ ਗਾਥ ਕੋ ਕਰ ਕਵੱਤਾ ਅਹਿਲਾਦ ॥

(੧੦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ੧੦ ਸਾਲ ਬਾਦ ਦੀ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ)

ਅਗੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਤੇ ਬੰਨੇ ਜੀ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਕੀਤੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਏਨਾ ਦੋਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੰਗਲਾਂ ਦਾ
ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਇਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਹਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਏਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ
ਮਤਿ ਭੇਦ ਬਹੁਤ ਹੈ ਦੇਖੋ ਤੇ ਵਿਚਾਰੋ ਤੇ ਦਸਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ
ਧਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗੇ ॥

ਆਦਿ ਬੀੜ

ਸੰਦਰੁ ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸੰਦਰੁ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ

ਸੋਹਿਲਾ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ੧ ੧ੳ
ਮਹਲਾ ੧ ।
ਜੈ ਘਰ ਕੀਰਤਿ

੧ੳ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ਪਹਿਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧
ਮੋਤੀਤ ਮੰਦਰ

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ਅਸਟਪਦੀਆ ॥
ਆਖਿ ਆਖਿ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਅਸਟਪਦੀਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ॥ ਜੋਗ
ਅੰਦਬਿ ਜੋਗੀਆ ।

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਪਹਰੇ
ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ॥ ਪਹਿਲੈ ਪਹਰੇ

ਬੀੜ ਭਾਈ ਬੰਨੇ ਜੀ

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ੧ੳ
ਸੰਦਰੁ ਸੰਦਰੁ ॥ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ

ਸੋਹਿਲਾ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧ ੧ੳ
ਜੈ ਘਰਿ ਕੀਰਤਿ

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਮੋਤੀਤ ਮੰਦਰ

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰੁ ੧ ॥ ਮੈਮਨਿ ਤਨਿ

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫
ਕਿਆ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਅਸਟ ਪਦੀਆ ਘਰੁ ੧ ॥ ਆਖਿ ਆਖਿ

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫
ਜਾ ਕਉ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੩ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਜੋਗੀ ਅੰਦਰਿ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਪਹਰੇ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਪਹਲੈ ਪਹਰੇ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨ ਛੰਤ ॥
ਮੁੰਧ ਇਆਣੀ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤ ੨ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਵਣਜਾਰਾ ੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਤਮ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਕੀ ਵਾਰ
ਮਹਲਾ ੪ ਸਲੋਕ ਨਾਲਿ ॥ ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥ ਰਾਗੁ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕਾ
ਏਕੁ ਸੁਆਨ ਕੈਘਰਿ ਗਾਵਣਾ ਜਨਨੀ ਜਾਤ ॥

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਬਾਣੀ ਬੇਣੀ ਜੀ ਕੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਪਹਰਿਆ ਕੈ ਘਰਿ ਗਾਵਣਾ ॥
ਰੇ ਨਰ ਗਰਭ

ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿਨਾਮ
ਮੁਹਲਾ ੪ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ

ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਅਸਟ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਪਦੀਆ
ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ॥ ਸਬਦ ਰੰਗਾਇ

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਦਿਨ ਰੈਣ ॥ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਸੇਵੀ ਸਤਿਗੁਰ

ਵਾਰ ਮਾਝਕੀ ਤਬਾ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ
ਮਲਕ ਮੁਰੀਦ ਤਬਾ ਚੰਦਰ ਹੜਾ ਸੋਹੀਆ ਕੀ ਧੁਨਿ ਗਾਵਣੀ
ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥ ਗੁਰਦਾਤਾ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨ ਛੰਤ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਮੁੰਧ ਇਆਣੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤ ॥
ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਵਣਜਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਤਮ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਕੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕਾ ਨਾਲਿ ਮਹਲਾ ੪ ੴ
ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥ ਰਾਗੁ ਵਿਚ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕਾ ਏਕੁ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਏਕੁ ਸੁਆਨ ਕੈ ਘਰਿ ਗਾਵਣਾ ॥ ਜਨਨੀ ਜਾਨਤ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਜੀਉਕੀ ਪਹਰਿਆ
ਕੈ ਘਰਿ ਗਾਵਣਾ ॥
ਰੇ ਨਰ ਗਰਭ ਕੁੰਡਲ

ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ਮਹਲਾ ੪ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ

ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਅਸਟ ਪਦੀਆ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ॥ ਸਬਦ ਰੰਗਾਇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਦਿਨ ਰੈਣ ।
ਸੇਵੀ ਸਤਿਗੁਰ

ਵਾਰ ਮਾਝਕੀ ਤਬਾ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ਮਲਕ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਮੁਰੀਦ ਤਬਾ ਚੰਦ੍ਰਹੜਾ ਸੋਹੀਆ ਕੀ ਧੁਨਿ ਗਾਵਣੀ
ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥ ਗੁਰਦਾਤਾ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਦੁਪਦੇ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਭਉ ਮੁਚ ਭਾਰਾ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੩ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ॥ ਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਮੇਲਾ ਹੋਈ

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
੪ ਚਉਥਾ ਚਉਪਦੇ ॥
ਪੰਡਿਤ ਸਾਸਤ

ਮਹਲਾ ੫ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਕਿਨ ਬਿਧ ਕੁਸਲੁ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਦੁਪਦੇ
ਜੋ ਪਰਾਇਓ ਸੋਈ ਅਪਨਾ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਹੋਇ ਕੈ ਛੰਤ ਕੇ ਘਰਿ ਮ: ੫ ॥
ਹੈ ਕੋਈ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਗਾਵੈ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
੧ 1੫
ਪਾਇਓ ਬਾਲ ਬੁਧ ਸੁਖਰੇ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।
੧
ਦੀਨ ਦਇਆਲ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
੨
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣ ਕਰਤੇ ।

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਅਸਟਪਦੀਆ ੧ੳ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ
ਮਹਲਾ ੧ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ । ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੩ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਅਸਪਦੀਆ ।
ਮਨ ਕਾ ਸੂਤਕ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਚਉਪਦੇ ਦੁਪਦੇ
ਭਉ ਮੁਚ ਭਾਰਾ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੩ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ॥ ਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਮੇਲਾ ਹੋਈ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
੪ ਚਉਥਾ ਚਉਪਦੇ ॥
ਪੰਡਿਤ ਸਾਸਤ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਚਉਪਦੇ ॥ ਕਿਨ ਬਿਧ ਕੁਸਲੁ

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਜੋ ਪਰਾਇਓ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਰਹੋਇ ਕੈ ਛੰਤ ਕੇ ਘਰਿ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ
ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹੈ ਕੋਈ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਗਾਵੈ ।

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਪਾਇਓ ਬਾਲ ਬੁਧ ਸੁਖਰੇ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਦੀਨ ਦਇਆਲ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣ ਕਰਤੇ ।

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਅਸਟਪਦੀਮਹਲਾ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਨਾਮ
ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਅਸਟਪਦੀਆ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਮਹਲਾ ੩ ਮਨ ਕਾ ਸੂਤਕ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੩
ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਜੋ
ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੪ ਮਨ ਕਰਹਲੇ
ਮਨ ਕਰਹਲੇ ।

ੴ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਛੰਤ
ਮੁੰਧ ਰੈਣ ਦੁਹੇਲੜੀਆਜੀਉ ॥ ਮਹਲਾ ੧

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਛੰਤ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਮਹਲਾ ੩
ਸਾਧਨ ਬਿਨੋ ਕਰੋ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮਹਲਾ ੫
ਸਲੋਕ ॥ ਗੁਰ ਦੇਵ ਮਾਤਾ

ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮਹਲਾ ੫ ਸਲੋਕ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਆਦਿ ਗੁਰ ਦੇਨਮਹ

ਥਿਤੀ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ ਸਲੋਕ ॥ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਜਲ ਥਲਿ

ਗਉੜੀਕੀਵਾਰਮਹਲਾ੫ਰਾਇਕਮਾਲਦਮੋਜੴਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਦੀ ਕੀ ਵਾਰਕੀ ਧੁਨਿ ਉਪਰ ਗਾਵਣੀ ॥
ਸਲੋਕ : ਮ: ੫ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਭਗਤਾ ਕੀ ਬਾਣੀ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਗੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ ਚਉਪਦੇ ॥੧੪॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਜਲਤ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਗੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਅਸਟਪਦੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੀ
ਸੁਖ ਮਾਂਗਤ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੩ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਜੋ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪ ਕਰਹਲੇ ॥ ਕਰਹਲੇ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਮੁੰਧ ਰੈਣ ਦੁਹੇਲੜ ੧ ਆ ਜੀਉ ।

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੩ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਸਾਧ ਬਿਨੋ ਕਰੋ

ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਲੋਕ ॥ ਗੁਰ ਦੇਵ ਮਾਤਾ

ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮਹਲਾ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਲੋਕ ॥ ਆਦਿ ਗੁਰਦੇ ਨਮਹ

ਥਿਤੀ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਲੋਕ ॥ ਜਲ ਥਲਿ

ਗਉੜੀਕੀਵਾਰਮਹਲਾ੫ਰਾਇਕਮਾਲਦੀਮੋਜੴਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਦੀ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨਿ ਉਪਰ ਗਾਵਣੀ ॥
ਸਲੋਕ ਮ: ੫ । ਹਰਿ

ਰਾਗੁ ਗਉ ਭਗਤਾ ਕੀ ਬਾਣੀ ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਗੀ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ ਚਉਪਦੇ ੧੪
ਅਬ ਮੋਹਿ ਜਲਤ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਗੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਅਸਟਪਦੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੀ ॥ ਸੁਖ ਮਾਂਗਤ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ॥ ੧੭ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕਿ
ਬਾਵਨ ਅਫਰ

ਬੀੜ ਭਾਈ ਬੰਨ ਜੀ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ॥ ੧੭ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕਿ
ਬਾਵਨ ਅਫਰ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਿਤੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੀ ॥ ੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਸਲੋਕ ॥ ਪੰਦ੍ਰਹਿ ਬਿਤੀ ਸਾਤਵਾਰ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਿਤੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੀ ॥ ੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਸਲੋਕ ॥ ਪੰਦ੍ਰਹਿ ਬਿਤੀ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਦੇਉ ਜੀਉਕੀ ॥
ਦੇਵਾ ਪਾਹਨ ਤਾਰੀਅਲੇ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਦੇਉ ਜੀਉਕੀ ॥
ਦੇਵਾ ਪਾਹਨ ਤਾਰੀਅਲੇ ॥

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਰਵਿ ਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਪਦੇ ॥ ੧੭ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ।
ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਪਦੇ ॥ ੧੭ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ॥ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਨਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ॥ ੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਘਟ ਅਘਟ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ॥ ੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਘਟ ਅਘਟ

੧੭ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ
ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ
ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ਸੈਭੈ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਸੋਦਰੁ
ਸੋਦਰੁ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ

੧੭ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ
ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੈ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ॥ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ
ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੈ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸੋਦਰੁ
ਸੋਦਰੁ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ

੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ।
ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਆਖੈ ।

੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੨ ॥ ੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਆਖੈ

੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਆਸਾ ਘਰੁ ੩ ਮਹਲਾ ੧
ਲਖ ਲਸਕਰ

੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੩ ॥ ੧੭ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਲਖ ਲਸਕਰ

ਅਸੀਂ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਮੰਗਲਾਂ ਦਾ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੇ
ਮੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਮਾਜੂਦ ਹੈ । ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਬਣਨ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਉਹ
ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਫਰਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਚੇ--ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੇ ਧੁਮਾਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਭਾਈਗੁਰਦਾਸ 'ਭੱਲੇ' ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ 'ਆਦਿ ਬੀੜ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਭਾਈ ਬੱਠੇ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਪੋਥੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ (ਖਾਰੀ ਬੀੜ) ਨਾਮ ਦੇ ਰਹਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਭਾਈ ਬੱਠੇ ਦੇ ਨੱਗਰ 'ਖਾਰੇ' ਨਾਲ ਮਨਸੂਬ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ 'ਖਾਰੇ ਕੀ ਮਿਸਲ' ਆਖਦਾ ਹੈ, 'ਖਾਰੀ ਬੀੜ' ਨਾਮ ਧਰਨ ਵਾਲਾ ਧੜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ : ਭਾਈ ਬੱਠੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਚੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਸ਼ਬਦ ਸਲੋਕ ਮਿਲਾ ਦਿਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ 'ਖਾਰੀ' (ਖੱਟੀ ਕੋੜੀ) ਹੋ ਗਈ ! ਜਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :--

ਕੇਤਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ਆਏ ਪੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਗਵਾਈ ॥

ਜੁਗਲ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਦੀਨੇ ॥ ਅਧਿਕ ਜੁ ਹੁਤੇ ਸੁਨਾਵਨ ਕੀਨੇ ॥੫੧॥

ਪਿਖਿ ਅਰੁ ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਿ ਫੁਰਮਾਯੋ ॥ ਲਿਖ ਕਰ ਅਧਿਕ ਜਿਤੋ ਤੁਮ ਪਾਯੋ ॥

ਤਿਸੀ ਬੀੜ ਮਹਿ ਰਖਹੁ ਲਿਖਾਵੋ ॥ ਨਹਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਖੈ ਸੋ ਪਾਵੋ ॥੫੨॥

ਯਾ ਤੇ ਭਈ ਬੀੜ ਦ੍ਰੈ ਗ੍ਰੰਥ, ਲਿਖਤਿ ਪਢਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪੰਥ ॥੫੩॥

(ਰਾਸਿ ੩, ਅੰਸੂ ੪੯)

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਕਵੀ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਚਾੜੀ ਹੈ :--“ਇਹ ਭੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਗੱਲ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ, ਕਿ ਭਾਈ ਬੱਠੇ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ 'ਖਾਰੀ ਬੀੜ' ਕਿਹਾ। ਇਹ ਬੀੜ ਮਾਂਗਟ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹੋ ਬੀੜ ਭਾਈ ਬੱਠੇ ਜੀ ਵਾਲੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਪਰ ਵੀ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਦਸਮੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਜੀ ਨੇ ਦਮਦਮੇ ਜੋ ਬੀੜ ਉਚਾਰੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਯਾ ਪੰਜ ਉਤਾਰੇ ਹਏ ਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਧਿਆ।

ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਬੀੜ ਸੁਣੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੋਧੀ ਸੀ।

[ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ-ਸਟਿੱਪਣ]

ਕਵੀ ਜੀ ਤੇ 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਸਿਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਦੁਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਮੱਠੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ' ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਪਰਖੇ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਭੱਲੇ ਦਾ ਲਿਖਿਆ (ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ) ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੀੜ ਦੇ ਲੜਿ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਅਰੁ ਭਾਈ ਬੱਠੇ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਨਕਲ ਨੂੰ 'ਖਾਰੀ ਬੀੜ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਹੁ ਲਾਹਿਆ, ਤੇ ਗੁੱਠੇ ਬੇਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ' ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਮੱਠਕੇ 'ਗੁਰਗੱਦੀ' ਪੁਰ ਵਿਰਾਜਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ।

ਲੇਕਿਨ "ਰਾਗ ਮਾਲਾ" ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਤਾਜ਼ੇ ਰੋਲੇ, ਅਤੇ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਵਿਚ ਆਏ 'ਮੰਗਲਾਂ' ਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਬਾਰੇ ਛਿੜੀ ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਘੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬਿਓਰਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦੱਸਕੇ, ਸਤਿਕਾਰ ਜੋਗ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਛੇੜ ਕੱਟਣ, ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ-ਚੜ੍ਹੇ ਤਲਿਸਮ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ' ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸਾਂ ਇਹ ਭੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ [ਖਾਰ] ਦਾ ਧੱਬਾ ਲਾਕੇ, ਬੱਠੇ ਆਣੀਆਂ ਪਾਸ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ 'ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ [ਖਾਰ] 'ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ' ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਾਈ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਨ ੧੯੧੭-੮ ਈ: ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ, ਰਾਜ ਮਹਲ 'ਮੋਤੀ ਬਾਗ' ਪਟਿਆਲਾ ਅੰਦਰ ਸੁਰੱਖਿਤ 'ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ [ਸੰਮਤ ੧੯੧੯ ਵਾਲਾ] ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਖਾਰੇ ਕੀ ਮਿਸਲ' ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਧੂ ਸ਼ਬਦ ਸਲੋਕ ਦਰਜ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ 'ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚ ਹੈਗੇ ਸਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ "ਖਾਰਾਂ" ਪਦਾਂ—"ਆਸਾ ਕਬੀਰ—ਦੇਖਹੁ ਲੋਗਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸਗਾਈ॥...੩੫੬॥ ਅੰਕ ਪੁਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ; ਜੋ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਮੋਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੱਠੇ ਆਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ' ਅੰਦਰ 'ਮੰਗਲਾਂ' ਤੇ 'ਸਿਰਲੇਖਾਂ' ਵਿਚ ਐਨੀਆਂ ਬੇ-ਮਿਯਾਦੀਆਂ ਹਨ; ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਜਾ ਮੇਲਕੇ ਛਾਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਰਿਧਰੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ [ਖਾਰ] ਦੀ ਵੱਧਗੀ, ਅਸਾਂ 'ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਪੋਥੀ' ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੋਥੀ ਨੂੰ, ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਵੰਦੋਰਚੀ—'ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ' ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਕਵੀ ਸੋਹਨ—'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਸਹੀ ਉਤਾਰਾ [ਪੂਰਬਾਰਧ] ਦੱਸ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਟਾਕਰਾ ਦੋਹਾਂ ਸੰਚਿਆਂ ਦੇ 'ਮੰਗਲਾਂ' ਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਰੀਝ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭੁੱਲਣ ਅੰਦਰਿ ਸਭ ਕੋ.....

ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਬਿਓਰੇ ਵਿੱਚ ਅਸਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਬੀੜਾਂ, ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਸੁਰਤਿ-ਮੱਤ ਟਿਕਾਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਲਿਖਾਰੀ ਆਖਿਰ 'ਭੁਲਾਂ ਦੇ ਭੜੋਲੇ' (ਨਿਸੀਆਨ ਕੇ ਪੁਤਲੇ) ਇਨਸਾਨ ਹੀ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਦਾਵੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਸੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੋ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਬੀੜ ਨੂੰ 'ਪੁਰਵਾ' ਮੰਨ ਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਜੋ ਸੁੱਧੀ ਪੱਤ੍ਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸੰਫੇਪ ਅਗਲੇ ਪਤ੍ਰਿਆਂ ਪੁਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੀ ਅਨੇਕਾਂ ਘਾਟਾਂ ਤੇ ਅਸੁੱਧੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਰੁ ਅਨੰਤ ਪਦ ਸ਼ਬਦ ਮਸ਼ਕੂਕ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਰਾਮਰਾਇ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ, (ਨੰ: ੬) ਡਾ: ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਪਾਸ (ਨੰ: ੭) ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ (ਨੰ: ੨੬) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ, ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਸਚੇ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਕੁੱਝ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ੱਕੀ ਰਹਿ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚੋਣਵੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗਿਆਨੀ, ਮੌਕਾਉ ਮਹਲ ਜਾਚ ਕੇ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਰਥ-ਭਾਵ ਦੁਕਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਸੁੱਧ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਧ ਕੀਤਾ ਸੰਚਾ, ਤੇ ਪਦਛੇਦ ਛਾਪਿਆ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਪਰਮ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪੁਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ ਕਿੰਤੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ।

ਪੰਨਾ ਸਤਰ	ਛਪਿ ਰਹਿਆ ਪਾਠ	ਜਪੁ	ਸੁੱਧ ਪਾਠ
੨/੭	ਮੁਹੋ ਕਿ ਬੋਲਣ ਬੋਲਐ		(ਮੁਹੋਂ)
੯	ਨਦਰੀ [ਮੱਖੁ] ਦੁਆਰੁ ॥		(ਮੱਖ)
੧੪	ਗੁਰੁ ਗੋਰਖੁ [ਬਰਮਾ]		(ਬ੍ਰਹਮਾ)
੨੩	ਤ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ [ਕੋ]		(ਕੋਇ)
=	ਦੋਸੀ ਦੋਸ (ਧਰੇ)		(ਧਰੇਇ)
੨੪	ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਗੁਣੁ (ਦੇ)		(ਦੇਇ)
=	ਜਿ ਤਿਸੁ ਗੁਣੁ ਕੋਇ [ਕਰੇ]		(ਕਰੇਇ)
੨੭	ਸੁਣਿਐ ਈਸਰ [ਬਰਮਾ]		(ਬ੍ਰਹਮਾ)
੩/੨੦	(ਧੋਲੁ) ਧਰਮੁ ਦਇਆ ਕਾ ਪੂਤ		(ਧਉਲੁ)

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

੪੪

ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

ਜਪੁ

ਸੁੱਧ ਪਾਠ

੨੪	ਜਾਣੈ [ਕੋਣ] ਕੂਤ	(ਕਉਣ)
੫/੩	ਨਾਨਕ ਜੇ ਕੋ (ਆਪੋ) ਜਾਣੈ	ਆਪੋ
੧੮	ਕੋਤੇ ਲੈ ਲੈ (ਮੁਕਰੁ) ਪਾਹਿ	ਮੁਕਰਿ
੨੮	ਆਖਹਿ [ਬਰਮੇ]	(ਬ੍ਰਹਮੇ)
੬/੫	ਜੋਕੋ (ਆਖੈ ਬੋਲੁ) ਵਿਗਾੜੁ	(ਬੋਲ) ਵਿਗਾੜੁ
੧੦	ਗਾਵਹਿ (ਬਰਮਾ)	(ਬ੍ਰਹਮਾ)
੧੩	ਪੜਨਿ (ਰਖੀਸਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ)	(ਰਿਖੀ ਸੁਰ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ)
੭/੧੬	ਇਕ ਦੂ [ਜੀਭੋ]	(ਜੀਭੋ)
੨੧	ਗਿਆਨ ਖੰਡਕਾ (ਆਖਹੁ) ਕਰਮੁ ॥	(ਆਖਹੁ) (ਮੈਂ ਆਖਦਾ) ਹਾਂ
੮/੧੦	ਜਤੁ [ਪਾਹਾਰਾ]	(ਪਹਾਰਾ)
੧੬	(ਸੋਦਰੁ) ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧	ਰਾਗਿ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ (ਸੋਦਰੁ)
੯/੧੨	ਸੋ ਪਾਤਿ ਸਾਹੁ ਸਾਹਾ ਪਤਿ ਸਾਹਿਬ	(ਪਾਤਿ) ਸਾਹਿਬੁ
੧੨/੧੬	ਸੋਹਿਲਾ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧	ਰਾਗਿ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧ ਸੋਹਿਲਾ

੧੪/੧

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

੨

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ਪਹਿਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ॥

੧ੳ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ
ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰਾਗੁ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥

੧੬/੨੧

(ਕੂਰਿ) ਬਜਾਵੈ ਤੂਰੁ ॥

੨੧/੧੭

ਜਮੁ ਮਾਰਿ ਕਰੇ (ਖੁਲਹਾਨ)

੨੬/੫

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ (੩ ਘਰੁ ੧)

੨੭/੨੨

[ਤਿਤੁ] ਘਟਿਹੈ ਪਰਗਾਸੁ।

੨੯/੨੦

ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ (ਨਿਚੰਦੁ)

(ਕੂੜ)

(ਖਲਹਾਨ)

(ਚਉਪਦੇ) ਘਰੁ ੧

(ਤਿਨ)

(ਨਿਚੰਦੁ)

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

੪੫

ਜਪੁ

ਸੁੱਧ ਪਾਠ

੪੪/੧੯	ਤੂੰ ਗੁਣ (ਗੋਇੰਦ) ਨਿਤ ਗਾਉ ।	(ਗੋਬਿੰਦ)
੫੦/੧੩	(ਸੰਬਿਥੁ) ਪੁਰਖੁ ਅਪਾਰੁ ।	(ਸੰਮਿਥੁ)
੫੬/੯	ਆਵਣੁ ਵੰਜਣੁ [ਡਾਖੜੋ]	(ਗਾਖੜੋ)
੫੯/੩	ਨਾ ਤਿਸੁ ਤਿਲੁਨ ਤਮਾਇ ॥	(ਤਿਸਨੋ ਤਿਲੁ)
੬੦/੧੩	(ਗੁਰਮਤਿ) ਹੋਇਤ ਪਾਈਐ	(ਗੁਰਮੁਖਿ) ਹੋਇ
੬੬/੧੭	ਆਏਸੇ ਪ੍ਰਵਾਣੁ (ਹੈ)	(ਹਹਿ)
੭੬/੧੧	ਗੁਣ (ਸੰਜਮਿ) ਜਾਵੈ	(ਸੰਗਮਿ)
੮੩/੨	ਰੇ ਨਰ ਗਰਬ (ਕੁੰਡਲ) ਜਬਆਛਤ ।	(ਗਰਭ ਕੁੰਡਿ)
੮੪/੩	ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ਮਹਲਾ ੪	ਰਾਗੁਮਾਝਮਹਲਾ ੪ਚਉਪਦੇਘਰੁ੧
੮੯/੧੦	ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ (ਸੰਭੋ)	(ਸੰਭਉ)
੧੦੦/੧	ਕੁਬੁਧਿ (ਅਭਾਗੀ)	(ਤਿਆਗੀ)
੧੦੧/੧੪	ਗੁਰ ਬੰਧਨ (ਤਿਨ ਕੇ) ਸਗਲੇ ਕਾਟੇ ।	(ਤਿਸੁਕੇ)
੧੧੩/੫	ਸਬਦੁ (ਸੂਝੈ) ਤਾ ਮਨ ਸਿਉ ਲੂਝੈ	(ਬੂਝੈ)
੧੩੦/੨੨	(ਤਿਸੁ) ਘਰਿ ਸਹਜਾ	(ਜਿਸੁ) ਘਰਿ
੧੩੨/੧੫	ਹਰਿਧਨੁ ਜਿਨੀ (ਸੰਜਿਆ)	(ਸੰਚਿਆ)
੧੩੭/੮	ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ (ਦਿਤੀਨ) ਜਿੰਦੁ	(ਦਿਤੀਅਨੁ)
੧੩੮/੨੦	ਅੰਤਰਿ ਬਹਿਕੈ : ਸੋ (ਕੁੰਡੀ) ਜਾਣੀਐ	(ਕੁੰਟੀ)
੧੪੩/੧੭	ਮੇਰਵਦ ਬਾਦਿਸਾਹ ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇ (ਏਕਤੁਹੀ)	ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇਆ ।
		(ਅਸਤੁ ਏਕ ਦਿਗਰ ਕੁਈ)
		(ਏਕੁ ਤੁਈ ਏਕੁ ਤੁਈ) ॥
੧੪੭/੨੮	ਮ: ੧ ॥ (ਮਤਿ) ਪੰਖੇਰੂ	(ਮਨੁ) ਪੰਖੇਰੂ
੧੪੯/੮	ਚਾਰੇ (ਕੁੰਡਾ) ਦੇਖਿ	(ਕੁੰਟਾ)
੧੫੦/੨੨/੩	ਅਖਰ ਨਾਨਕ (ਅਖਿਓ) ਆਪਿ ॥	ਅਖਰ ਨਾਨਕ (ਆਖਿਓ) ਆਪਿ॥
	ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ	
੧੫੧/੧੭	ਵਿਣੁ ਖਾਧੇ ਮਰਿ ਹੋਹਿ (ਗਵਾਰ) ॥੩	(ਖਵਾਰ)

ਪੰਨਾ ਸਤਰ		
੧੫੫/੨੮	ਕਰਿ (ਪਟੰਬੁ) ਗਲੀਮਨੁ ਲਾਵਸਿ	(ਪਾਖੰਡ)
੧੬੦ ੧੮	ਸਹਜਿ (ਭਵੈ) ਪ੍ਰਭਸਭਨੀ ਥਾਈ	(ਵਸੈ)
੧੬੭/੨੬	(ਰਸਅਨਿ) ਭੋਗਾਣੀ	(ਅਨਿਕ)
੧੬੯/੧੦	ਜੈ (ਗੁਰਮਤਿ) ਰਾਮ ਰਸ ਖਾਤੇ	(ਗੁਰਮੁਖਿ)
੧੭੯/੨੩	ਤਖਤ ਸਭਾ (ਮੰਡਨ) ਦੋ ਲੀਚੇ	(ਮੰਡਲ)
੧੮੧/੨੩	ਜੈ ਤੁਮ ਕਹਹੁ ਸੋਈ (ਮੋਹਿ) ਕਰਨਾ ॥	(ਹਮਕਰਣਾ)
੧੮੩/੭	ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ (ਜਪੈ) ਹਰਿ ਨਾਉ	[ਜਪਉ]
੧੮੫/੧੧	ਆਪਿ ਕਮਾਉ ਅਵਰਾ ਉਪਦੇਸ ॥	[ਕਮਾਵਹੁ]
੧੮੭/੬	(ਤਿਨ ਹੀ) ਪ੍ਰਭ ਜਾਤਾ ॥	[ਤਿਸਹੀ]
੨੧੫/੧	ਮਾਨੁ (ਅਭਿਮਾਨੁ) ਦੋਉ ਸਮਾਨੇ ॥	[ਅਪਮਾਨ]
੨੩੯/੨੨	ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਿਮਰਉ	[ਸਤਿਗੁਰ] ਕਉ
੨੪੨/੫	ਜਿਉ ਉਲਝਾਇਓ [ਬਾਧ] ਬੁਧਿਕਾ	[ਬਾਲ] ਬੁਧਿਕਾ
੨੭੫/੮	ਤੈਸਾ ਮਾਨੁ ਤੈਸਾ [ਅਭਿਮਾਨੁ]	[ਅਪਮਾਨੁ]
੨੮੯/੧	ਆਪਿ ਜਪਹੁ [ਅਵਰਾ] ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ	[ਅਵਰਹੁ]
੨੯੧/੧੪	ਤਹ ਕਉਮਾਨ ਕਉਨ ਅਭਿਮਾਨ	[ਅਪਮਾਨੁ]
੩੦੮/੧੭	ਕੀਤਾ [ਕਰਤਿਆ] ਓਸ ਦਾ ਸਭੁ ਗਇਆ	ਕਤਰਿਆ
੩੧੧/੧੭	ਸਲੋਕ [ਮ: ੩] ॥ ਗਉਤੀ ਰਾਗਿ ਸੁਲਖਣੀ	[ਮ: ੪]
੩੨੩ ੯	ਤਿਨਾ ਭੁਖਨ ਕਾ ਰਹੀ [ਜਿਸਦਾ] ਪ੍ਰਭ ਹੈ ਸੋਇ	[ਜਿਨਕਾ]
੩੨੫/੧੦	ਤਜਹੁ ਗੁਨ ਆਨ ॥੩	[ਗੁਮਾਨ]
੩੩੩/੨	ਦਹਦਿਸ [ਬੂਡੀ] ਪਵਨੁ ਝੁਲਾਵੈ	[ਗੂਡੀ]
੩੩੪/੧੫	ਏ ਅਵਗਨ ਕਭ ਜਾਹੀ ॥੧॥	ਕਹੀਐ ਕਿਸੁ ਮਾਹੀ ॥੧॥
੧੯	ਇਹ ਕਹੀਐ ਕਿਸ ਮਾਹੀ ॥੨॥	ਇਹਿ ਅਵਗਨਕਤ ਜਾਹੀ ॥੨॥
੩੩੬/੨	ਸਮਝਮਨ ਬਉਰਾਰੇ ॥	ਬਉਰਾਰੇ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹਕੇ ਕਾਜ ॥
		ਗੁ: ਪਾਡਲ ਸਾਹਿਬ ਮੰਡੀ ਵਿਚ
		ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪਤਿ ੨੧੭॥

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

ਜਪੁ

ਸੁੱਧ ਪਾਠ

੩੩੭/੧੧	ਜੀਅਰਾ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨਾ ਗਾਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ	ਛੋਡਿ ਮਾਇਆ ਕੇ ਧੰਧ ਸੁਆਉ॥੧॥
੩੩੮/੨੧	[ਨਹੀ] ਦੇਖਿ ਨ ਭਾਜੀਐ	[ਰਣਹੀ] ਦੇਖਿ
੨੭	ਤਬ ਜਾਇ ਜੋਤਿ ਉਜਾਰਉ [ਲਹੈ]	[ਉਜਿਆਰੋ]
੩੪੧/੧੯	ਦਸਵੈ ਦੁਆਰਿ [ਕੁੰਜੀ] ਜਬ ਦੀਜੈ ।	[ਕੁੰਜੀ]
੩੪੨/੨੮	ਅਬ ਜਗੁ ਜਾਨਿ [ਜਉਮਨਾ] ਰਹੈ	[ਉਨਮਨਿ] ਰਹੈ
੩੪੪/੨੫	ਸੁਰਖੀ ਪਾਂਚਉ ਰਖੈ [ਜਬੈ]	[ਜਬੈ]
੩੫੫/੯	ਪਹਰੂ [ਅਰਾਛਬਿ] ਚੋਰਨ ਲਗੈ ॥	[ਪਹਰੂ ਆਛਤਿ] ਚੋਰ
੩੬੧/੨੮	ਸਬਦਿ [ਤਰੇ] ਜਨ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ	[ਰਤੇ]
੩੬੫/੧੭	[ਤਿਨੁ] ਨਾਮ ਰਤਨ ਪਾਇਆ	[ਤਿਸੁ]
੩੬੭/੨੫	ਨਾਮੁ ਲਾਹਾ ਲੈ [ਗੁਰਮਤਿ]	[ਗੁਰਮੁਖਿ]
੩੬੯/੨੨	ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈਮੋਹ [ਅਪਮਾਨ]	[ਅਭਿਮਾਨਿ]
੩੭੪/੩	ਅਤਿ ਗਰਬੈ ਮੋਹਿ [ਫਾਕੀ] ਤੂੰ	[ਫਾਸੀ ਤੂੰ]
੩੯੩/੨੦	ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ [ਮੁਕਤੇ] ਬੀਬੀ	[ਮੁਕਤੀ] ਬੀਬੀ
੨੬	ਹਰਿ [ਜਸਹਿ] ਅਘਾਨੇ	[ਰਸਹਿ]
੪੧੮/੨੪	ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਢੂਢੀਆ	[ਕੁੰਡਾ ਢੂਢੀਆ]
੪੬੩/੪	ਕਹੁ ਨਾਨਕ [ਸਉ] ਨਾਹ	[ਸਹੁ] ਨਾਹ
੪੮੧/੧੭	ਤਲੈਰੇ ਬੈਸਾ ਉਪਰਿ [ਸੂਲਾ]	[ਮੂਲਾ]

ਰਾਗੁ ਗੁਜਰੀ

੫੦੨/੧੧	ਗੁਰਿ [ਨਾਮੁ] ਦੀਨੋ	[ਦਾਨ] ਦੀਨੋ
੫੦੮/੧੬	[ਦੇਤ] ਦਰਸਨੁ ਸ੍ਰਵਨਿ ਹਰਿਜਸੁ	[ਨੇਤ੍ਰ]

ਰਾਗੁ ਦੇਵ ਗੰਧਾਰੀ

੫੨੮/੧੫	ਸਾਧਜਨਾ ਪਗ ਚਕਟੀ	[ਚੁਟਕੀ]
੧੬	ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਛੈ ਛੁਕਟੀ	[ਛੁਟਕੀ]

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ

੫੫੧/੬	[ਮ: ੪] ॥ ਅੰਧੇ ਚਾਨਣੁ ਤਾਥੀਐ ॥	[ਮ: ੩]
-------	-----------------------------	--------

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

੪੮

ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

ਜਪੁ ਸੁੱਧ ਪਾਠ

ਰਾਗੁ ਵਡਹੰਸੁ

੫੫੮/੧੧

ਜਾਂ ਸਹੁ ਭਇਆ ਵਿਡਾਣਾ ॥੧॥੩॥

ਆਪਣੇ ਪਿਰ ਭਾਈ ਮਹਲ ਬੁਲਾਈ
ਨਾਨਕ ਸੰਗ ਸਮਾਣਾ ॥੧॥੩॥

੫੬੩/੧੧

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੀਤਮ [ਨਾਮੁ] ਅਧਾਰਾ ॥

[ਪ੍ਰਾਣ]

੫੭੮/੧੩

ਪ੍ਰਭ ਦੂਖ ਦਰਦ ਭ੍ਰਮ [ਰਹਤਾ] ਰਾਮ

[ਹਰਤਾ]

ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ

੬੨੭/੨੪

ਸਭ ਨਾਨਕ ਸਖਿ [ਸਵੰਤੀ] ॥

[ਵਸੰਤੀ]

੬੫੧/੧੩

ਰੇ [ਜਨ] ਉਥਾਰੈ ਦਬਿਓਹੁ

[ਮਨ]

੬੫੩/੨੫

ਆਪੇ ਬਖਸ਼ ਕਰੇਇ ॥

ਅਗੇ ਹੋਰ ਤੁਕ ਹੈ ।

ਆਪੇ ਦੇਇ ਵਡਿਆਈਆ ਆਪੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥

ਰਾਗਿ ਧਨਾਸਰੀ

੬੮੩/੧੭

ਬੇਦ [ਉਚਾਰ] ਨਹੀਂ ਅੰਤੁ ਪਾਇਓ ।

[ਉਚਰੰਤ]

੬੯੧/੧੮

ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਿਮ੍ਰਤਬ ਸੁਆਮੀ

[ਸਿਮਰੰਤ]

੬੯੫/੫

ਤਾ ਚੇ ਰੇ ਸੁਆਰਥੀ

ਸਾਰਥੀ

ਜੈਤਸਰੀ

੬੯੬/੧

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ [ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ]

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

[ਰਾਗਿ] ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ [ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧] ॥

ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ

੭੧੫/੧੭

ਗਾਲੀ ਹਰਿ ਨੀਹੁਨ ਹੋਇ [ਨੇਹੁ]

[ਨੇਹੁ]

੭੧੬/੧

[ਰਾਗੁ] ਬੈਰਾੜੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ਦੁਪਦੇ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

੭੨੦/੧੩

ਅਗਨਿ ਕੁੰਟ ਮਹਿ ਉਰਧ ਲਿਵਲਾਗਾ

[ਕੁੰਡ]

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

੮੩੬/੧੪

ਇਕਿ ਭ੍ਰਮਿ ਭੂਖੋ ਮੋਹਿ ਪਿਆਸੇ ।;

[ਭੂਲੇ]

੮੪੮/੬

ਕਾਇਆ [ਕਾਕ] ਗ੍ਰਸਨਰਹਾਰਾਮ ।

[ਕਾਲਿ]

੮੫੦/੧੬

ਸਚੀ ਭਗਤਿ ਜਿਸੁ ਦੇਇ ॥

[ਜਿਨ]

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

੮੬੮/੨੧

(ਪ੍ਰਾਤਮਾ) ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਰੂਪ ॥

(ਆਤਮਾ)

੮੭੧/੩

ਬਾਂਧਿਪੋਟ (ਕੁੰਚਰ) ਕਉ ਦੀਨਾ

(ਕੁੰਜਰ)

੪

(ਕੁੰਚਰ) ਲੈ ਲੈ ਨਮਸਕਾਰੈ ।

(ਕੁੰਜਰ)

(ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ)

੮੭੬/੬

ਚਾਰੇ (ਕੁੰਡਾ) ਭਾਲੇ ।

(ਕੁੰਟਾਂ)

੮੮੧/੨੧

ਹਰਿਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ (ਕੁੰਟ) ਸਰਨੀਕੇ ।

(ਕੁੰਡ)

੯੦੫/੧੧

ਚਾੜ ਸਿਪਵਨੁ ਸਿੰਘਾਸਨੁ ਭੀਜੈ ॥

(ਸਿੰਘਾਸਨਿ)

੯੨੬/੪

ਰੁਤਿ (ਸਿਸੀਅਰੁ)

(ਹਿਮਕਰ)

੧੨

(ਹਿਮਕਰ) ਰੁਤਿ ਮਨਿ ਭਾਵਤੀ

(ਸਿਸੀਅਰ)

੯੫੧/੧੬

ਤਿਨ ਵਾਤ (ਸਿਪੀਤੀ)

ਸਿਫੀਤੀ-ਸਿਫਤੀ

੯੫੩/੨੩

(ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦੀ) ਸਾਲਾਹੀਐ

(ਗੁਰਸਬਦੀ)

੯੫੪/੮

ਮ: ੨॥ ਜਪੁ ਤਪੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ

(ਮ: ੧॥ ਮ: ੩)

ਪੰਨਾ ਸਤਰ	ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ	ਸੁੱਧ ਪਾਠ
੧੩	ਸਲੋਕ (ਮ: ੨) ॥ ਨਾਨਕ ਅੰਧਾ ਹੋਇਕੈ ।	(ਮ: ੩)
੧੫	(ਮ: ੨) ਰਤਨਾ ਕੇਰੀ ਗੁਥਲੀ	(ਮ: ੩)
੯੫੭/੨੦	ਰਿਜਕੁ (ਸਮਾਹੀਐ) ॥	(ਸੰਬਾਹੀਐ)
੯੬੫/੧੪	ਮਹਲਾ ੫॥ ਕਬੀਰਾ ਹਮਰਾ ਕੋ ਨਹੀ ।	ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ੨੧੪ ਪੰਨਾ ੧੩੭੫
੨੨	ਮਹਲਾ ੫॥ ਕਬੀਰ ਧਰਤੀ ਸਾਧ	੩੧੦॥੧੩੭੫
੨੩	ਮਹਲਾ ੫॥ ਕਬੀਰ ਚਾਵਲ ਕਾਰਨੇ	੨੧੧॥੧੩੭੫
੯੬੬/੨	ਜੋ (ਨਰ) ਪੀਰ ਨਿਵਾਜਿਆ	(ਜਨ)
੯੭੦/੧੩	ਪਾਂਡੇ ਡੂਬਿ ਮਰਹਿ ॥੩॥੫॥	੩॥ਅਖਰ ਸਾਚੇ ਬੇਦ ਭੀ ਸਾਚਾ ਤਿਨਕਾ ਕਹਿਆ ਤੂ ਨ ਕਰਹਿ॥ ਕਹਤੁ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਭਾਰੁ ਉਠਾਈ ਲੀਏ ਫਿਰਹਿ ।
ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨੁ		
੯੭੫/੨੦	ਹਮਰੈ ਸੁਆਮੀ ਲੋਚ (ਹਮ ਲਾਈ)	[ਹਰਿਲਾਈ]
੯੮੨/੨੩	(ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਭੁ) ਵਰਤੈ	(ਪ੍ਰਭੁ)
ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ		
੯੮੭/੧੫	ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ (ਮਹਲਾ ੫) ਸਭ ਕੈ ਸੰਗੀ	(ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੩)
੨੪	ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ (ਹਰਿ)	ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ (ਘਰੁ ੧)
ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ		
੯੯੪/੨੮	(ਨਾ ਤਿਸੁ ਤਿਲੁ) ਨ ਤਮਾਇ	(ਤਿਸ ਨੋ ਤਿਲੁ ਨ)
੧੦੧੯/੧੭	ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਾਮ (ਹਿਆਲੀਐ)	(ਨਿਹਾਲੀਐ)
੧੦੨੧/੧੧	(ਨਾ ਤਿਸੁ) ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ	(ਤਿਸਨੋ)
੧੦੩੭/੨੮	ਸਾਮਵੇਦੁ (ਰੁਗੁ) ਜੁਜਰੁ ਅਥਰ ਬਣ)	(ਰਿਗੁ)
੧੦੪੧/੧੬	ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਡਿ (ਖੰਡਿ) ਸੋ ਜਾਣਹੁ ॥	(ਪਿੰਡਿ)
੧੦੪੫/੬	ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਿ ਸਦਾ (ਸੁਖੁ ਜਾਤਾ)	(ਸੁਖਦਾਤਾ)
੧੦੬੫/੩	ਗੁਰਬਾਣੀ ਚਹੁ ਕੁੰਡੀ ਸੁਣੀਐ	(ਕੁੰਟੀ)

ਛਪਿ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

ਸੁੱਧ ਪਾਠ

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

੧੦੬੮/੭	ਅੰਤਰਿ (ਅਗਿਆਨੁ) ਸਬਦਿ ਬੁਝਾਏ	(ਸੁਗਿਆਨੁ)
੧੦੬੮/੮	ਗੁਰ ਕੈ ਹੇਤਿ (ਅਪਾਰਿ)	(ਪਿਆਰਿ)
੧੦੬੭/੨੨	ਮ: ੫ ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਬਿਨੁ	ਮ: ੮॥ ਵਾਰ ਸਾਰੰਗ ਪਉੜੀ ੩੪
੧੧੦੦/੧੩	(ਰੰਗ ਤੰਗ ਗਰੀਬ ਮਸਤ)	(ਪੰਨਾ ੧੨੫੦/੧੫)
੧੧੦੭/੧	ਤੁਖਾਰੀ (ਛੰਤ) ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ	(ਰੋਕ)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧ (ਛੰਤ) ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ॥

੧੧੧੨/੧ ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੮ ਘਰੁ ੧।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।
ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੮ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧।

੧੧੧੯/੯ ਅਬ ਗੁਰ ਪਾਇਓ ਹੈ [ਸਹਜ] ਸੁਖਦਾਇਕ [ਸਰਬ]
[ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ]

੧੧੩੫/੧੧ ਮੀਤ ਹੀਤ ਧਨੁ ਨਹ [ਪਾਰਣਾ] [ਪਰਾਣਾ]

੧੧੩੭/੮ ਜਿਨ [ਜਪਿਆ] ਗਤਿ ਹੋਇ [ਮਿਲਿਆ]

੧੧੬੨/੨੦ ਸੋਹਿ ਸੋ ਜਾਕੋ ਹੈ ਜਾਪ । [ਹੰਸਾ]

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ

੧੧੮੮/੧੩ ਤੂ ਅਭੁਲੁਭੂਲੋ ਕਦੇ ਨਾਹਿ । [ਕਦੇ ਭੂਲਹਿ] ਨਾਹਿ ।

ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

ਸੁੱਧ ਪਾਠ

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

੧੧੮੯/੧੬ ਗੁਰ (ਦੀਆ) ਸਚੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਓ । [ਦੀਖਿਆ]

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ

੧੨੩੭/੨੭ ਸਲੋਕ [ਮਹਲਾ ੨] ॥ ਆਪਿਉਪਾਏਨਾਨਕਾ । [ਮ: ੧]
੧੨੪੩/੧ ਖਾਣਾ ਖਾਜੁ [ਅਹਾਜੁ] [ਅਖਾਜੁ]
੧੨੪੬/੨ ਇਕਨਾ ਨਾਦ ਨ ਬੇਦ [ਨਗੀਅਰਸ] [ਗੀਤਰਸੁ]
੧੨੫੧/੬ [ਪਉੜੀ ਮ: ੫] ਸਚੁ ਖਾਣਾ [ਪਉੜੀ]

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

੧੨੫੫/੨੨ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਭਗਤਿ [ਸੁਭਾਵੀ] [ਸੁਹਾਵੀ]
੧੨੫੬/੨੦ ਵੈਦ ਨ ਭੋਲੇ ਦਾਰੂ ਲਾਇ ਇਕ ਤੁਕ ਵਾਧੂ ਛਪੀ ਹੈ
੧੨੫੭/੮ ਨਾਨਕ ਜਨਨੀ [ਧੰਨੀ] ਮਾਇ [ਧੁਨਿ ਹੈ]
੧੨੬੪/੭ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਤਿ ਕਰਿ [ਸੰਚਹੁ] [ਸਿੰਚਹੁ]
੧੨੬੯ ੧੫ [ਬਹੁਰਿ ਨ ਜੋਨੀ [ਮਾਟ] ॥੨॥੧੦॥੧੩॥ [ਜੋਨੀ ਬਾਟਿ]
੧੨੭੪/੬ ਕਾਲ ਬਿਕਾਲ ਭਰਮ (ਭੈ ਖੰਜਨ) (ਭੈ ਭੰਜਨ)
੧੩੭੭/੧੭ ਸਾਚੀ (ਗਤਿ) ਸਾਚੈ ਚਿਤੁ ਲਾਏ (ਭਗਤਿ)
੧੨੭੮/੨੬ ਸਲੋਕ (ਮਹਲਾ ੩ ॥) ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ (ਮ: ੧)
੧੨੮੬/੧੫ ਅਧੁ (ਗੁਲਾ) ਚਿੜੀ ਕਾ ਚੁਗਣੁ (ਗਲੋਲਾ)
੧੨੮੮/੨੦ ਫਕਤੁ ਪਿਟੇ (ਅੰਧੁ) (ਧੰਧੁ)
੧੨੯੨/੪ ਜਾਚੈ ਘਰਿ (ਲਛਮੀ) ਕੁਆਰੀ (ਲਖਮੀ)
੮ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਜਾਚੈ ਡਾਗੀਆ ਡਾਂਡੀਆ
੧੨੯੩/੧੩ ਤਾਸਕੀ ਜਾਤਿ (ਆਛੋਪ) ਛੀਪਾ (ਅਛੋਤ)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

੧੩੦੪/੫ ਅਵਲੋਕਉ ਮੁਖਾ ਬਿੰਦ ॥ ਖੋਜਤ ਮੁਖਾਬਿੰਦ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਖੋਜਤਰਤਨੁ ਪਾਇਓਬਿਸਰੀਸਭਚਿੰਦ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਭਚਿੰਦ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਿਦੈ
੧੩੧੭/੪ (ਭਾਗ ਵਸੈ) ਵਡ ਭਾਗਿ (ਮਨ ਵਸੈ)

ਪੰਨਾ
ਸਤਰ

ਛਪ ਰਹਿਆ ਪਾਠ

ਸੁੱਧ ਪਾਠ

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

੧੩੩੦/੨੮	ਮਨਮੁਖੁ (ਖੂਲੁ) ਮਹਾ ਬਿਖੁ ਖਾਇ	(ਭੂਲਿ)
੧੩੩੧/੧੭	(ਜੋਗ) ਬਿਨੋਦਸ੍ਵਾਦ ਅਨੰਦਾ	(ਚੋਜ)
੧੩੩੩/੫	(ਸੁਖ ਸੀਗਾਰੁ) ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਿਖਾਇਆ	(ਸਚੁ ਸੀਗਾਰੁ)
੧੩੩੭/੨੪	ਇਕ ਖਿਨ ਮਹਿ (ਧੋਵੈ)	[ਧੋਵੈ]
੧੩੫੧/੨੪	ਸਭ ਫੋਕਟ (ਧਰਮ) ਅਬੀਨਿਆ	[ਕਰਮ]

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੇ

੧੩੭੧/੧੯	ਜਉ ਬੀਚਿਨ ਖਾਹੀ (ਕਾਂਬ)	[ਕਾਂਵ]
---------	----------------------	--------

ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਕੇ

੧੩੭੭/੨੬	ਵਾਲਹੁ ਨਿਕੀ (ਪੁਰਸਲਾਤ)	[ਪੁਲਸਿਰਾਤ]
੧੩੮੩/੭	ਚਾਰੇ (ਕੁੰਡਾ) ਢੂਢੀਆ	[ਕੁੰਟਾ]
੧੩੮੪/੨	੧੧੨ ਦਾਤੀ ਸਾਹਿਬ ਸੰਦੀਆ	੧੧੨॥ਮ:੧॥ਦਾਤੀ
੬	ਸਬਰ ਕਾ (ਨੀਹਣੇ) ੧੧੫	[ਕਾਂਨੀ ਹਣਉ]
੧੩੮੪/੧੩	੧੧੯ ਤਨੁ ਨ ਤਪਾਇ ਤਨੂਰ ਜਿਉ	[੧੧੯॥ਮ:੧] ਤਨੁ ਨ
੧੬	੧੨੨ ਮੈ ਜਾਣਿਆ ਵਡਹੰਸ ਹੈ	[੧੨੨॥ਮ:੩] ਮੈਂ ਜਾਣਿਆ
੧੮	੧੨੩ ਕਿਆ ਹੰਸੁ ਕਿਆ ਬਗਲਾ	[੧੨੩॥ਮ:੧] ਕਿਆ ਹੰਸੁ

ਸਵਈਏ ਕਲਜ ਭਟ ਤਥਾ

੧੩੮੯/੨੦	ਗਾਵਹਿ ਜਨ ਕਾਇ (ਜੁਗਤਿ) ਜੋਗੇਸੁਰ	[ਭਗਤ]
੧੩੯੨/੧੯	ਸੁ ਕਹੁ (ਟਲ) ਗੁਰੁ ਸੇਵੀਐ	ਸੁਕਹੁ [ਕਲਜ]
੧੩੯੪/੨੪	ਸੁਮਤਿ (ਜਲ) ਜਾਣੀ ਜੁਗਤਿ	[ਜਲ ਜਾਲਪ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੈ]
੧੩੯੬/੬	ਭਲਉ (ਭੂਹਾਲ) ਤੇਜੋ ਤਨਾ	ਭਲੋ [ਭੂਆਲੁ]

ਭੂਪਾਲ ਦਾ ਅਨਰੂਪ

੧੩੯੭/੨੨	ਅਮਿਅਧਾਰਾ ਰਸੁ (ਗੁਟਇ)	[ਘੁਟਇ]
੧੪੦੧/੧੭	ਕਵਲ ਨੈਨ ਮਧੁਰ ਬੈਨ (ਕੋਟਿ ਸੈਨ)	[ਕੋਟਿਸੈਨ]
੧੪੦੧/੧੮	ਦੇਖ ਰੂਪ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ਮੋਹ ਮਹ (ਮਗ) ਭਈ	[ਮਗਨ ਭਈ]

੧੪੦੩/੬	ਬਜੀ ਡੰਕ (ਚੜ੍ਹ) ਦਲ ਰਵਿੰਦ ਜੀਉ	[ਚੜਤ ਦਲ]
੧੪੦੬/੧੯	ਕਲਾਧਰੀ ਤ੍ਰਿਹੁ (ਲੋਅਹ)	[ਲੋਗਹ]
੨੦	ਜਰਾ ਜੇਮਿਹਿ ਅਰੋਅਹ	[ਆਰੋਗਹ]
ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ		
੧੪੧੧/੧੫	ਪਿਰਮ (ਪੈਕਾਮੁਨ) ਨਿਕਲੈ	[ਤੀਰ]
੧੪੧੨/੧੬	੨੮॥ (ਮਹਲਾ ੧॥) ਉਦੋਸਾਹੈ	
੧੪੧੪/੪	ਗੁਰਮਤੀ ਭਉ ਮਨਿ (ਪਵੈ) ੧੩	
੨੧	ਕੀਤਾ ਕਰਤਿਆ ਬਿਰਥਾ ਗਇਆ	

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨॥ ਉਦੋ ਸਾਹੈ
[ਵਸੈ ੧੨]
[ਕਤਰਿਆ]

—o—

ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਛਪ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਭਾਈ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਛਪ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਸ੍ਰੀਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਨਾਲ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸਤ੍ਰਪ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਫੀਦ ਆ। ਪ੍ਰੈਸ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਨਾਲ ਸੋਧਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸੰਥਾ ਸੰਚੀਆਂ ਸੋਧਣ ਸਮੇਂ ਅਸਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲਿਖਤੀ ਸੰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਨਹੀਂ। ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ, ਕਰਮ ਤੇ ਪਾਠ ਭੇਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ— ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ

੩੩੪।੨੨। ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਏਕੋ ਸੋਈ; ਹੁਕਮੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਹੁਕਮੇ ਬੂਝੈ; ਇਹੁ ਸੰਸਾ ਇਉ ਜਾਈ ॥੪॥

ਨ ਕਿਛੁ ਤੁਟੈ ਨ ਕਿਛੁ ਬਿਨਸੈ ਮੂਲ ਪਛਾਣਹੁ ਭਾਈ ॥

ਅਨੇਕ ਅਸੰਖ ਖੇਲ ਹਹਿ ਤਿਸਕੇ ਗਣਤਨ ਕਰਹੁ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਵਹੁ,

ਸਹਜੇ ਰਹਹੁ ਸਮਾਈ ॥੫॥੫੨॥

ਸੰਦੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਲਹੌਰੀ ਵਾਸੀ ਵਾਲੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗ੍ਰੰਥ ਨੰਬਰ ॥੧੭॥੩੪॥

ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ॥੩੩੪॥੨੨॥

ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਏਕੋ ਸੋਈ; ਹੁਕਮੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਹੁਕਮੇ ਬੁਝੈ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰ ਇਉਂ ਜਾਈ ॥੪॥

ਨਾ ਕਿਛੁ ਰੂਟੈ ਨ ਕਿਛੁ ਬਿਨਸੈ ਮੂਲ ਪਛਾਣਹੁ ਭਾਈ ॥

ਅਨੇਕਾਸੰਖ ਖੇਲਹਹਿ ਤਿਸਕੇ, ਗਣਤਕਰਹੁ ਏਕ ਲਿਵਲਾਵਹੁ ਸਹਜੇ ਰਹਹੁ ਸਮਾਈ ॥੫॥੫੨॥

ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ॥੩੩੬॥੨॥ ਮਨ ਬਉਰਾਰੇ ॥ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹ ਕੋ ਕਾਜ ॥ ਨਿਰ ਭੈ ਹੋਇ

॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸੰਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮੀਏ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ । ਸਹੀਉ ਸਲਾਮਤ ਹੈ ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਡਲ ਸਾਹਿਬ ਮੰਡੀ । ਪਤਿ ੨੧੭ । ੩੩੭।੧੧। ਰਹਾਉ ਦੀ ਆਖਿਰੀ ਪੰਗਤੀ

ਛੱਡਿ ਮਾਇਆ ਕੇ ਧੰਧ ਸੁਆਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਅਨੇਕਾਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ।

੩੪੪।੧੩। ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ ਵਾਰ ਸਤ ॥

ਧਰਿ ਅੰਬਰੁ ਵਿਚਿ ਬੇਲੜੀ : ਤਿਹ ਲਾਲ ਸੁਗੰਧਾ ਫੂਲ ॥

ਅਖਰ ਓਹ ਲਖਿਓ ਨਹੀਂ : ਰੋਜਾ ਕਰੇ ਕਬੂਲ ॥੧॥ ਤੋਂ ਅਰੇਭ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

ਗਿਆਨੀ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰੰਥ ਨੰਬਰ ੧੭॥

ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਓ ਕੇ ਦੁਪਦੇ । ੪੮੮।੧੧ ਆਸਾ ॥ ਦੇਖਹੁ ਲੋਗਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸਗਾਈ ।

ਮਾਧਰਿ ਪੂਤ ਧੀਆ ਸੰਗਿ ਜਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਹਮਹਿ ਬਾਪੁ ਰਾਮ ਪੂਤ ਹਮਾਰਾ ॥ ਮੈਂ ਬਹਨੋਈ

ਰਾਮ ਮੋਰਸਾਰਾ ॥੧॥ ਅਬ ਮੇਰੀ ਰਾਮ ਕਹੈਗੀ ਬਲਈਆ । ਰਾਮ ਮੇਰੇ ਸਸੁਰ ਮੈਂ ਰਾਮ

ਜਵਈਆ ॥੨॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਪੂਤਾ । ਰਾਮ ਜਪਹਿ ਤੇਈ ਨਰਕੂਤਾ ॥੩॥੨॥੩੫॥

ਇਹ ਸਬਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਵਿਚੋਂ ਲੈਕੇ ਕਈਆਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

॥੧॥ ਰਾਜ ਮਹਲ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ । ਪਾਤਿ ॥੨੬੦॥ਅ॥੨॥

ਰਾਮ ਗੜ ਲੁਠੇੜੀ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗ੍ਰੰਥ ।

ਗੁਜਰੀ ਤਿਲੋਚਨ ॥੫੨੬॥ਸਤ੍ਰ ॥੭॥

(ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਹੈ ਇਹ ਸਬਦ)

ਨਵ ਨਿਧੀ ਪਰਸੀ ਕਾਹਿਰੇ : ਚਿੰਤ ਅਚਿੰਤ ਕਲਪ ਤਰੋ ॥

ਕੇਣ ਪਾਸਿ ਹਉ ਮਾਂਗਤ ਆਛਉ; ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਲਾਜੈ ਲਾਛ ਬਰੋ ॥

ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨੁਮੇ ਅਵਰ ਨ ਜਾਚਉ, ਨਾਮ ਵਖਾਣਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ

॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾਸੀ, ਸੰਨਿਆਸੀ ਸਿਵ ਰਾਚੀਲੇ ॥

ਤਾਚੀ ਦਾਸੀ ਅਸਟ ਮਹਾਂ ਸਿਧਿ : ਨਾਹੀ ਕਾਜੁ ਹਮਾ ਤਿਸ ਸੇਤੀ ॥੨॥

ਧਾਤੁਰ ਬਾਜੀ ਰਸਾ ਉਪਜੀਲੇ ਤਜਿਲੇ ਇਹਿ ਕੁਬੁਧੀ ॥

ਮਨ ਭੀਤਰ ਬੀਚਾਰਨ ਦੇਖਹਿ, ਗੋਬਿੰਦ ਭਗਤਿ ਭਲੀ ਰਸੁ ਸੁਧੀ ॥੩॥

ਗੋਬਿੰਦ ਕੇਰੀ ਬਾਤ ਸੁਣੀਜੈ; ਕਹੁ ਕਿਨਿ ਦੇਖਿਆ ਨੈਣੀ ॥

ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਦਾ ਹਹਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦਾ ਸੰਤ ਕੀ ਬੈਣੀ ॥੪॥

ਗੋਬਿੰਦ ਕੇਰੀ ਭਾਉ ਭਾਗਵਤੁ : ਮਾਨ ਮਛਰ ਮਦ ਰਹਤਾ ॥

ਬਦਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਸੁਨ ਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ : ਮਾਗਉ ਜੋ ਸੰਸਾਰਿ ਬਿਰਕਤਾ ॥੫॥੨॥

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸੰਚੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਜਿਹਾ ਕਿ : ॥੧॥
ਲਾਹੌਰੀ ਬੀੜ । ਪਤਿ : ॥੨੮੫॥੨॥ ਬੂੜੇ ਸੰਧੂ ਲਿਖਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪਤਿ ॥੨੫੧॥

ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੨ ॥੫੫੮॥ ਸਤ੍ਰ ੧੧ ॥ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਖਿਰੀ ਤੁਕ ਛੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਜੋ ਮੀਣੇ ਸੋਢੀ ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਦੀ ਲਿਖੀ ਗੋਸਟਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿੱਚ ਐਉਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ : ਆਪਣੇ ਪਿਰ ਭਾਈ ਸਹਜਿ ਬੁਲਾਈ ਨਾਨਕ ਸੰਗਿ ਸਮਾਣਾ ॥੧॥੩॥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੰਦ ਦੇ ਆਖਿਰੀ ਬੰਦ ਦਾ ਤੁਕਾਂਤ ਮਿਲ ਕੇ ਘਾਟ ਭੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

੫੨੫। ਸਤ੍ਰ ॥੨੨॥ ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਸਿਉ ਦੁਖਨ ਕਰਤਾ ॥ ਤਿਨਿ ਕਰਤੇ ਆਪਿ ਪਚਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸੰਤਨ ਕਾ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਉਪਰਿ ॥ ਉਨ ਕਉ ਕੋਟਿ ਨ ਪਹੁਚਨਹਾਰਾ ॥

ਨਾਮ ਧਨੁ ਸੰਤਨ ਕੈ ਪਾਲੈ ਅਖੁਟ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥੧॥

ਜਿਸ ਕਾ ਗਰਬ ਕਰੇ ਉਹ ਪਾਪੀ ਤਿਨ ਹੀ ਮਾਰਿ ਪਛਾਰਿਆ ॥

ਜਿਉ ਕੁਠਾਰੁ ਕਰਿ ਧਰੇ ਬਢਾਈ ਸੂਕਾ ਕਾਸਟ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕਰਿ ਡਾਰਿਆ ॥੨॥

ਮਾਣਸ ਸੇਵੇ ਸੋ ਦੁਖ ਪਾਏ ਹਰਿ ਦਾਸ ਸੋਹਿਲਾ ॥

ਪਾਪੀ ਪਾਪੁ ਰਹੈ ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਉਠਿ ਸਿਧਾਰਿਓ ਇਕੋਲਾ ॥੩॥

ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ ਲੋਕ ਸਭਿ ਸੁਨਿਅਹਿ ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਵੀਚਾਰਾ ॥

ਜੋ (ਭਗਤਨ) ਸਿਉ ਕਰੇ (ਬਖੀਲੀ) ਸੋ ਪਰਮੇਸਰ ਮਾਰਾ ॥੧੫॥੬੫॥

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਲੀ ਮਿਸਲ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਮਤ ੧੬੫੮ ਬਿ: ੧੬੦੧ ਈ: ਵਿਚ ਬੈਰਾਗੀ ਭਗਤ ਕਾਨ੍ਹੇ ਲਹੌਰੀ ਦਾ ਸੰਬਦਾਇਕ ਅੰਤ ਹੋਣ ਪਰ ਉਚਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਦਿ ਗਰੰਥ ਮਿਸਲ ਗੁਰਦਾਸ ਭਲੇ ਕੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ

ਸੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਮਗਰੋਂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ :

- ੧ ਲਾਹੌਰੀ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਮਤ ੧੬੬੭ ਵਿਚ ਹੈ।
- ੨ ਭਾਈ ਹਰਿ ਦਾਸ ਲਿਖਤ ਸੰਮਤ ੧੭੩੩ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਏ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਹੈ।
- ੩ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਡਲ ਸਾਹਿਬ ਮੰਡੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਂਭੇ ਤੇ ਸੰਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮੀਏ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗਰੰਥ ਵਿਚ ਪਤਿ।
- ੪ ਸੰਥਾਂ ਸੰਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚੋਂ ਨੰਬਰ ੧੨।੨੧। ਸੰਮਤ ੧੭੫੫। ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ—ਪਤਿ ੨੩੦।ਅ, ਆਦਿ।

ਸੋਰਠਿ ਕੀ ਵਾਰ। ਪਉੜੀ ੧੨੯। ਨਾਲਿ ॥

੬੫੩।ਸਤ੍ਰ।੨੫। ਮ: ੩। ਆਪੇ ਸੇਵਾ ਲਾਇਅਨ ॥

ਆਪੇ ਦੇਇ ਵਡਿਆਈਆਂ, ਆਪੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥ ਸਭਨਾ ਕਾ ॥੨।
ਏਨਾਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਲੋਕ ਪੂਰਾ ਹੈ ॥

੧ ਪਾਖਰ ਮਲ ਦਿਲੋਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਮਤ ੧੭੫੩।

੨ ਬਨਾਰਸੀ ਬੀੜ ਨੰਬਰ ੨੭।੬੨੮੧ ਨੰਬਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ।

੩ ਰਾਮ ਰਤ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਨਕਲਾਇਆ ਗ੍ਰੰਥ ਨੰਬਰ ੬। ਮਿਸਲ ਖਾਰੇ ਕੀ।

(ਪਤਿ ੩੩੬)

੪ ਸੰਮਤ ੧੮੪੬। ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਗ੍ਰੰਥ ਨੰਬਰ ੩੦।੭੧੭ ਪਤਿ ੨੪੪। ਅ

੫ ੧੮੮੮ ਵਿਚ ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਬੰਨੋ ਆਣੀਏ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗ੍ਰੰਥ ਨੰਬਰ।

ਗੋਂਡ ਨਾਮ ਦੇਵ ਘਰੁ ੧॥

੮੭੪।ਸਤ੍ਰ ੧੦। ਵਿਚ ਸਬਦ ਦੇ ਅੰਤਿ ਇਹ ਤੁਕ ਹੋਰ ਹੈ :-

ਏਈ ਤੇ ਰਾਮਾ ਏਈ ਤੇ ॥੫॥੪॥

੧॥ਸੰਮਤ ੧੭੧੪ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗ੍ਰੰਥ। ਖਾਰੇ ਕੀ ਮਿਸਲ ਵਿਚ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ੨ ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸੰਚਿਆ ਵਿਚ ਭੀ ਦਰਜ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਧਨਾਸਰੀ ਨਾਮ ਦੇਵ।

ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ ਜਾ ਕੀ (ਹਹਿ) ਕਿਰਣੀ ਧਰਤੀ ਜਾਕੋ ਬੇਟੇ।

ਤਾਸੁਧਣੀ ਪਗੁ ਧੋਇ ਨ ਸਾਕਉ ਇਬੜੋ ਜਾਕੋ ਪੇਟੇ ॥੧॥

ਬਾਪ ਗੋਵਲੀਆ ਬਲਜਾਸਉ। ਮੈਂ ਤਉ ਭੂਲੜੀਆ ਲੇਟੇ ਸਿਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ

ਕਰਉ ਅਢਾਈ ਧਰਤੀ ਮਾਂਗੈ, ਬਾਵਨ ਰੂਪ ਅਨੰਤੋ ॥
 ਤਾਸੁ ਧਣੀ ਪਗ ਧੋਇ ਨ ਸਾਕਉ : ਪਗੁ ਏਵਡੁ ਹੈ ਜਾਕਉ ॥੨॥
 ਦਾੜਾ ਗ੍ਰਹਿ ਜਿਨਿ ਧਰਤੀ ਰਾਖੀ; ਬੈਰਾਹੁ ਰੂਪ ਅਨੰਤੋ ॥
 ਤਾਸੁਧਣੀ ਪਗੁ ਧੋਇ ਨ ਸਾਕਉ; ਇਬਡੋ ਜਾਕੋ ਦੰਤੋ ॥੩॥
 ਅਧੜੋ ਸਿੰਘੁ ਅਧੜੋ ਮਾਣਸ ਨਿਕਸਿਉ ਸੁਆਮੀ ਜਾਕੋ ॥੪॥
 ਤਾਸੁਧਣੀ ਪਗੁ ਧੋਇ ਨ ਸਾਕਉ ਨਖੁ ਏਵਡੁ ਹਰਿ ਜਾਕੋ ॥੫॥
 ਨਾਮੇ ਚੇ ਸੁਆਮੀ ਰੂੜੋ ਠਾਕੁਰ ਮਾਧਉ ਕ੍ਰਿਸਨ ਮੁਰਾਰੀ ॥੬॥
 ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਸੁਆਮੀ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਨ ਬਨਵਾਰੀ ॥੭॥
 [ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ]
 ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਿਕਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਨਾ ੩੨੭॥ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ
 ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜ ਬੁਰਹਾਨ ਪੁਰ। ਮਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਠੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧਿਪੁਰ ਵਿਰਾਜ-
 ਮਾਨ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜ ਵਿਚ ਹੈ।

੯੨੭॥ਸੜ੍ਹ॥੧੨॥

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫
 ਦੋ ਪੰਗਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਗੇ

ਸਤਿਗੁਰ ਧਿਆਇਆ ਕਰਮ ਪਾਇਆ, ਅਨੂਪ ਬਾਲਕ ਜੰਮਿਆ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੈ ਭੇਜਿਦੀਆ, ਚਿਰ ਜੀਵਨ ਵਡ ਪੁੰਨਿਆ ॥
 ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਹੋਆ ਸਦਾ ਮੰਗਲ; ਹਰਿ ਗੁਣਗਾਵਹੋ ॥੧॥
 ਜਨ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਫਲੁ ਜਾਤ੍ਰਾ; ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਵਹੋ ॥੨॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭੋਜਨ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰੇ, ਪਰਵਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ॥
 ਵੰਡਿਆਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਸ, ਜਿਤੁ ਸਭੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਇਆ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਬਹਿ ਕੈ ਵੰਡਿ ਕੀਤੀ ਸਗਲ ਭਾਉ ਦਿਵਾਇਆ ॥
 ਕਰਮਾਂ ਉਪਰਿ ਵੰਡਿ ਹੋਈ ਖਾਲੀ ਕੋਇ ਨ ਜਾਇਆ ॥
 ਸਭ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਭਈ ਇਕਤ੍ਰ, ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਸਮਾਇਆ ॥੩॥
 ਬਿਨਵੰਤ ਨਾਨਕ ਸਾਮ ਹਰਿਕੀ; ਸਰਬ ਸੁਖ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ॥੪॥
 ਹੀਤੀ ਸਗਲ ਕਰਾਈਆ; ਹਰਿ ਸਿਉਂ ਲਿਵਲਾਈ ॥
 ਭਦਣ ਉਣੇਤ ਕਰਾਇ; ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਜਪਾਈ ॥
 ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਜਪਿਆ ਸੁਖਹ ਦਾਤਾ; ਚਟ ਸਾਲ ਬਾਲਕ ਪਾਇਆ ॥
 ਸਗਲ ਵਿਦਿਆ ਸੰਪੂਰਣ ਪੜਿਆ; ਗੋਬਿੰਦ ਰਿਦੈ ਮਨਾਇਆ ॥

ਜੇਵਣ ਵਾਰੁ ਨਾਮਕਰਣ ਬਿਰਥਾ ਕੋਈ ਨ ਜਾਈ ॥
 ਬਿਨਵੰਤ ਨਾਨਕ ਦਾਸਹਰਿਕਾ; ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਿ ਸਖਾਈ ॥੩॥
 ਸਾਧ ਸੰਤ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰੇ ਬਾਲਕ ਕਰਹੁ ਮੰਗੇਵਾ ॥
 ਥਾਪੇ ਸਜਨ ਜਨ ਕੁਤਮ ਭਲੇ ਵੇਡਿਆਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੇਵਾ ॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇਆ ਗੁਰਗਿਆਨ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਸਗਲ ਦੁਖ ਮਿਟਾਇਆ ॥
 ਲਗਣੁ ਲਿਖਾਇਆ ਧੁਰਹੁ ਆਇਆ ਵੀਆਹੁ ਕੁੜਮਿ ਦਿਵਾਇਆ ॥
 ਅਚਰਜ ਜੋਵ ਬਨਾਈ ਠਾਕੁਰਿ ਮੁਨਿ ਜਨ ਚੁਕੇ ਸਭ ਦੇਵ ਸੂਰਾ ॥
 ਜਨ ਕਹੈ ਨਾਨਕ ਕਾਜੁ ਹੋਆ ਵਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰਾ ॥੪॥੫॥

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਅਊਸਰ ਪੁਰ ਸੰਮਤ
 ੧੬੬੧ ਬਿ: ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਐਪਰ ਆਦਿ ਗਰੰਥ ਦੀ ਬੀੜ ਜਿਲਦ ਸੰਮਤ
 ੧੬੫੮ ਬਿ: ਵਿਚ ਬੱਝ ਚੁਕੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ, ਮਰਾਠੇ ਨਕਲ ਹੋਏ ਬਹੁਤੇ
 ਸੰਚਿਆ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ :

੧. ਲਾਹੌਰੀ ਬੀੜ ਸੰਮਤ ੧੬੬੭ ਵਾਲੀ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਪੁਰ ਹੈ ।

ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਰਾਇ ਬਲਵੰਤ ਤਥਾ

੯੬੮॥ਸਤ੍ਰ॥੨੫॥੨੧...[੮] ਪੰਚਾਇਣ ਕਾਇਆਂ ਪਲਟਿ ਥਾਂਇ ਛੇਵੈ ਕੀਓ ਨਿਵਾਸੁ ॥

ਅਉਤਰਿਆ ਅਉਤਾਰ ਲੈ ਬਾਲ ਰੂਪ ਸਭ ਗੁਣ ਤਾਸੁ ॥
 ਪਿਛੇ ਕੁਦਰਤਿ ਘੜੀਅਨੁ, ਧਰਿ ਤਕ ਤੋਲੀਅਨ ਆਕਾਸੁ ॥
 ਦਿਨਸੁ ਚੜਾਇਅਨ ਰਾਤਿ ਘੱਤਿ, ਕੁਦਰਤਿ ਕੀਓਨੁ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ॥
 ਆਈਵਾਉ ਨ ਡੋਲਈ ਪਰਬਤ ਜਿਵੇਂ ਕਉ ਲਾਸੁ ॥
 ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਦਾਸ ਗੁਰ ਅਰਜੁਨ ਤੂ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥
 ਪੰਚਾਇਣ ਕਾਇਆਂ ਪਲਟਿ; ਥਾਂਇ ਛੇਵੈ ਕੀਓਨੁ ਨਿਵਾਸੁ ॥੬॥
 ਅੰਬਰ ਧਰਤਿ ਵਿਛੋੜਿਅਨੁ ਵਿਣੁ ਥੱਮਾਂ ਗਗਨੁ ਖਲੋਆ ॥
 ਬਾਬੈ ਤੂ ਵਡਿਆਇਓ ਸੁਵੱਨੀ ਖਿਵੈ ਚੰਦੋਆ ॥
 ਚਉਦਹ ਰਤਨ ਨਿਕਾਲਿਓਨੁ; ਕਲਿਅੰਦਰਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ ॥
 ਅਗੈ ਡੁਬੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਮੇਦਨੀ; ਦੇ ਹੱਥੀ ਆਪ ਖਲੋਆ ॥
 ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਅਰਜੁਨ ਸਭਿ ਆਪੋਂ ਹੋਆ ॥
 ਪੰਚਾਇਣ ਆਪ ਵਰਤਿਆ, ਛਿਅ ਪੁਰਖੁ ਭੀ ਆਪੇ ਹੋਆ ॥੧੦॥੧੧॥੩॥

ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਜੀਉ ਦੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਣੇ ਦੇ
ਵਿਰਾਜਣ ਸਮੇਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮਿਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਆ ਦੇਖਦੇ
ਗਾਇਆ ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੋਚੇ ਭਾਈ ਪੈਰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸੇ ਗੁਰੂ ਵਿਸੇ ਕਰ
ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਵਕਤ ਇਲੀ ਪਹਾੜਗੋਜ ਮਹਲਾ ਅਗਾ ਕਰਾ ਦੇ ਰਾਜੇ ਕੁਝ
ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਿਭਜਨ ਕੋਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੇਵਾਲ ਵਿਚ ਸੰਜੁਦ ਹੈ ॥

੬੭੦। ਸਤ੍ਰ। ੧੩।...੩। ਅੱਖਰ ਸਾਥੇ ਬੇਦ ਭੀ ਸਾਥਾ
ਰਾਮਕਲੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ॥
ਤਿਨਕਾ ਕਹਿਆ ਤੂ ਕਿਉਂ ਨ ਕਹਹਿ :
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰ ਸੁਣਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ; ਭਾਰ ਉਠਾਈ ਲਇ ਫਿਰਹਿ ॥੬੮॥੫॥
ਆਦਿ ਬੀੜ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਯਾ ਅਗਾਹਾਂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਯਾ
ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਹ ਅੰਤਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੰਦ ਪਦਾ ਸਾਹਿਬਨ ਲਿਖਣੇ ਹੋਏ ਹੋਯਾ ਅਰੁ ਇਹ ॥੬੯॥
ਦੂਰ ਤਕ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ ।

ਸਾਧੂ ਮੀਰਾ ਬਾਈ ॥
੧੧੦੬। ਅੰਤ। ਮਨ ਹਮਾਰੇ ਬਾਧਿਓ ਮਾਈ, ਕਵਲ ਨੈਨ ਆਪਨੇ ਰੁਨ ॥੧॥ ਕਹਾਉ
ਤੀਖਨ ਤੀਰ ਬੋਧਿ ਸਰੋਰ, ਦੂਰ ਗਇਓ ਮਾਈ ॥
ਲਾਗਿਓ ਤਬ ਜਾਨਿਉ ਨਾਹੀ, ਅਬ ਨ ਸਾਹਿਓ ਜਾਈਗੀ ਮਾਈ ॥੨॥
ਤੰਤ ਮੰਤ ਅਉਖਾਧਿ ਕਰਉ, ਤਉ ਪੰਥ ਨ ਜਾਈ ॥
ਹੈ ਕੋਉ ਉਪਕਾਰ ਕਰੈ, ਕਠਨ ਦਰਦ ਮਾਈ ਹੀ ॥੩॥
ਨਿਕਟ ਹਉ ਤੁਮ ਦੂਰ ਨਹੀ, ਬੇਗ ਮਿਲਹੁ ਆਈ ॥
ਮੀਰਾ ਗਿਰਧਰ ਸੁਆਮੀ ਦਇਆਲ ਤਨਕੀ ਤਪਤ ਕੁਰਾਈ ਹੀ ਮਾਈ ॥੪॥
ਕਵਲ ਨੈਨ ਆਪਨੇ ਗੁਣ ਆਪਨੇ ਗੁਣ ਬਾਧਿਓ ਮਾਈ ॥੫॥ ਕਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥੧॥੫॥

ਸਾਹਿਗ ਸੂਰਦਾਸ

੧੨੫੩ ਸਤ੍ਰ ੧੦

ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬੇਮੁਖਨ ਕੇ ਸੰਗ ॥
ਕਹਾ ਭਇਉ ਪੈ ਪਾਠ ਪਿਆਇ, ਬਿਖ ਨਹੀ ਤਜਤ ਭੁਯੈ ॥੧॥੬੬੬॥
ਕਾਗਾ ਕਹਾ ਕਪੂਰ ਚੁਗਾਇ, ਸੁਆਨ ਨਵਾਇਓ ਗੋਬਿ ॥
ਖਰ ਕੇ ਕਹਾ ਅਗਰ ਕੇ ਲੇਪਨ ਮਰਕਟ ਭੁਖਨ ਅੰਗ ॥

ਪਾਹਨ ਪਤਿਤ ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਬੇਧੇ ਰੀਤੇ ਹੋਹਿ ਨਿਖੰਗ ॥

ਸੂਰਦਾਸ ਉਇ ਕਾਰੀ ਕਮਰੀ ਚੜਤ ਨ ਦੂਜੇ ਰੰਗ ॥੨॥

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੂਰ ਸਾਗਰ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ :

੧. ਖਾਰੇ ਕੀ ਮਿਸਲ ਦੀ ਨਕਲ ਬੇਨੋਆਣੀਏ ਭਾਈਆਂ ਪਾਸ ਹੈ।

੨. ਪਟਣ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ॥੧੭੨੫॥ ਬਿ: ਵਾਲਾ ਗਰੰਥ।

੩. ਅਖਨੂਰ ਵਾਲਾ ਗਰੰਥ।

੪. ਵਾਸੂ ਪਿੰਡ ਸੰਮਤ ੧੮੮੬ [ਵਾਲੀ ਬੀੜ] ਆਦਿ।

ਬਨਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਇਕ ਪਹਿਲੀ ਤੁਕ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਚੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫

੧੨੭॥੩॥੯॥ ਪ੍ਰਾਨ ਮਾਨ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚੀਤਿ ॥੧॥

ਜਾਪ ਤਾਪ ਧਿਆਨੁ ਮੋਰੈ ਮਨਿ ਬਨੀ ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ ॥

ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਨਾਨੇ, ਭਰਮ ਮਿਟੀ ਭੀਤਿ ॥੨॥

ਸਹਜ ਸੁਖ ਅਨੰਦੁ ਘਨੋ, ਨਾਨਕ ਗੁਨ ਗਾਉ ਨੀਤ ॥੩॥੯॥੩੧॥

ਮ:੧॥੯॥ਮ:੩॥੧੩॥ਮ:੪॥੯॥ਜੋੜ॥੬੨॥

ਇਹ ਤਿਪਦਾ ਸ: ਜੀ. ਬੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤਿਵਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਗਰੰਥ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬੀੜਾਂ ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗਰੰਥ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਸੰਮਤ ੧੭੩੨ ਅਗ ਹਨ [ਮੱਘਰ] ਦਸੀ ਹੈ। [ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬੀੜਾਂ ਪੰਨਾ ੨੨੮]

ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ

੧੪੨੮।ਸੜ੍ਹ।੨੮। ਬੈਂਤ ਚੁਅੰ ਬਾਸਿਫਲ ਗੋਇ ਬਲੁਤਫੋ ਖੁਸੀ ॥

ਫੜ੍ਹ ਗਰਦ ਦਸਿਕਿ ਬਰ ਗਰਦਨ ਕਸੀ ॥੧॥੫੨॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਸਾਥਿ ਜੋ ਕਰਤ ਦੀਨ ਸਿਉਂ ਬਾਤ ॥

ਉਚੀ ਗ੍ਰੀਵਾ ਗਰਬ ਫੁਨਿ; ਬੇਗ ਤਾਹਿ ਬਢਜਾਤ ॥੨॥੫੩॥

.....

.....ਇਹ ਜਗ ਕਿਸੀ ਕਾ ਨਾਹਿ ॥

ਹਰਿ ਕੇ ਭਗਤ ਅਨੰਦ ਮੈ ਹਰਖ ਸੋਗ ਮੈ ਨਾਹਿ ॥੫੮॥

ਇਹ ਫਾਰਸੀ ਬੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਵਿਚ ਸਾਹੀ ਮਲਾ, ਮਲਕੀਆ
 ਦੇ ਵਿੱਤਾਂ ਬਾਦ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਜਾਚਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਲੋਕ ਕਿਸ ਦਾ ਬੰਤ
 ਰਾਖਾ ਵਿਚ ਭਾਵ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵਰਨਿਆ ਹੈ। ਜਾਪਦਾਇ ਮੰਕੇ ਪੂਰ ਹਾਜ਼ਿਰ ਉਸੇ ਬੰਤ-ਹਵੀ ਨੇ
 ਨੰਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੋਲਿਆ ਧਰਿ ਪਈਏ ਧਰਮ ਨ ਛੋਡੀਏ ॥
 ਵਾਲਾ ਛੇਦ ਰਚਿਆ ਸੀ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਤਿਥਿ ਸਿੰਘ ਸਮਧਿ ਕੰਦ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਵਿਖੇ
 ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਸੰ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਸਿਖ ਰੋਫ਼ਰੋਂ ਲਾਇਬੇਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ
 ਨੰਬਰ ਤੇ ਸੁਰਖਿਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰਿ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਬੰਤ ਦਰਜ ਹਨ।

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕਾ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੈ ਪਤੰਤਰੈ, ਲੇਖੇ ਕਉ ਕਿਵੁ ਨਾਹਿ ॥
 ਕਿਆ ਲੇ ਕੁਰੁ ਸੰਤੋਖ ਦੇਇ; ਚਉਪ ਰਹੀ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥੨੬੪॥੧॥ ਇਸ ਸਲੋਕ ਦਾ ਵਾਧਾ
 ਕੁਝ ਕੁ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਲਭਦਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀਉ ॥ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸਟ ਗੋਚਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
 ਜੋ ਬੱਜ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੂਪ ਜੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ
 ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਇਆ ਨਾਲ ਲਿਖਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਤਾਰਾ ਭਾਈ
 ਬੰਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਜਿਲਦ ਬੰਨਣ ਵਾਸਤੇ
 ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੂਜਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਾਇਆ ਬਹੁਤ ਲਿਖਾਰੀ ਲਾਕੇ ਭਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਹੱਥੀ
 ਲਿਖਣ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਅਗੇ ਪਿਛੇ ਬੇ ਮਿਸਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾਲੇ ਵਾਧੂ ਬਾਣੀ ਲਿਖਕੇ ਪਾ ਦਿਤੀ
 ਗਈ। ਬਾਕੀ ਜੋ ਵਾਧੂ ਬਾਣੀ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਅਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸਬਦ ਅਗੇ ਪਿਛੇ ਬੇ ਮਿਸਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਲੇ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਕਾਫੀ ਪੈ ਚੁਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਸਹੀ ਸੁਧ
 ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਲਿਖਕੇ ਨੰਟ ਕੀਤੀ
 ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਫੇਰ ਮਹਲੇ ੫ ਵਿਚ ਘਰੁ ੭ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਹਲੇ ੧ ਦੀਆਂ
 ਅਸਟਦੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਫੇਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਸਬਦ ਇਕਠੇ ਹਨ ਫੇਰ
 ਜੇਤਸਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ।

ਫੇਰ ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਫੇਰ ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮਹਲੇ ੫ ਤੋਂ ਬਾਦ

ਮਹਲੇ ਦੇ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਫੇਰ ਅਸਵਪਦੀਆ ਹਨ। ਫੇਰ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬਦ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕਠੇ ਹਨ॥ ਫੇਰ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ॥ ਫੇਰ ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸਬਦ ਸਾਰੇ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕਠੇ ਹਨ॥ ਅਗੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸਬਦ ਸਾਰੇ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕਠੇ ਹਨ॥ ਬਾਕੀ ਫੇਰ ਸਾਧੋਗੁ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਸਬਦ ਸਾਰੇ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕਠੇ ਹਨ॥ ਮੋਰਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦੁ ਗੁਰਿ ਥਾਂ ਪਹਿਲ ਹੈ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਬਲ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਤੋਸ਼ੇ ਖਾਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਬੇਅੰਤ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੰਗਲਾਂ, ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਧੀਆਂ ਮੇਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸੰਗਤ ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਯਤਨ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਗੋਚਰ ਰਖਣਗੇ।

—o—

‘ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮੀ’ ਤੇ ‘ਬਾਜ਼ਾਰੀ-ਛਾਪੇ’ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ-ਭੇਦ ਉਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼ਿੱਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੀਅਤ ਕੀਤੇ ੧੦ ਸੱਜਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੋ ੧੨-੨-੧੯੬੦ ਨੂੰ ਕਰਮਜ਼ਰ-ਰਾਏ ਵਿਖੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਪਾਈ ਬਾਰੇ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ’ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ; ਉਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ, ਬਾਬੇ ਦੀਪ ਜਿਘ ‘ਸ਼ਹੀਦ’ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਵਾਲੀ ਹੈ; ਉਸੇ ਨਾਲ ਸੋਧਕੇ ਚਿਰੰਕਾਲ ਤੋਂ ਬੀੜਾਂ ਛਪਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ॥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਮ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੀਕ ਮੰਗਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਹਨਾਂ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਦੱਖਿਆ ਹੈ॥ ਦਮਦਮੀ ਤੇ ਛਪੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਤਭੇਦ ਤੇ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀਆਂ ਹਨ :-

੪੩ ਥਾਂ ਅਖਰ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਹੈ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਨਾਲੋਂ।

੪੮ ਥਾਂ ਅਖਰ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਘਟ ਹਨ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਨਾਲੋਂ।

੧੩੨ ਥਾਂ ਅਖਰ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ॥ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜਾਂ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

- ੨੨੭ ਥਾਂ ਲਗਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਹਨ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਨਾਲੋਂ।
- ੧੯੩ ਲਗਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਘਟ ਹਨ : ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਨਾਲੋਂ।
- ੬੬ ਥਾਂ ਲਗਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।
- ੪੫ ਥਾਂ ਦੋ ਸੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੱਤਰ ਲਿਖੀ ਹੈ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ।
- ੯੦ ਥਾਂ ਇਕ ਸੱਤਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਤਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ।
ਬਾਵਨ ਛੋਟੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਬਾਈ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ: ੬੧ ਥਾਂ ਮ: ੧ ਸਲੋਕ ਪਿਛੇ ਹੈ।
- ੨੦ ਥਾਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਮੰਗਲਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੈ।
- ੨੫ ਥਾਂ ਮਹਲੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਹੈ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ੫੭ ਥਾਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜਾਂ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਮਹਲੇ ਘਰਾਂ ਛੰਤਾ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੈ।
- ੧੩੬ ਥਾਂ ਟਿਪੀਆਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹਨ।
- ੧੮੦ ਥਾਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਹਨ॥
- ੪੨ ਥਾਂ ਟਿਪੀਆਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਗੋਬਿੰਦ ਪਾਠ ਤੇ ਹੈ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਟਿਪੀਆਂ ਰਾਗੇ ਨੂੰ ੫੮ ਥਾਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਹੈ। ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ੧੮ ਥਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੈ। ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ।
- ੭ ਥਾਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਪਉੜੀਆਂ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੈ।
- ੯ ਥਾਂ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਤੇ ਟਾਈਪ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਗੋਬਿੰਦ ਪਾਠ ਵਾਧੇ ਬਬੇ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੈ।
ਰਾਗ ਗੋਡ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਨੌੜੇ ਹੈ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਵਿਚ।
ਟਾਈਪ ਪਹਿਲੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ੧੮ ਥਾਂ ਗੋਡ ਪਾਠ ਹੈ ਹੁਣ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਥਾਂ ਪਾਠ ਹੈ।
- ੭੦੦ ਪਾਠ ਉਪਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਲਗਾ ਮਾਤ੍ਰਾਂ।
ਕਰਕੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਨਾਲੋਂ ਟਾਈਪ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਖਣ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੋਗ
ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰਾਈ
ਯੁੱਗ ਹਨ ਅਰ
ਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਦ
ਹਨ ਤਾਕਿ ਅ
ਕਰ ਸਕੋ। ਅ
ਸੋ ਆਪ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੋਗ

ਸ
ਕਿ ਪੰ
ਸ੍ਰੀ ਮਾ
ਤਖਤ
ਤਖਤ
ਅਤੇ

ਮਹਾ
ਸਹਿ
ਦੀਮ
ਰਾ
ਸਕ

ਸ੍ਰੀ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੋਗ ਖਾਲਸਾ ਜੀ !! ਬਿਨੈ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਹ ਖੋਜ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲੋਂ ਖੋਜੀ ਲਾ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਗਰੰਥਾਂ ਅਰ ਬੀੜਾਂ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰਾਈ ਹੈ ਏਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਉਹੋ ਹੀ ਪਾਠ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਈ ਸਹੀ ਸੁੱਧ ਹਨ ਅਰ ਕਈ ਸਹੀ ਕੀਤੇ ਵੀ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਮਹੀ ਸੁੱਧ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝ ਕੇ ਥਲੇ ਸਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋਗੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਕਿ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰ ਸਕੋ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅਤੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਸੋ ਆਪ ਜੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤ੍ਰ ਇਸ ਪਤੇ ਉਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ :

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੬ ਕੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ

ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ--ਪੰਜਾਬ [ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ]

ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੋਪੜ)

ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਲਾਨ

ਸਰਬਤ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਾਜ਼ ਹਸਤੀ ਉਜ਼ਲ-ਮਸਤਕ ਪਰਉਪਕਾਰੀ-ਮਹਾਂਬਲੀ ਜਰਨੈਲ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛਯਾਨਵੇਂ ਕੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ [ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ] ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ "ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ" ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਛਾਪਣ ਦਾ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਿਖਿਤ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਈ ਹੋਈ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮੂਲ ਬਾਣੀ ਦੀ ਬੀੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਟੀਕਾ ਭਾਗ ਪੋਥੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਜਣਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ [ਹੱਕ] ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸ਼ੀਘਰ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪਤਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਉਤੇ ਕਰੋ :-

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੬ ਕੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ

ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ--ਪੰਜਾਬ [ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ]

ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੋਪੜ)

ਦਾਸਨ ਦਾਸ—ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਇੰਚਾਰਜ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੋਗ ਖਾਲਸਾ ਜੀ !! ਬਿਨੈ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਹ ਖੋਜ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲੋਂ ਖੋਜੀ ਲਾ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਗਰੰਥਾਂ ਅਰ ਬੀੜਾਂ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰਾਈ ਹੈ ਏਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਉਹੋ ਹੀ ਪਾਠ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਈ ਸਹੀ ਸੁੱਧ ਹਨ ਅਰ ਕਈ ਸਹੀ ਕੀਤੇ ਵੀ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਮਹੀ ਸੁੱਧ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝ ਕੇ ਥਲੇ ਸਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋਗੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਕਿ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰ ਸਕੋ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅਤੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਸੋ ਆਪ ਜੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤ੍ਰ ਇਸ ਪਤੇ ਉਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ :

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੬ ਕ੍ਰੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ

ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ--ਪੰਜਾਬ [ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ]

ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੋਪੜ)

ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਲਾਨ

ਸਰਬਤ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਾਜ਼-ਹਸਤੀ ਉਜ਼ਲ-ਮਸਤਕ ਪਰਉਪਕਾਰੀ-ਮਹਾਂਬਲੀ ਜਰਨੈਲ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛਯਾਨਵੇਂ ਕ੍ਰੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ [ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ] ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ "ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ" ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਛਾਪਣ ਦਾ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਿਖਿਤ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਈ ਹੋਈ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮੂਲ ਬਾਣੀ ਦੀ ਬੀੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਟੀਕਾ ਭਾਗ ਪੋਥੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਜਣਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਰਈਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ [ਹੱਕ] ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸ਼ੀਘਰ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪਤਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਉਤੇ ਕਰੋ :-

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੬ ਕ੍ਰੋੜੀ ਜਥੇਦਾਰ

ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖਤ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ--ਪੰਜਾਬ [ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ]

ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੋਪੜ)

ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ :-

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸੇਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇਦਾਰ
ਛਿਆਨਵੇਂ ਕੁੰਡੀ
ਖੁੱਖਾ ਚਲ ਪਜਿਵਾਂ ਤਖਤ ਚਲਦਾ ਵਹੀਰ ਪੰਜਾਬ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ
ਨੇ
ਖੁੱਖਾ ਚਲ ਪਜਿਵਾਂ ਤਖਤ ਪਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ
ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੋਪੜ)
ਵਿਸ
ਛਾਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ।